

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO

Kraków, dnia 15 grudnia 2016 r.

Poz. 7685

UCHWAŁA NR XXIV/203/2016 RADY GMINY KROŚCIENKO NAD DUNAJCEM

z dnia 24 listopada 2016 roku

w sprawie zmiany Uchwały Nr XVII/125/2016 Rady Gminy Krościenko nad Dunajcem z dnia 31 marca 2016 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2016 r., poz. 446) w związku z art. 8 ust. 1 i art. 11 ust. 5 pkt 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U. z 2015 r., poz. 1777), Rada Gminy Krościenko Nad Dunajcem uchwala, co następuje:

§ 1. 1. Zmianie ulega załącznik nr 1 do uchwały Nr XVII/125/2016 Rady Gminy Krościenko nad Dunajcem z dnia 31 marca 2016 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji i otrzymuje brzmienie jak w załączniku nr 1 do niniejszej uchwały.

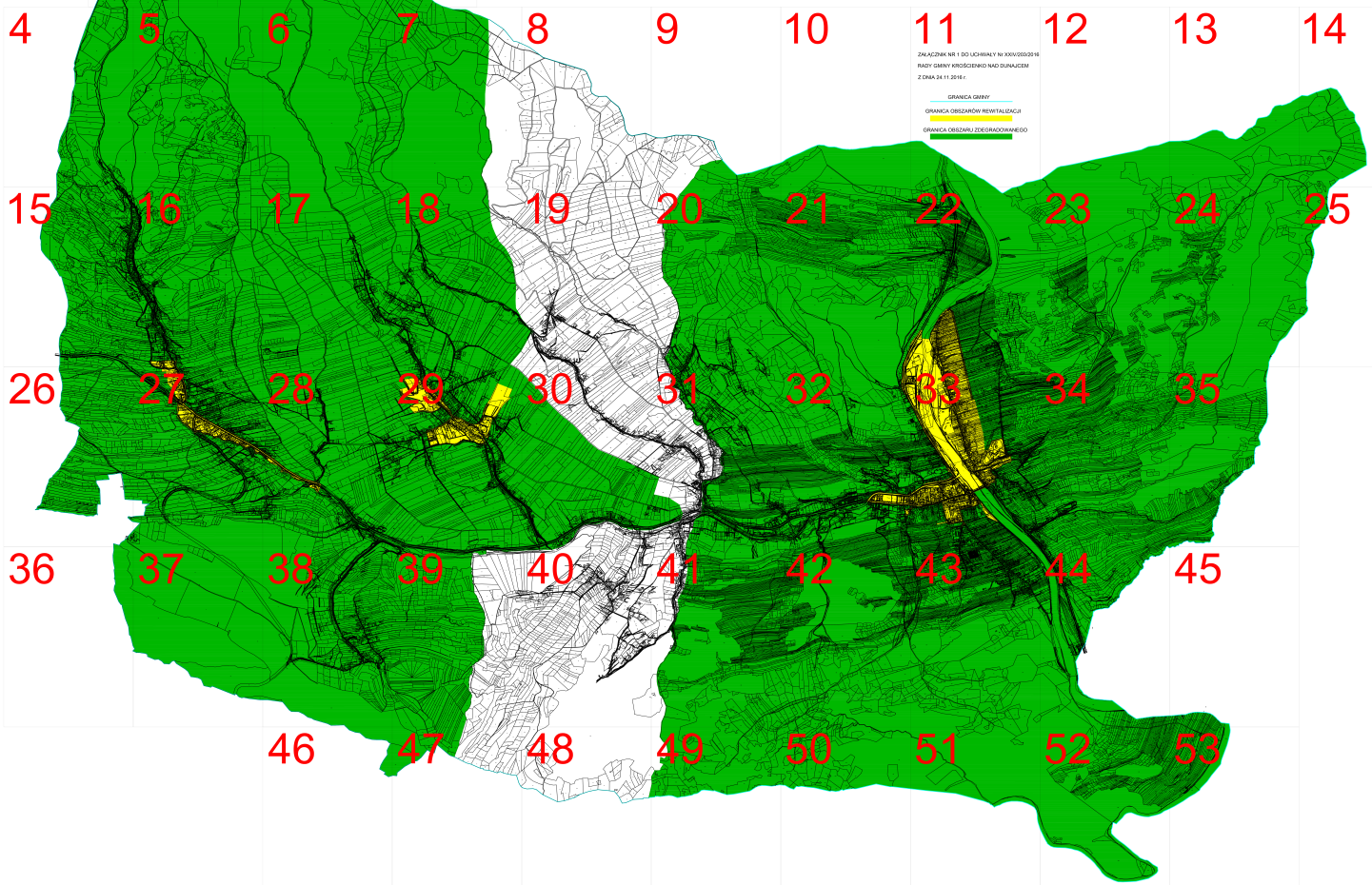
2. Zmianie ulega załącznik nr 2 do uchwały Nr XVII/125/2016 Rady Gminy Krościenko nad Dunajcem z dnia 31 marca 2016 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji i otrzymuje brzmienie jak w załączniku nr 2 do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Krościenko nad Dunajcem.

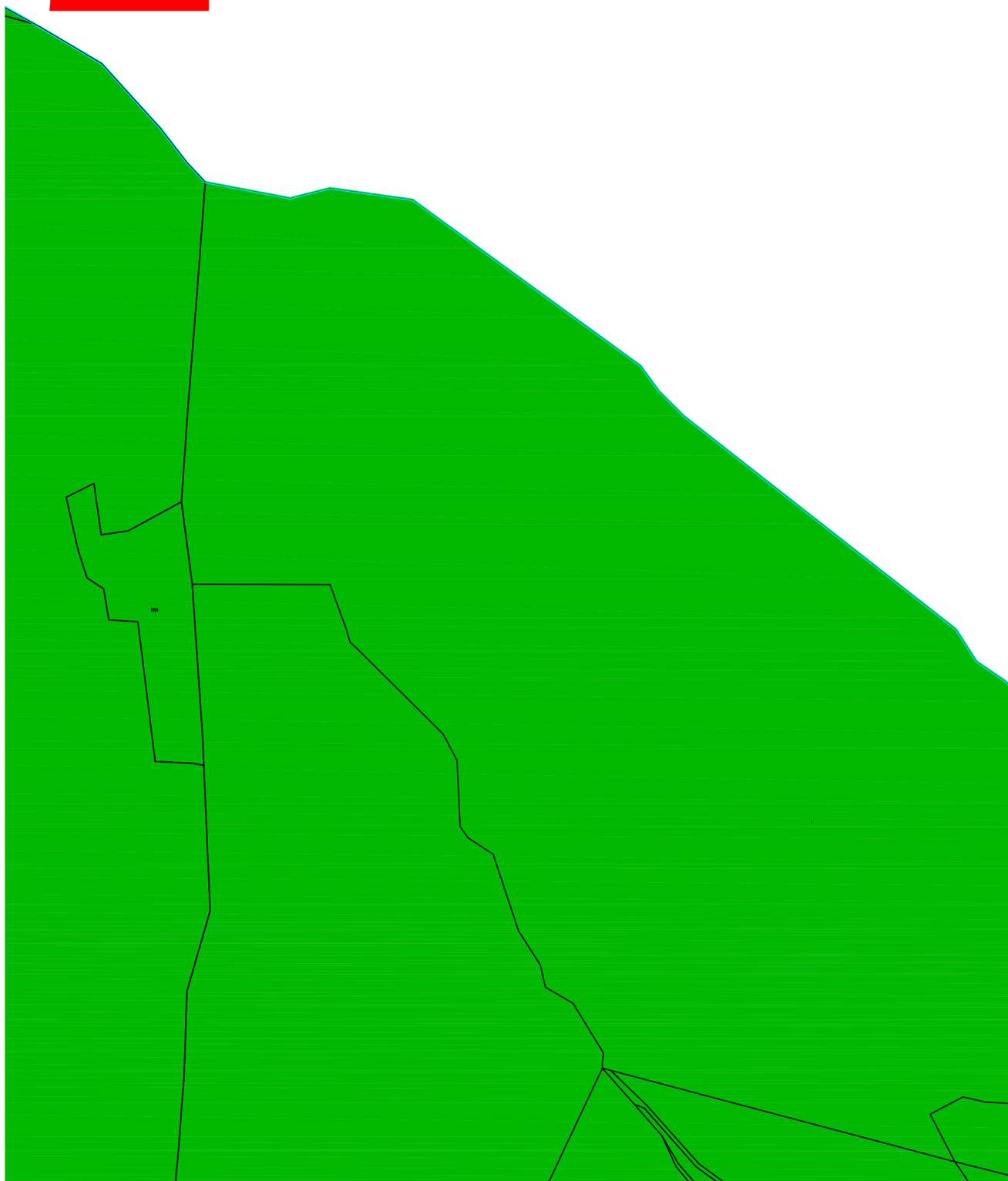
§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Małopolskiego.

Przewodniczący Rady Gminy Krościenko nad
Dunajcem

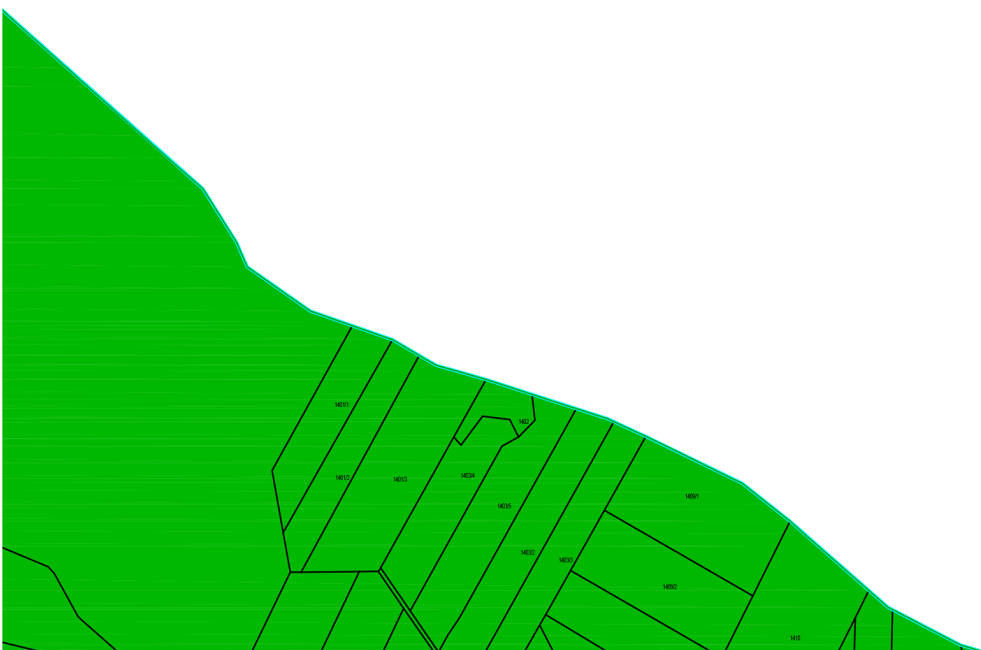
Tomasz Gabryś

2

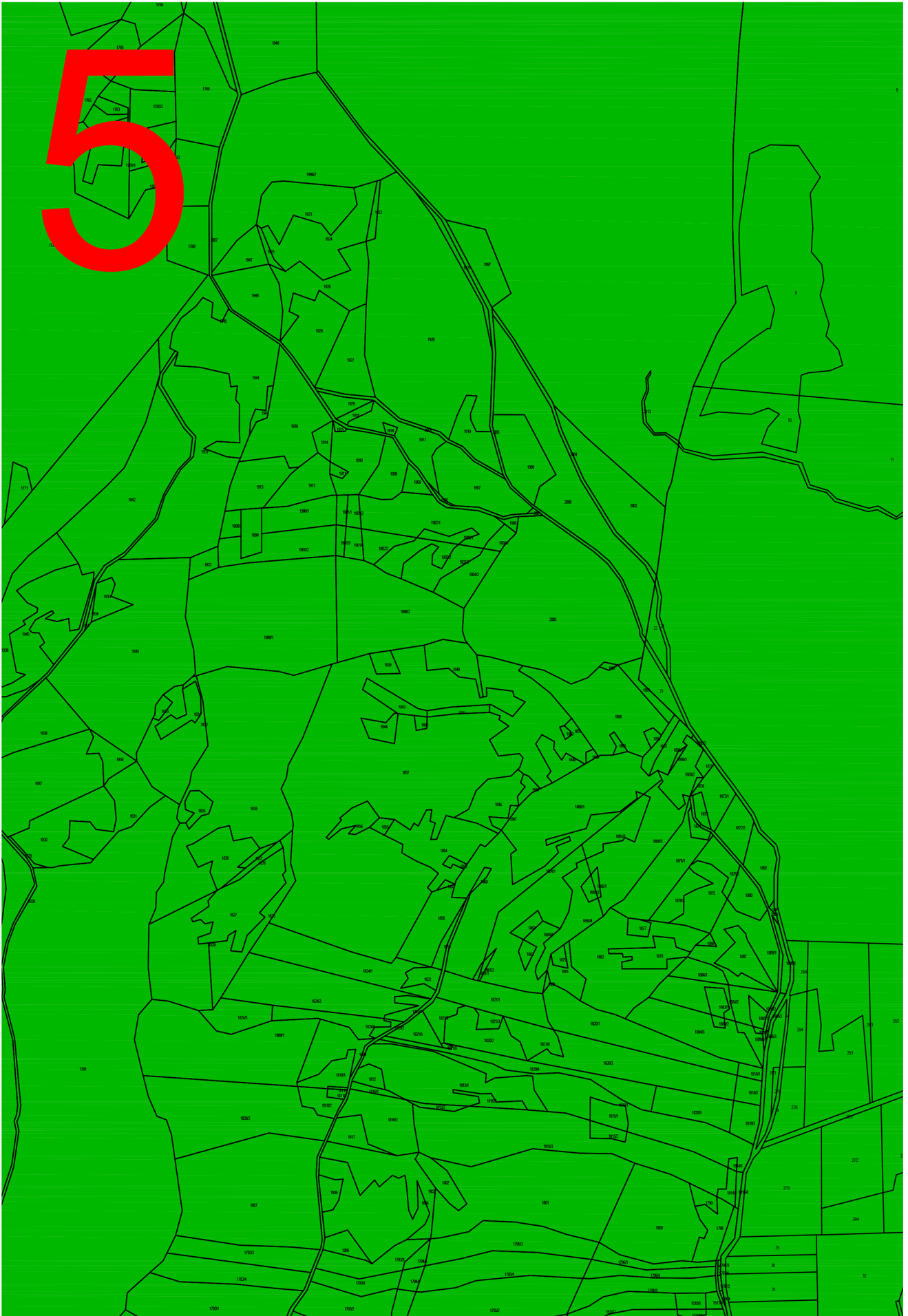

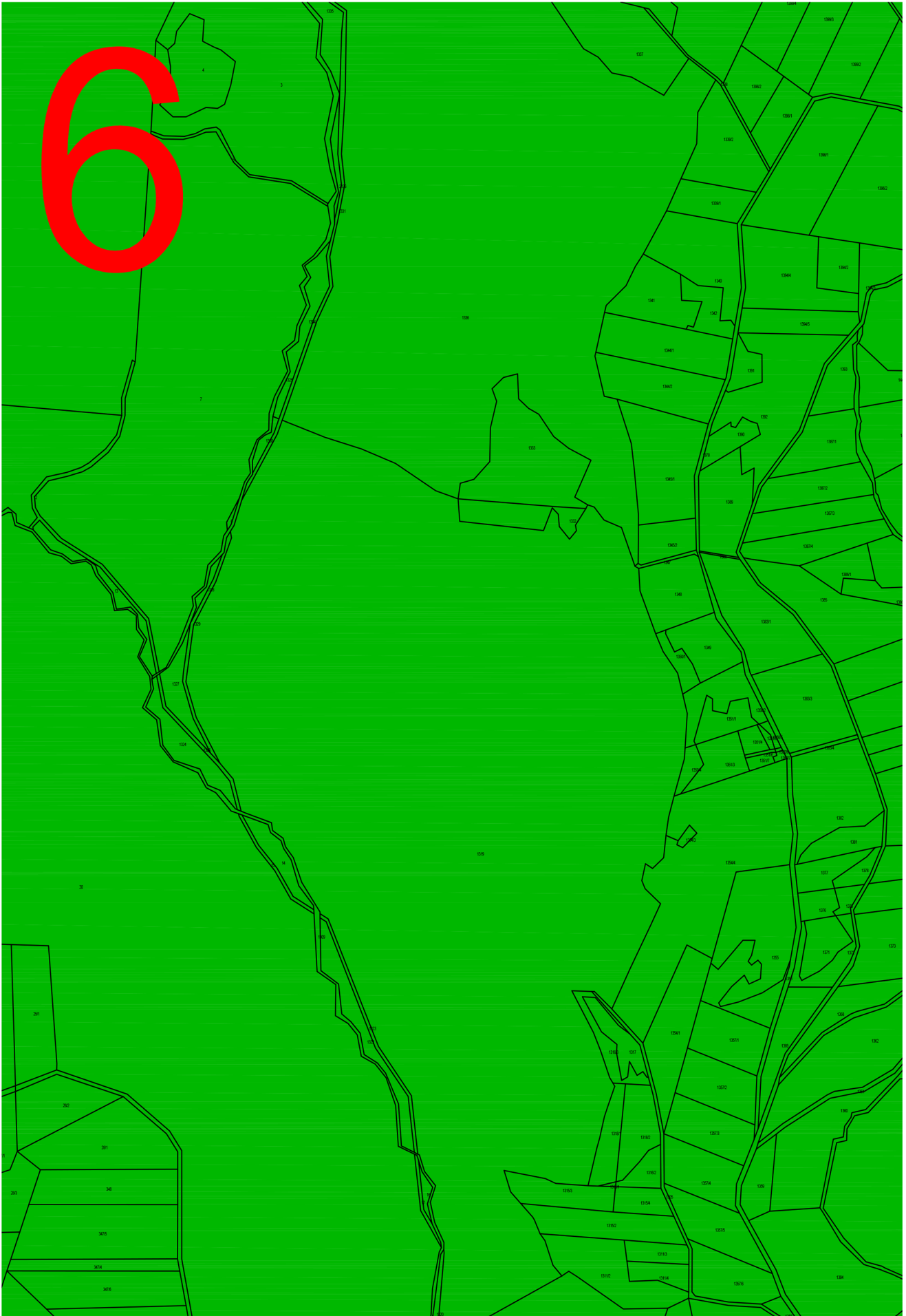
3

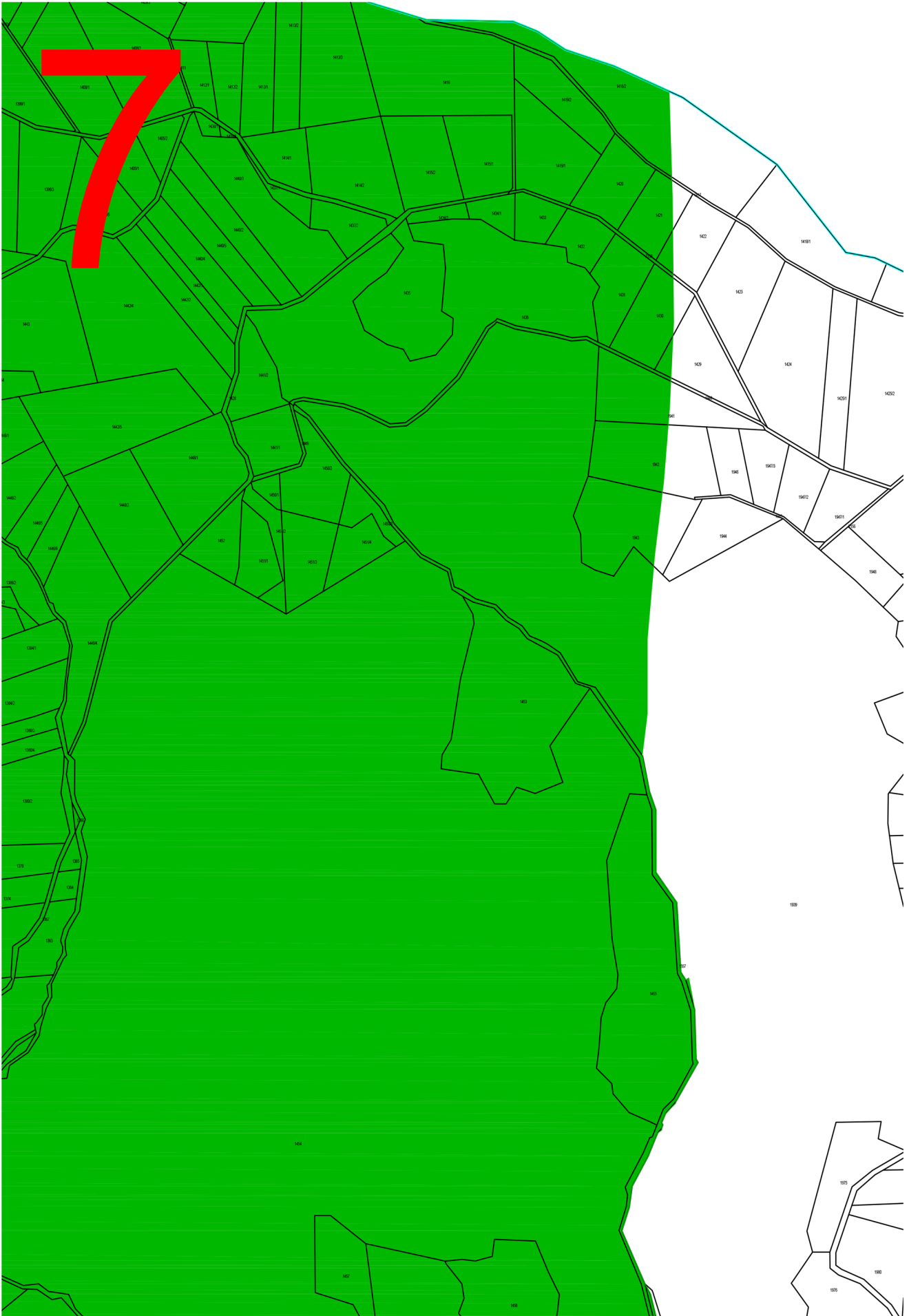

4

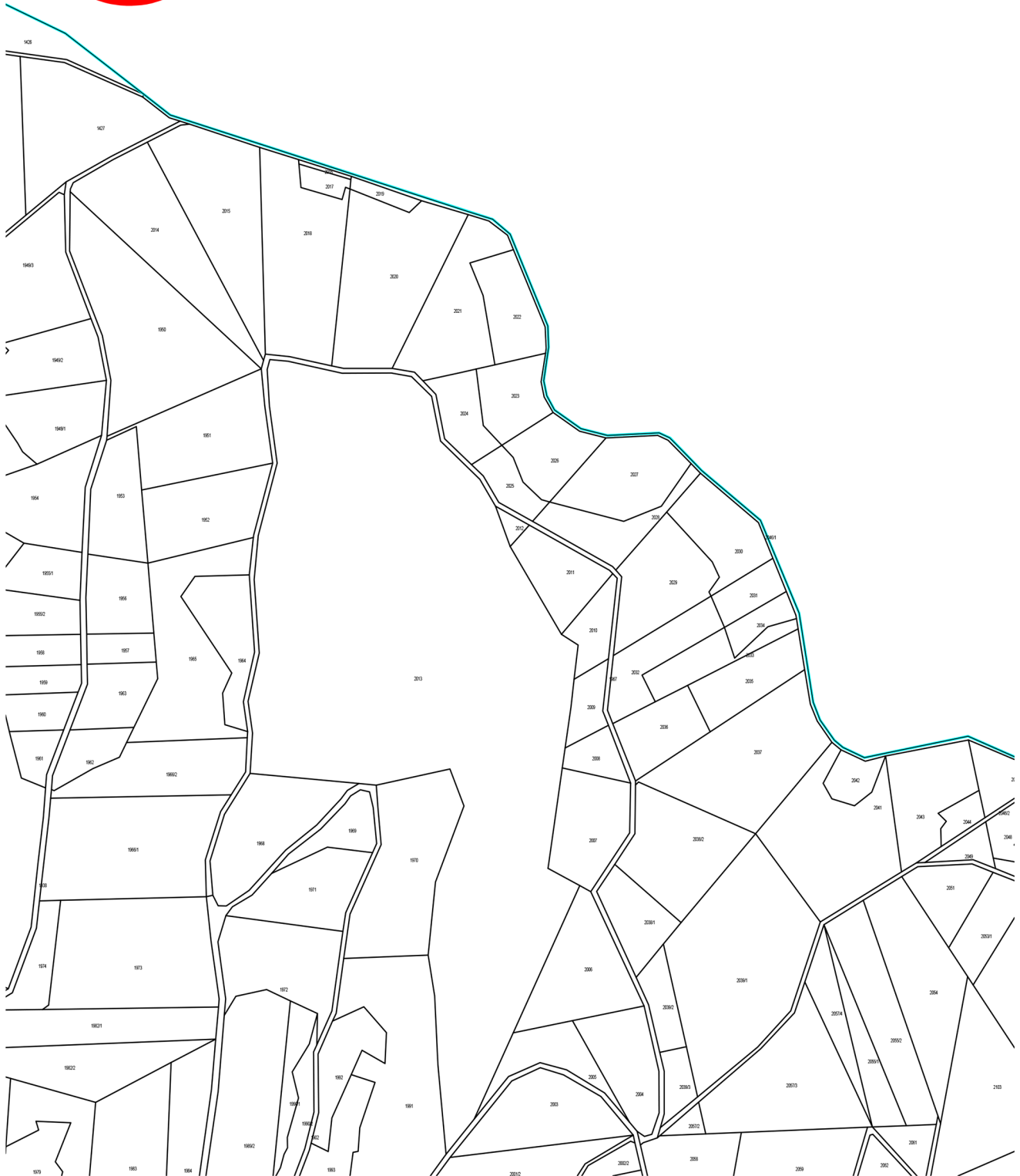

8

10

11

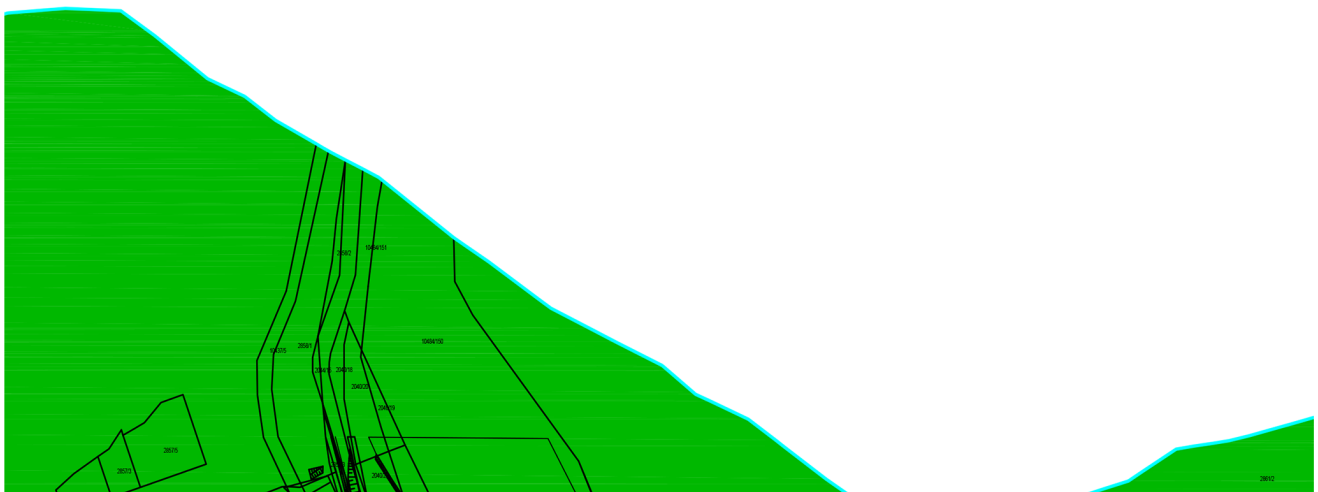
ZAŁĄCZNIK NR 1 DO UCHWAŁY Nr XXIV/203/2016
RADY GMINY KROŚCIENKO NAD DUNAJCEM
Z DNIA 24.11.2016 r.

GRANICA GMINY

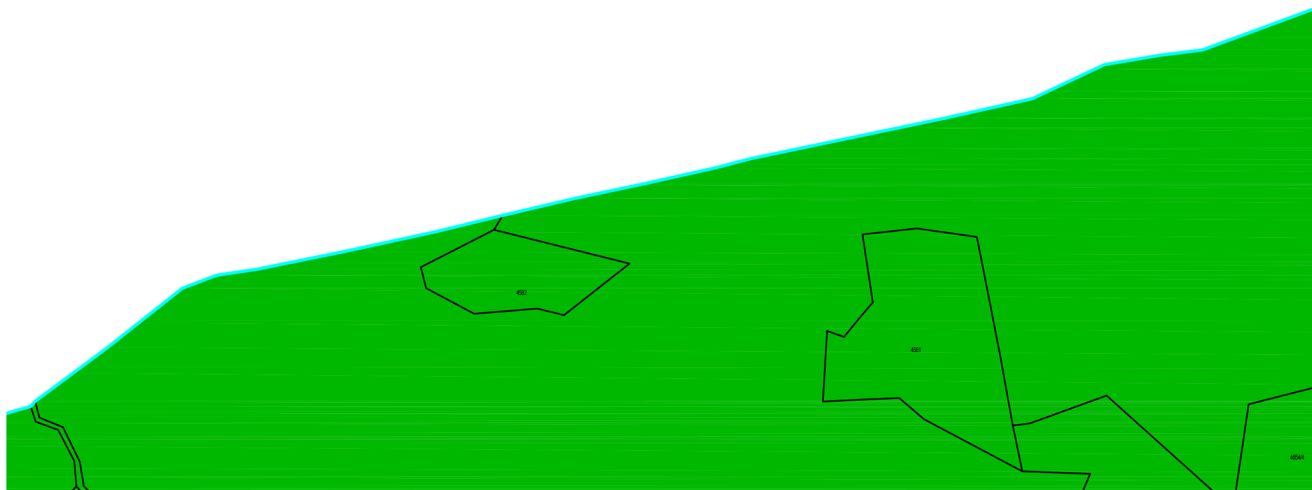
GRANICA OBSZARÓW REWITALIZACJI

GRANICA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO

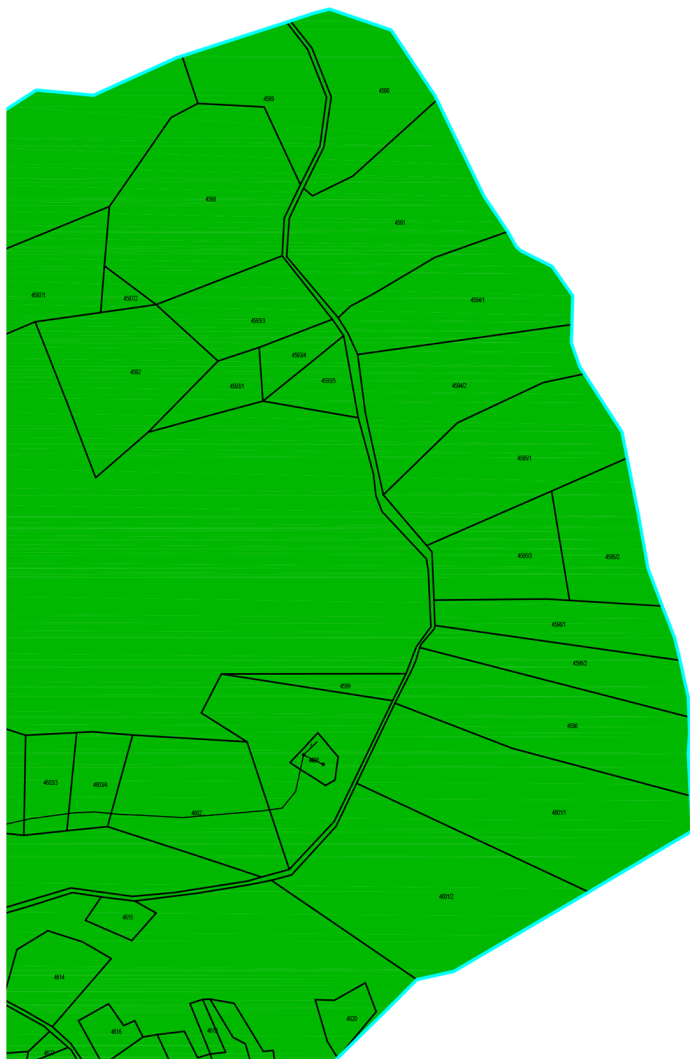
12

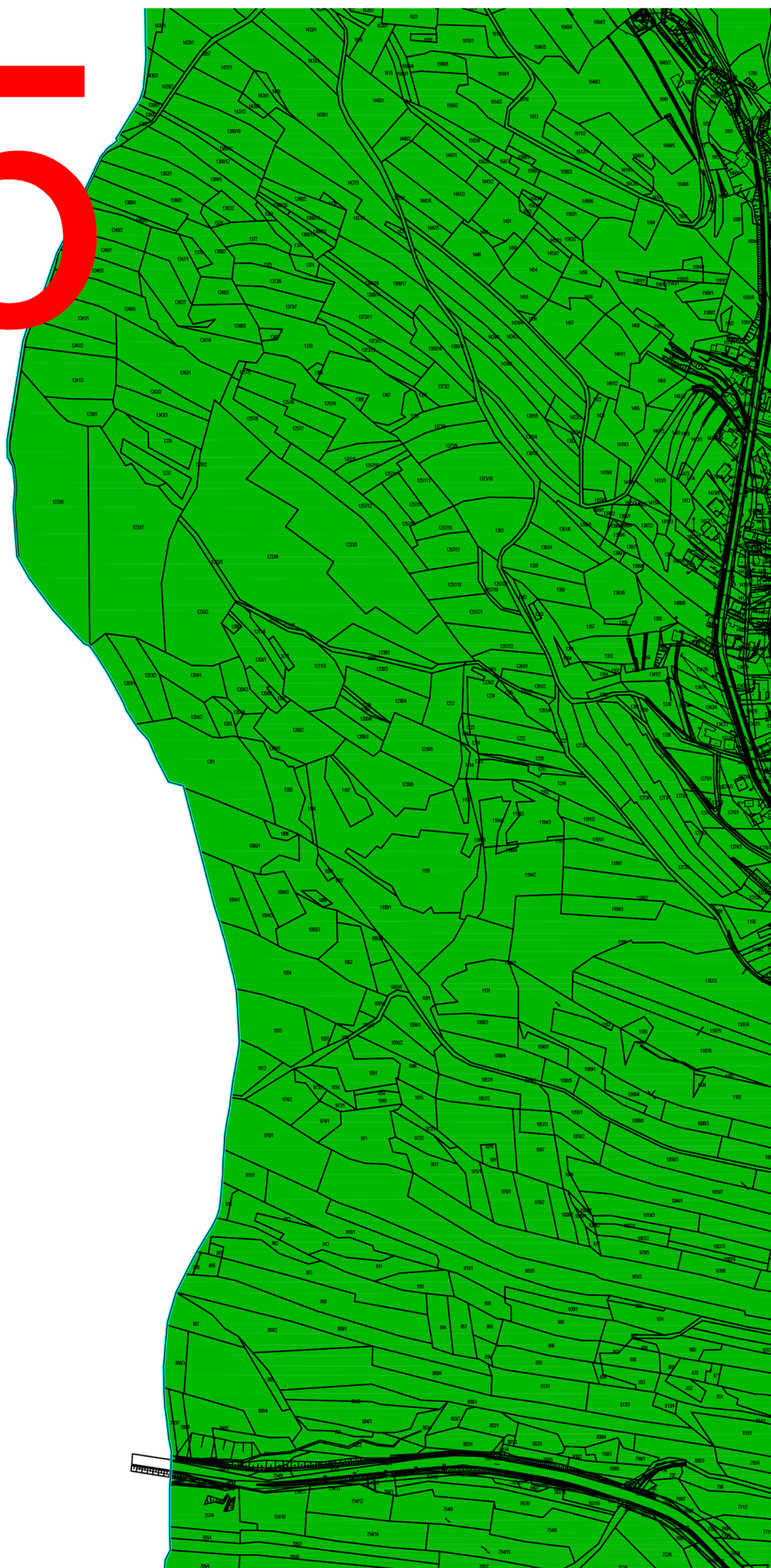
13

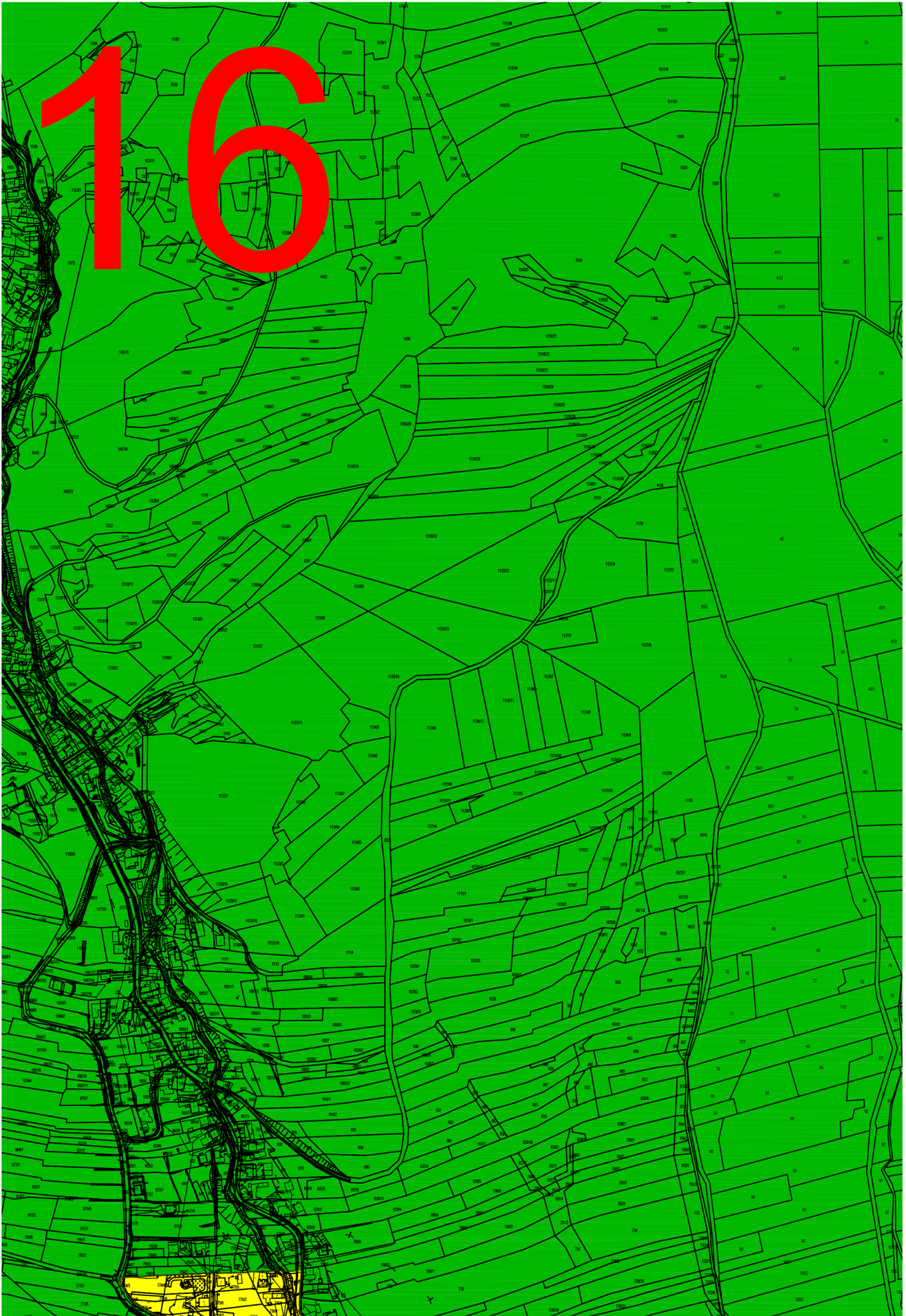

14

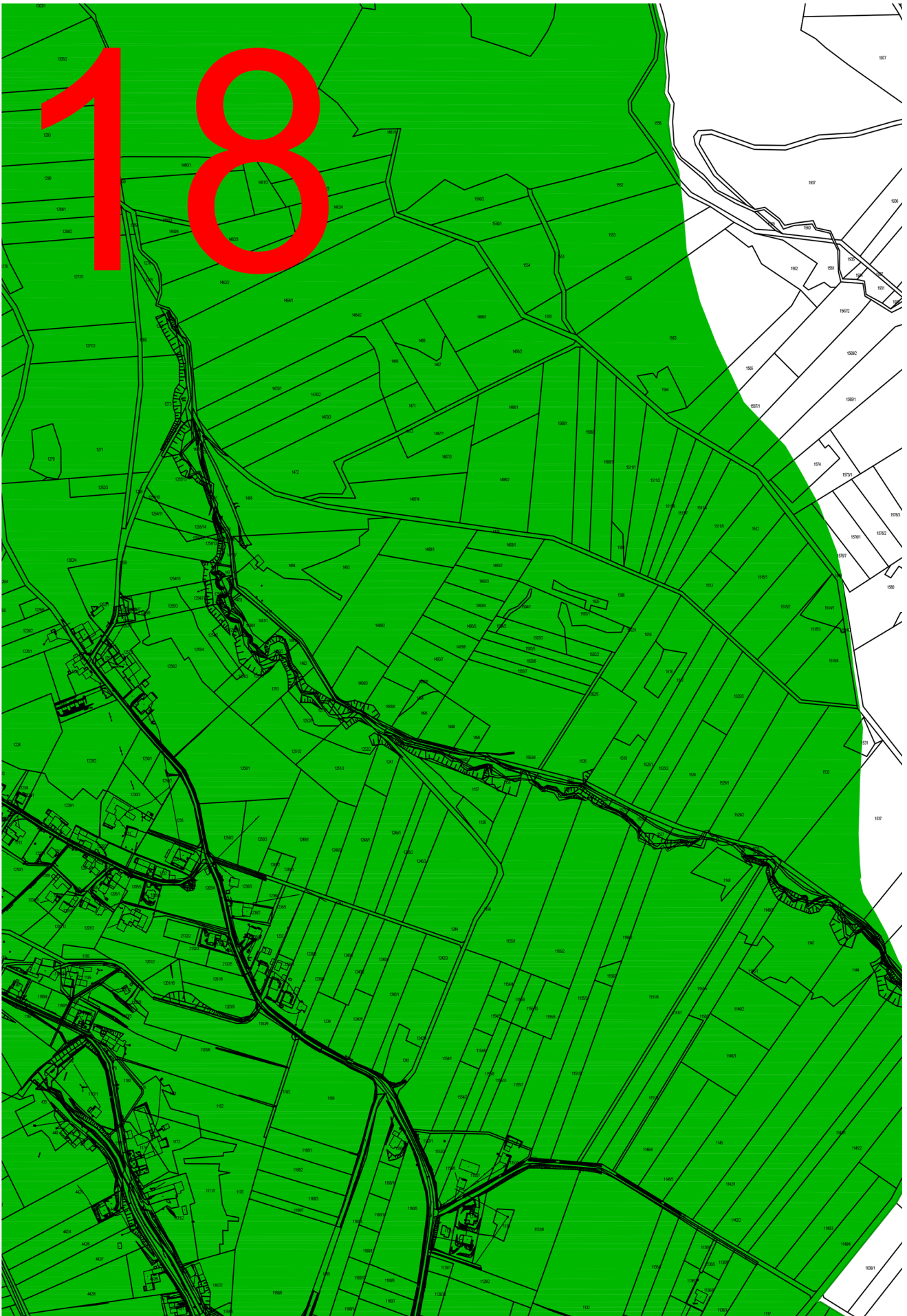

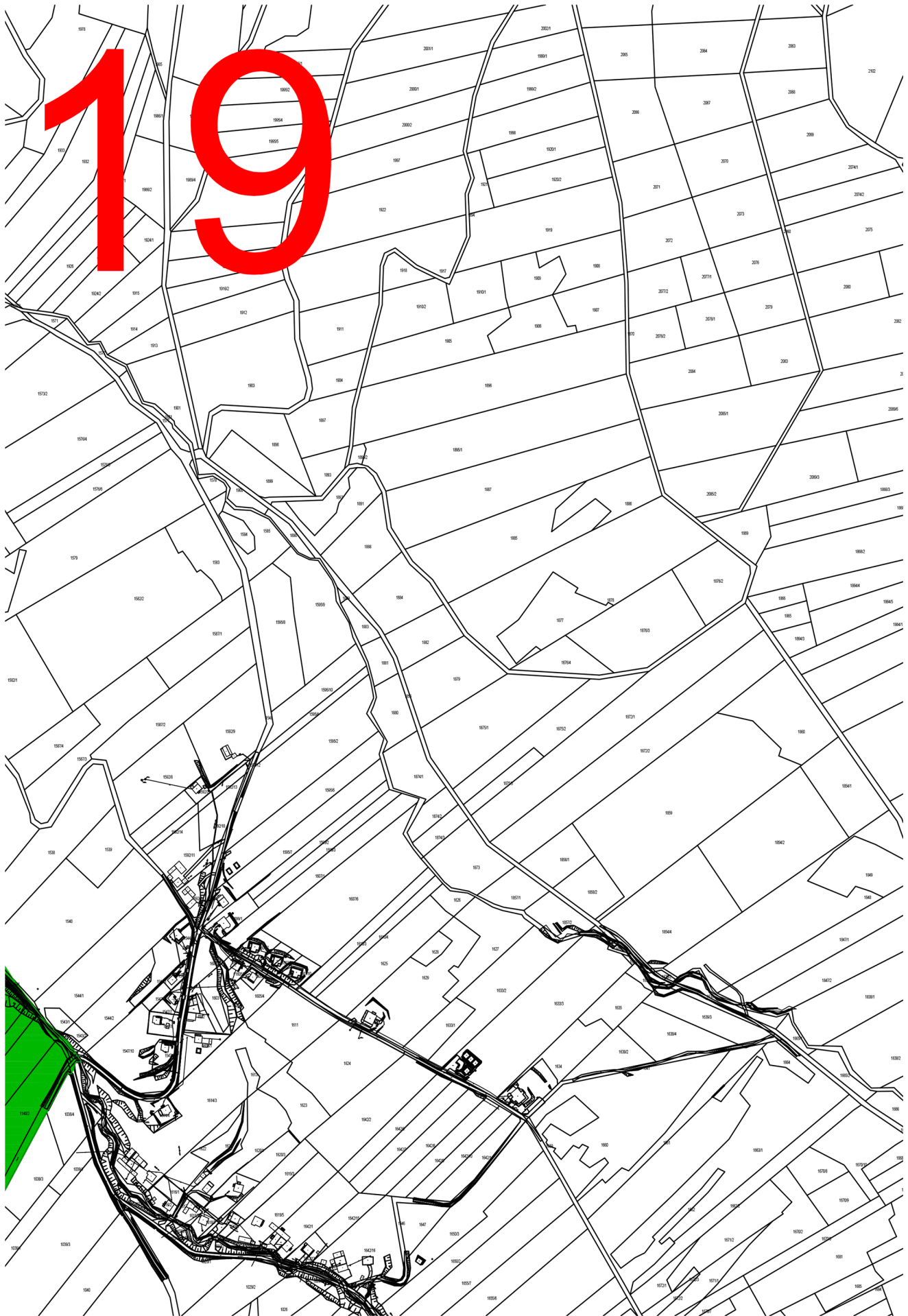
15

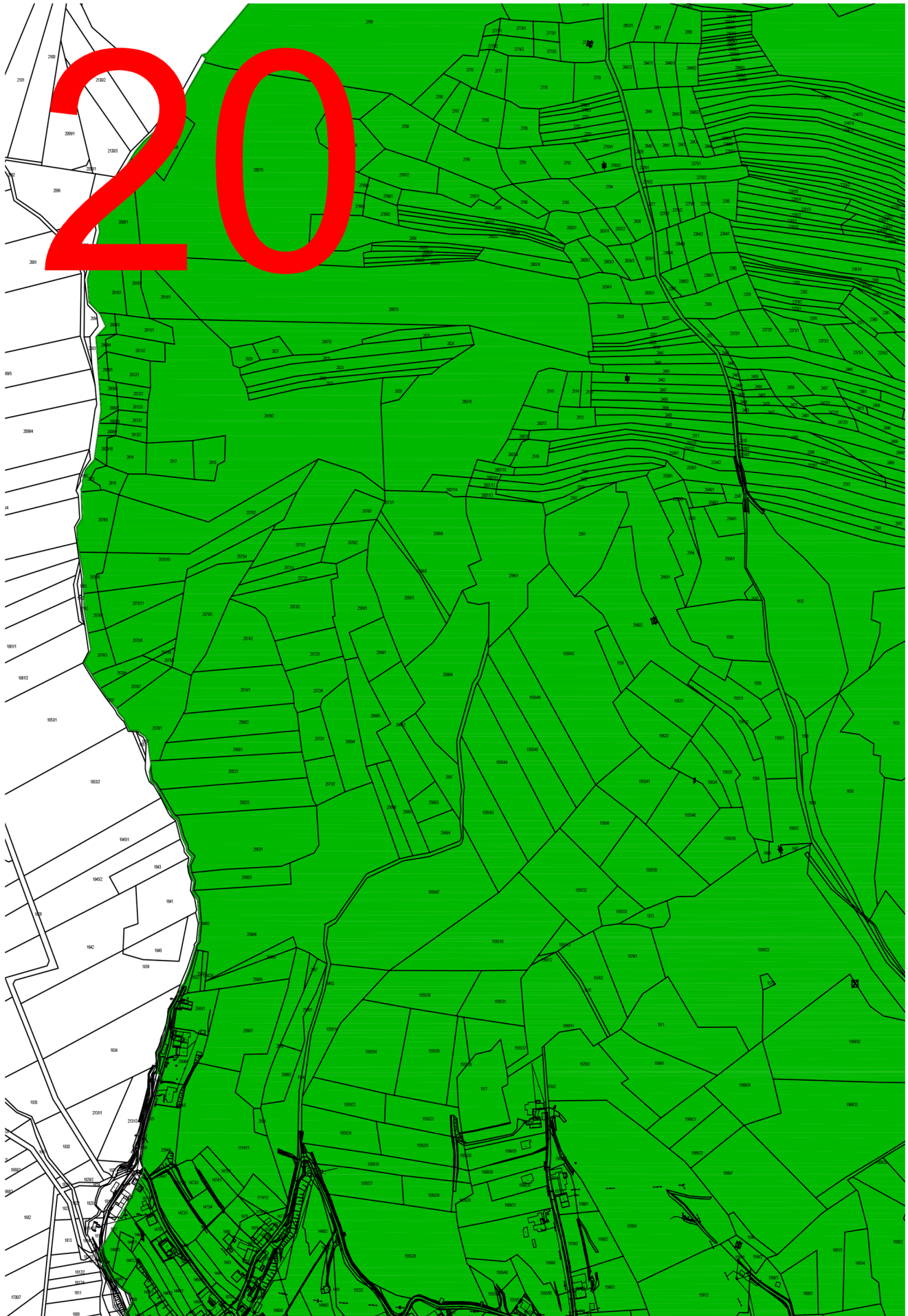

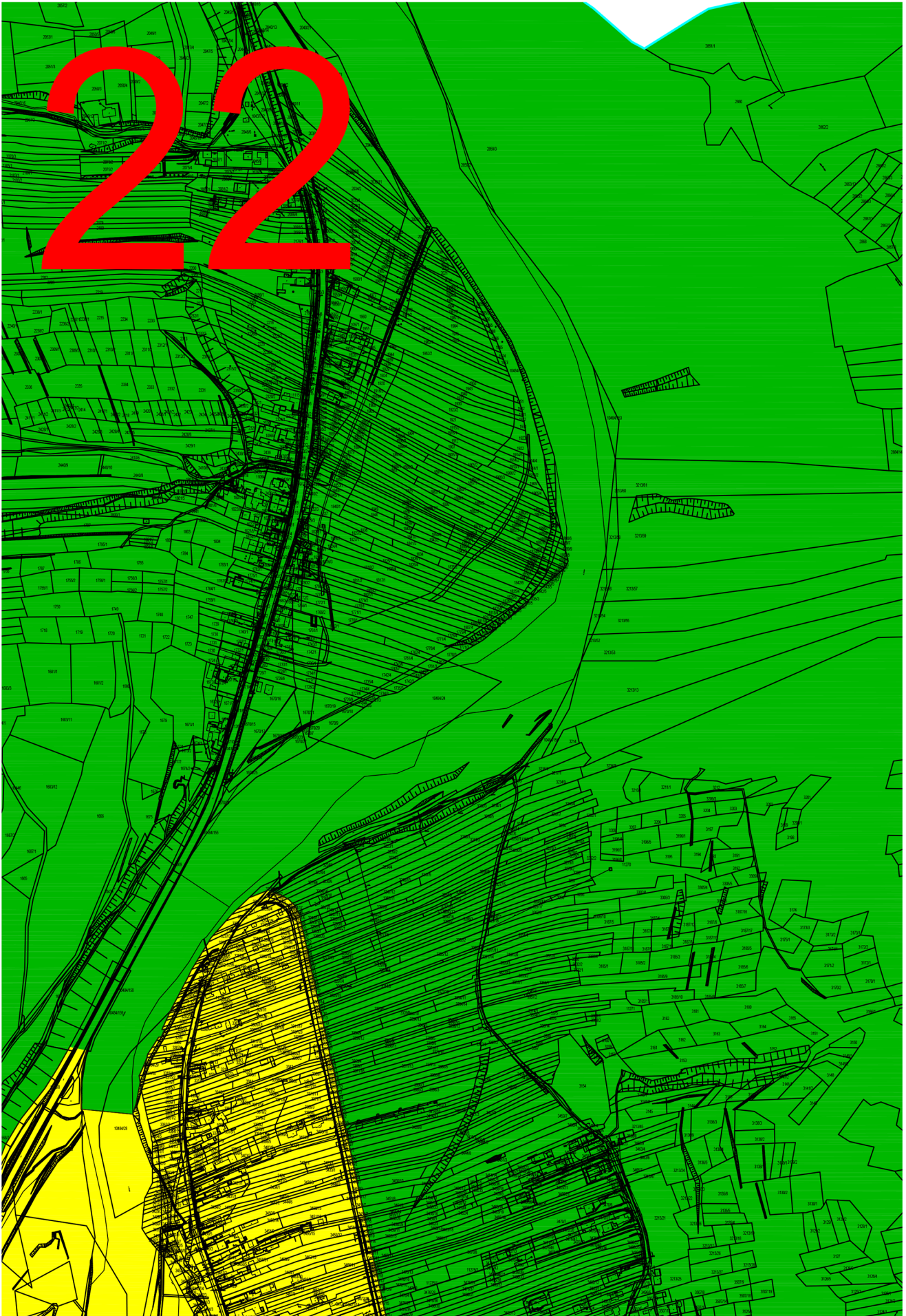

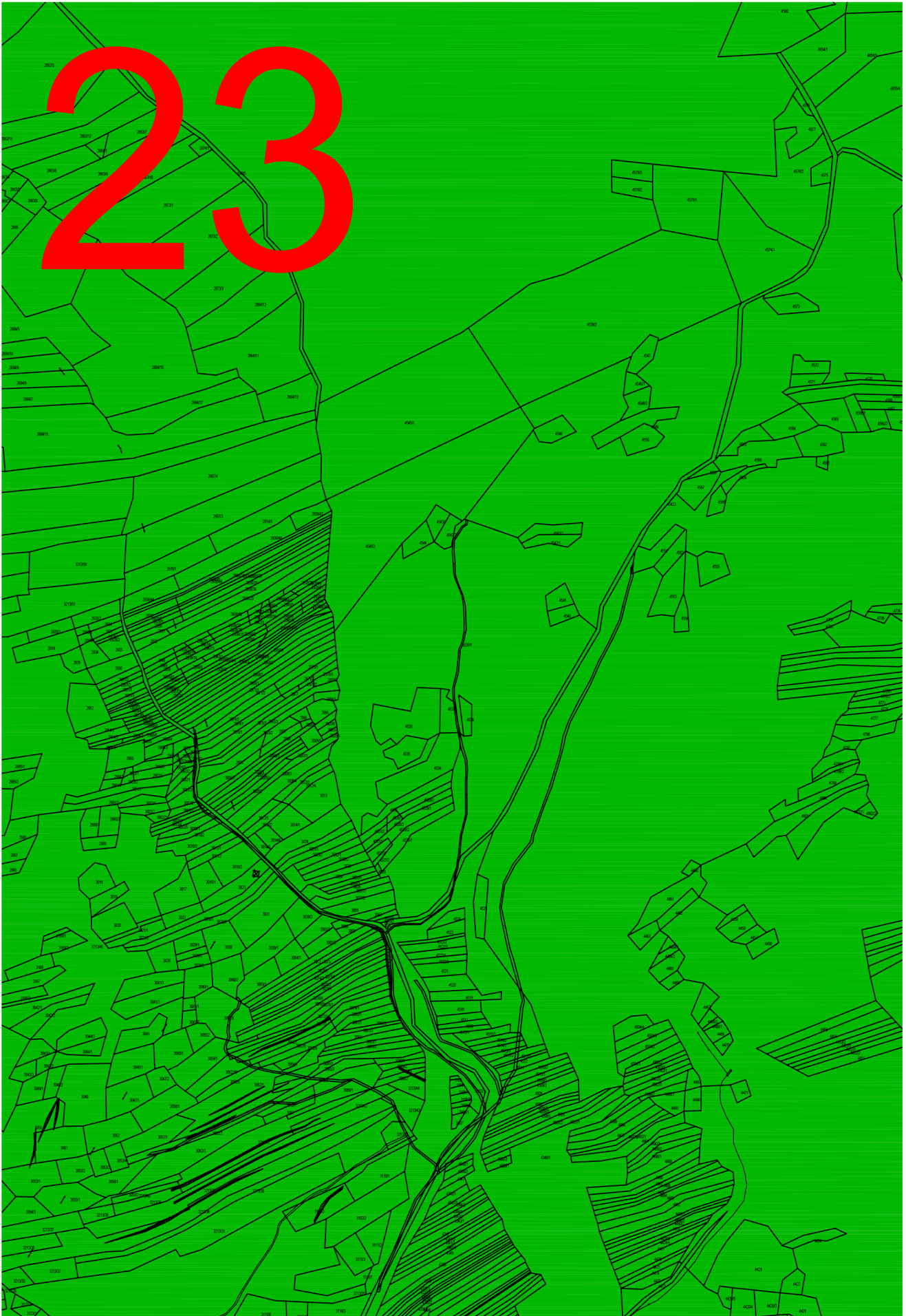

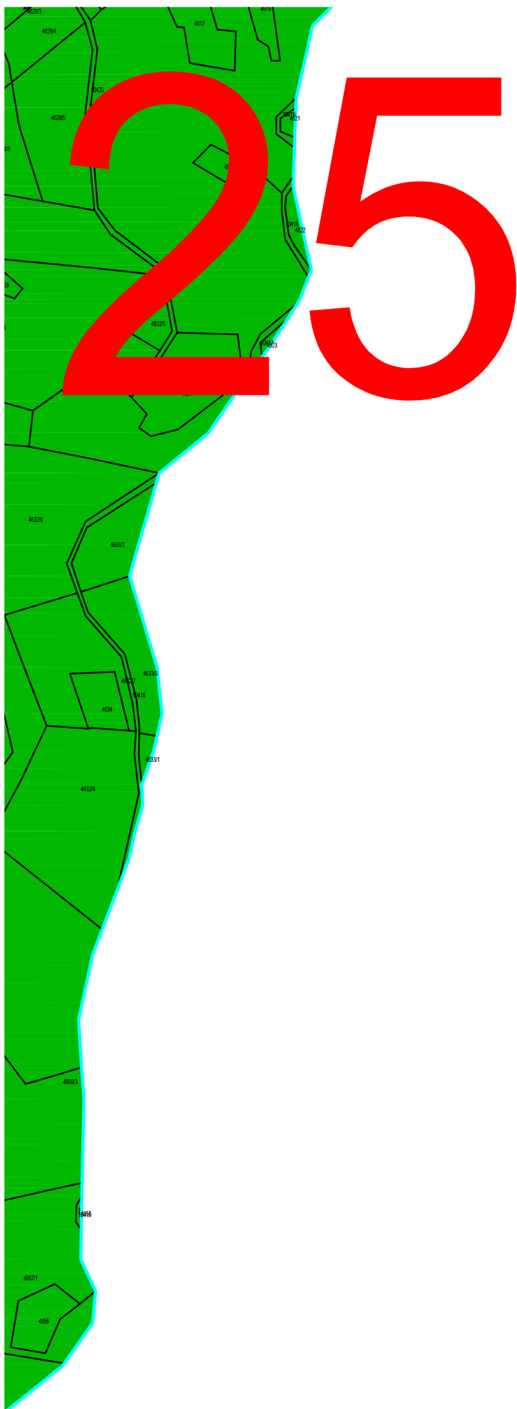

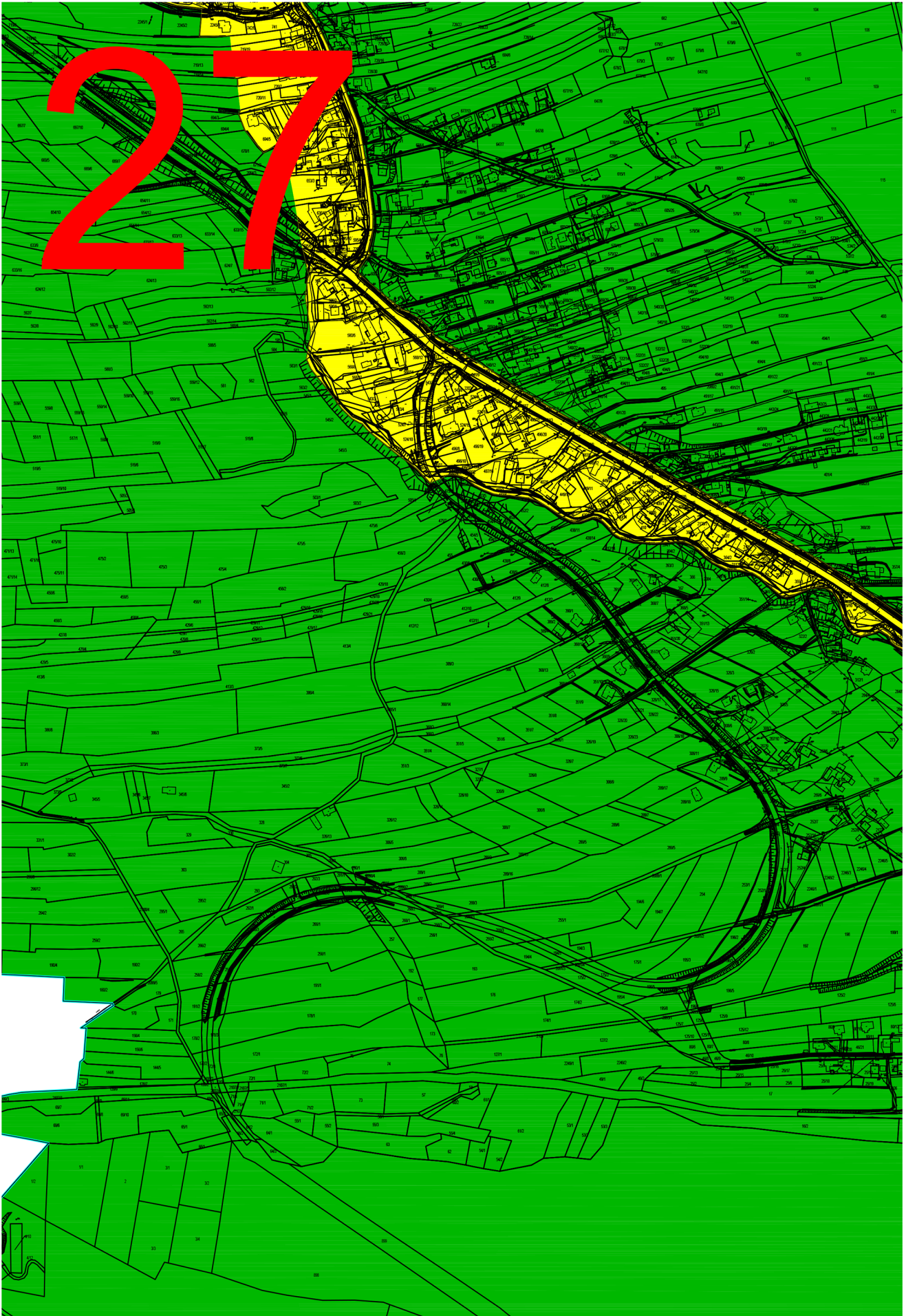

26

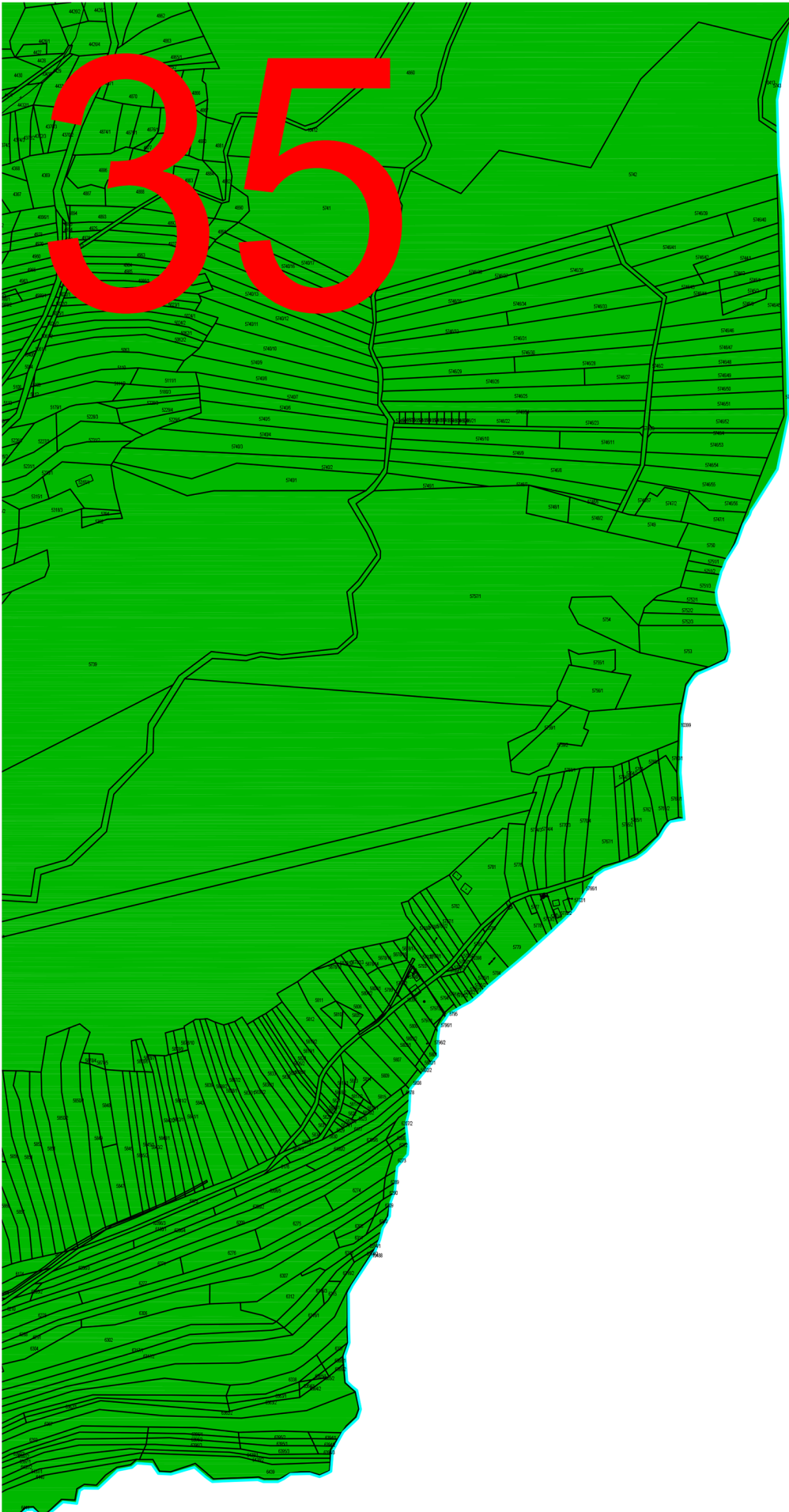

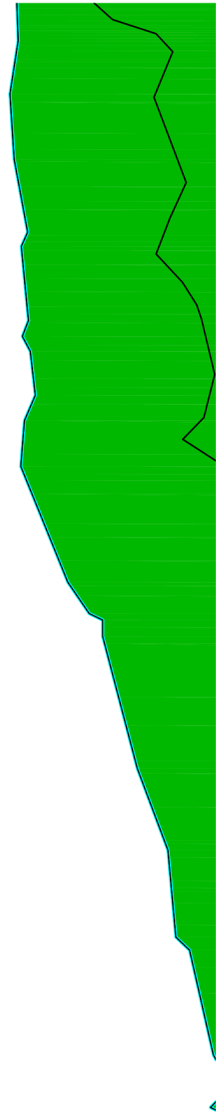

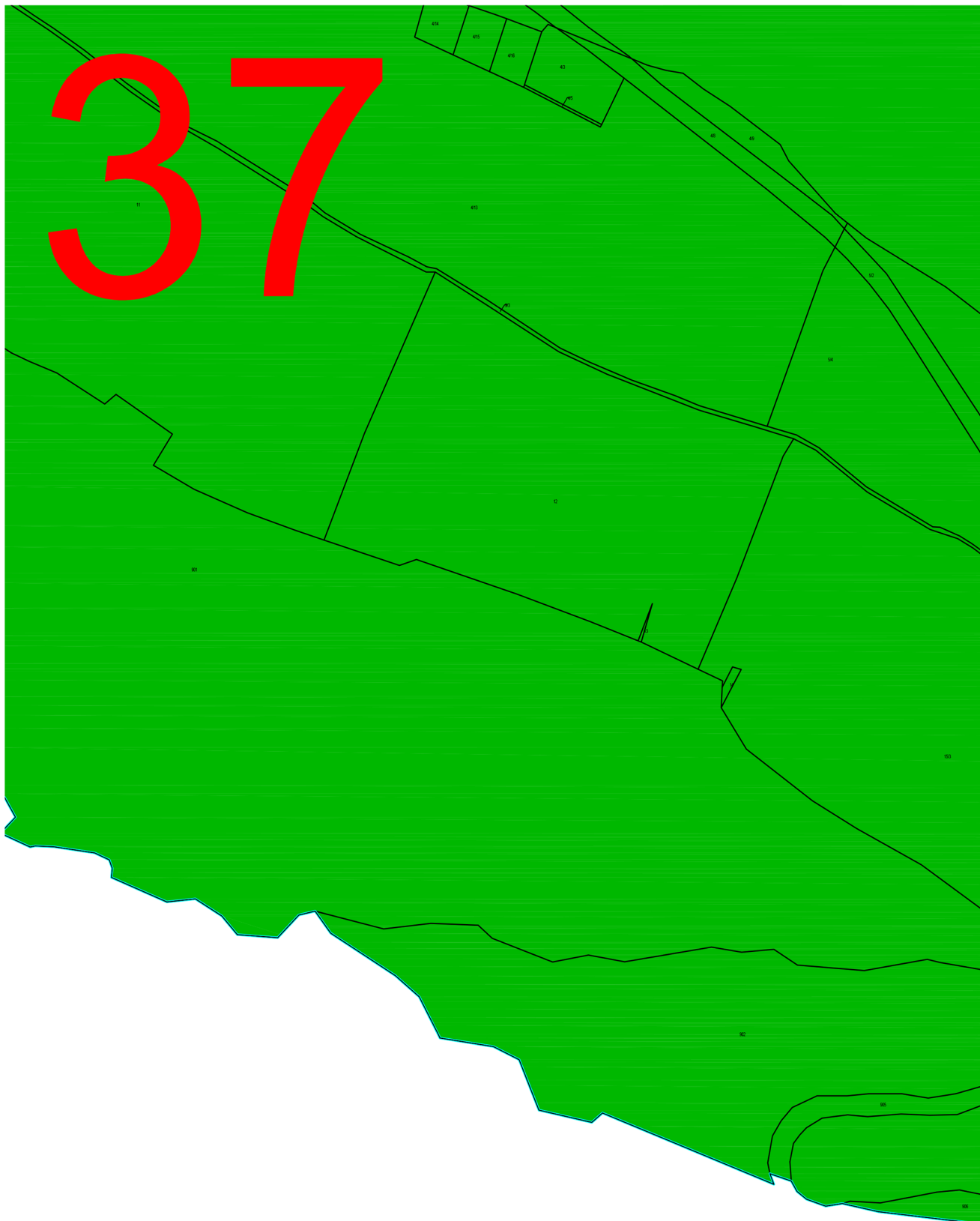

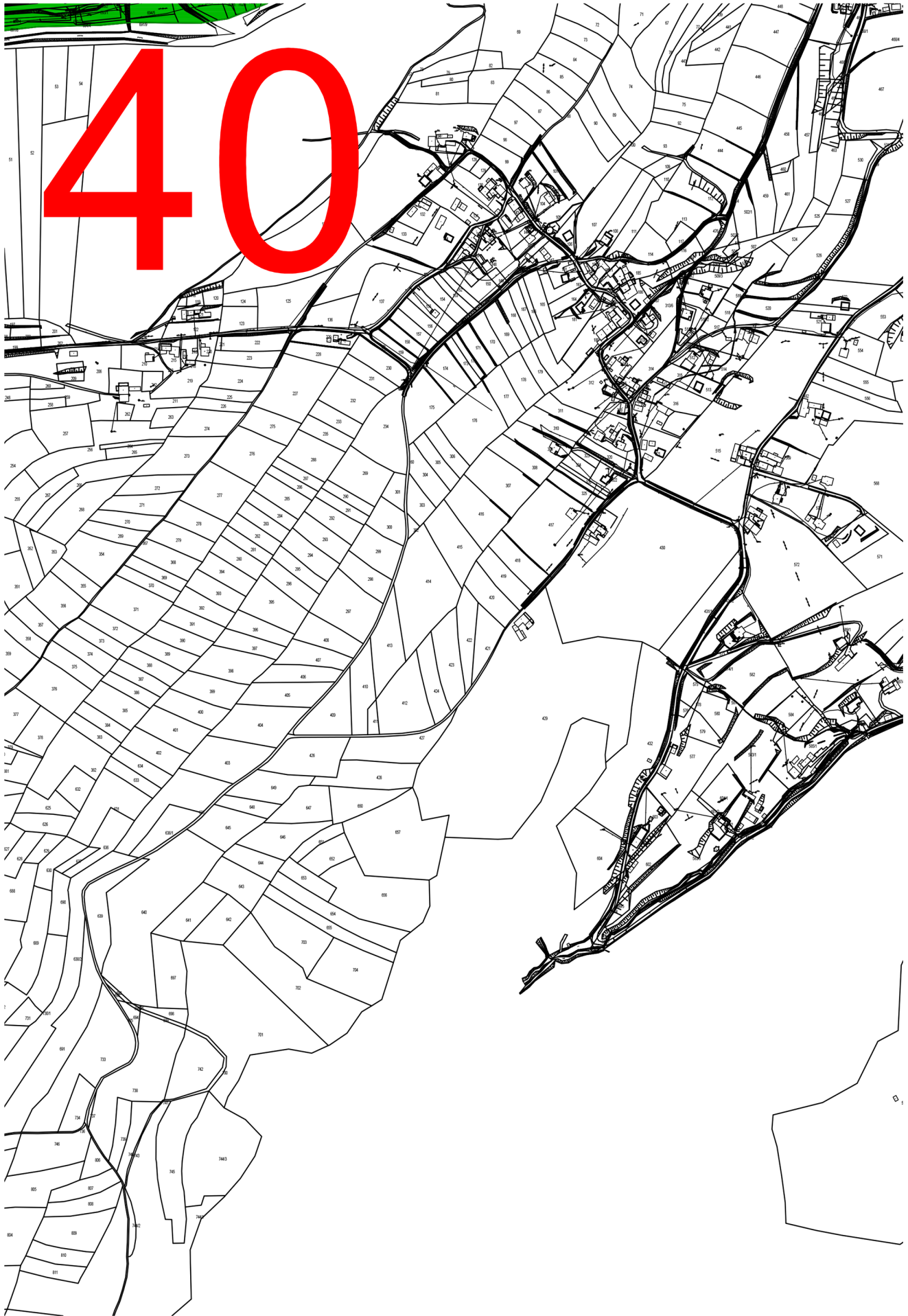
36

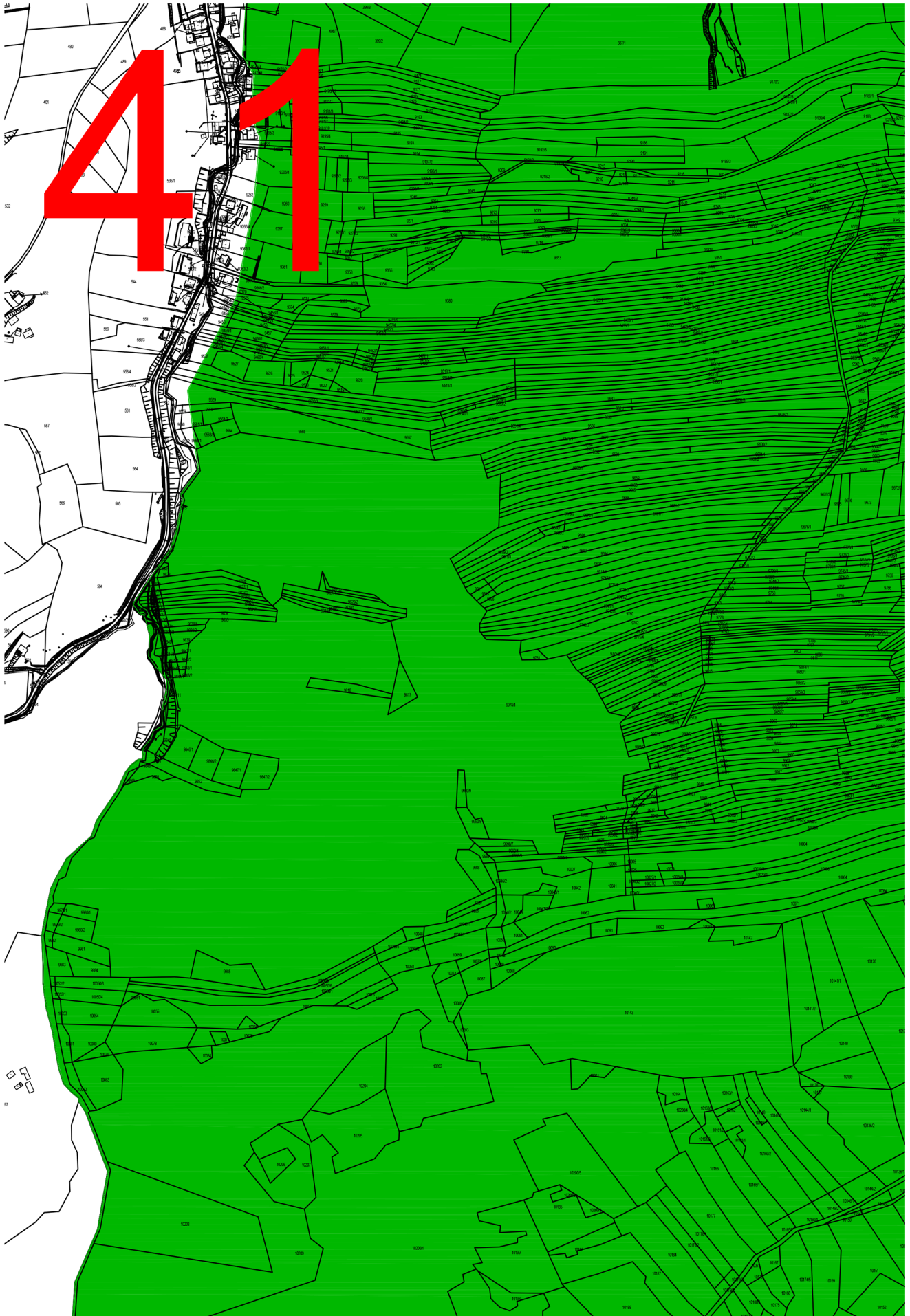

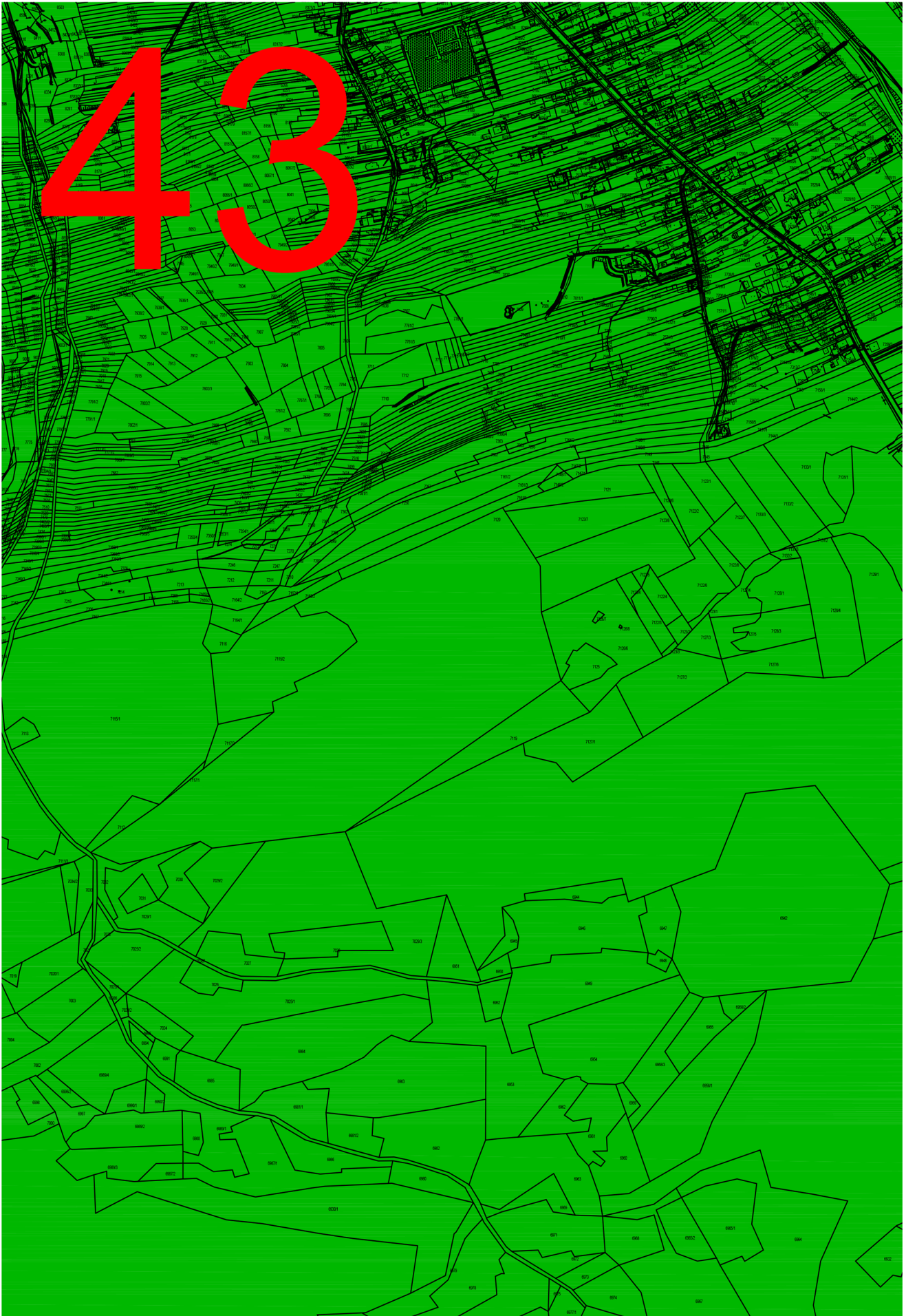

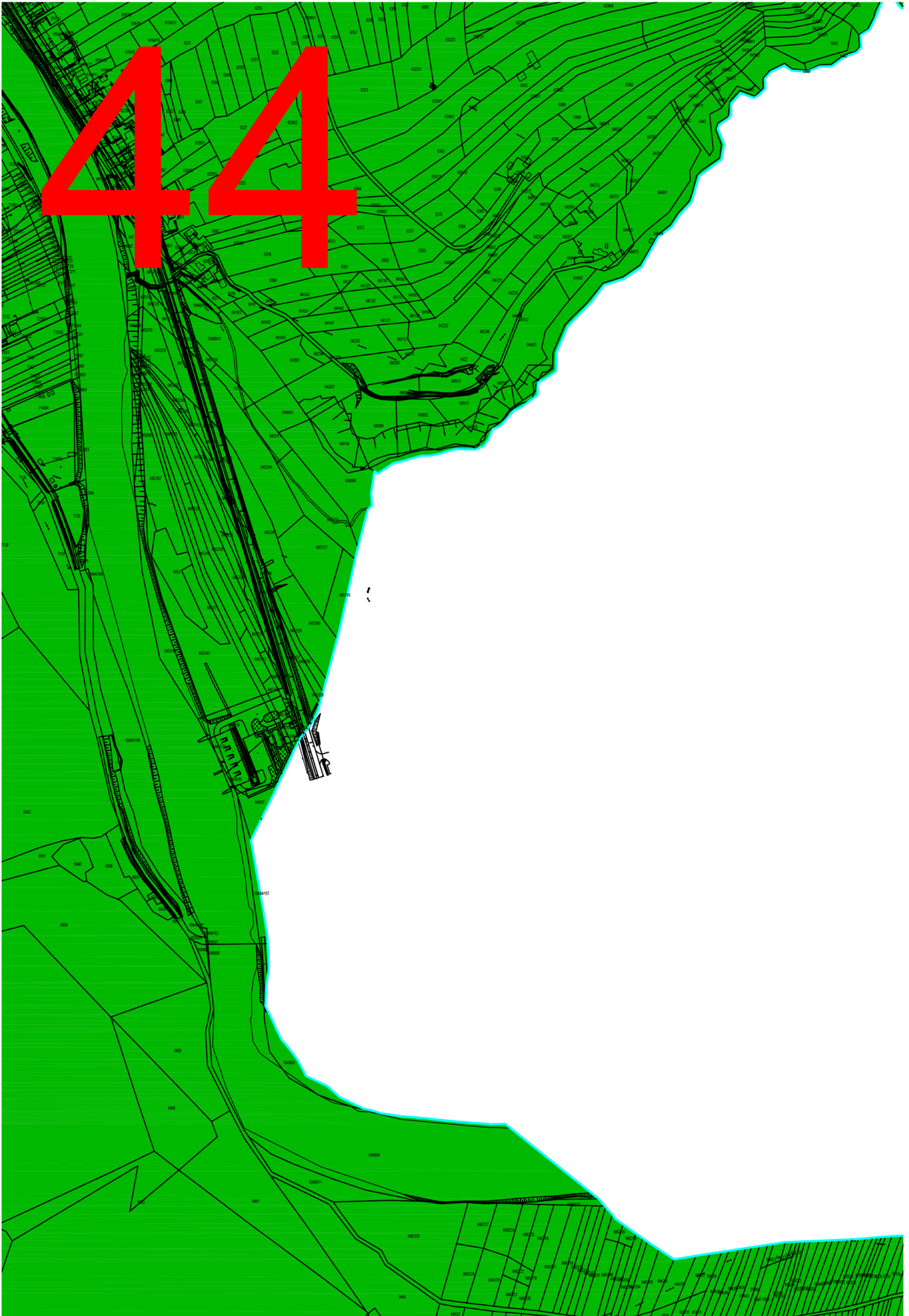

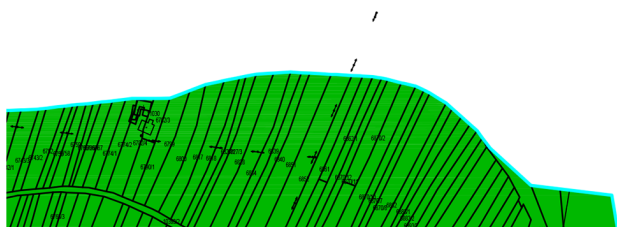

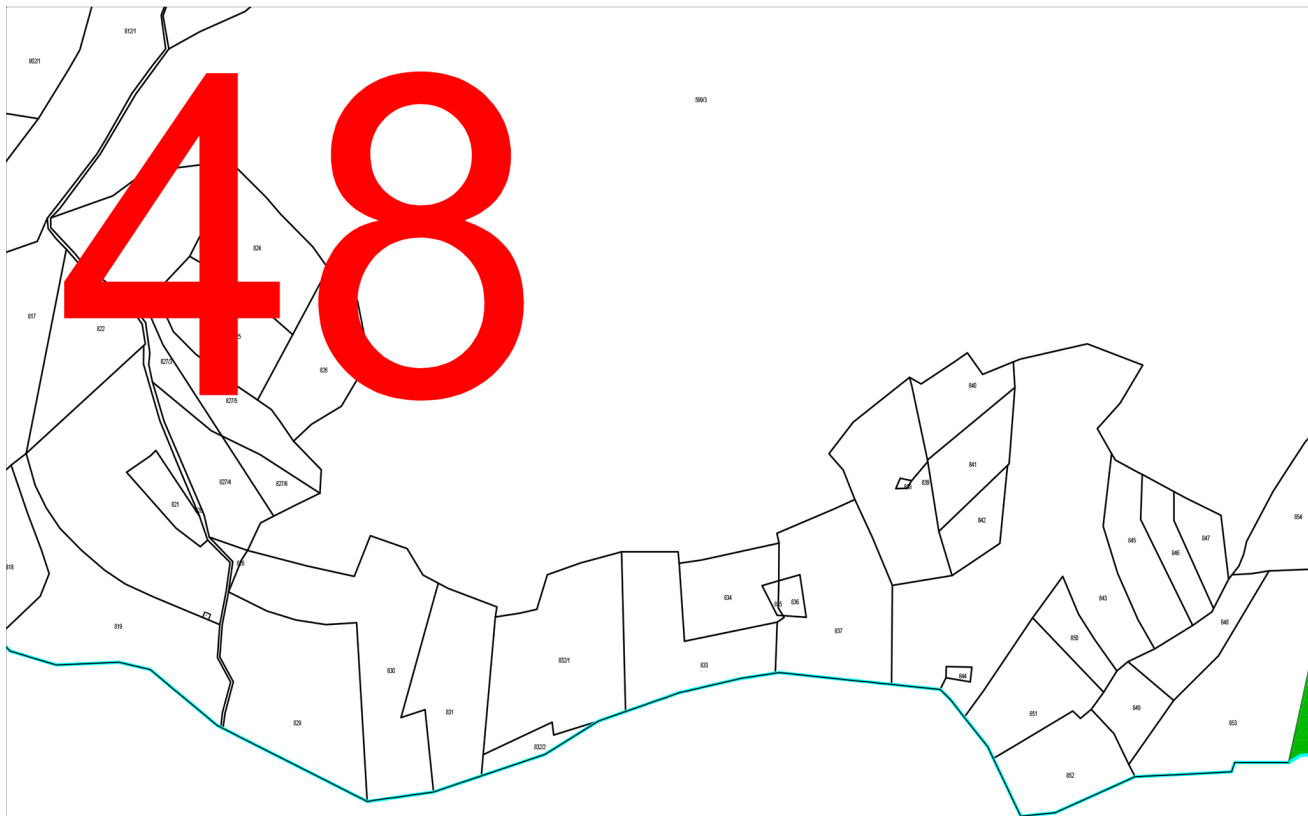
45

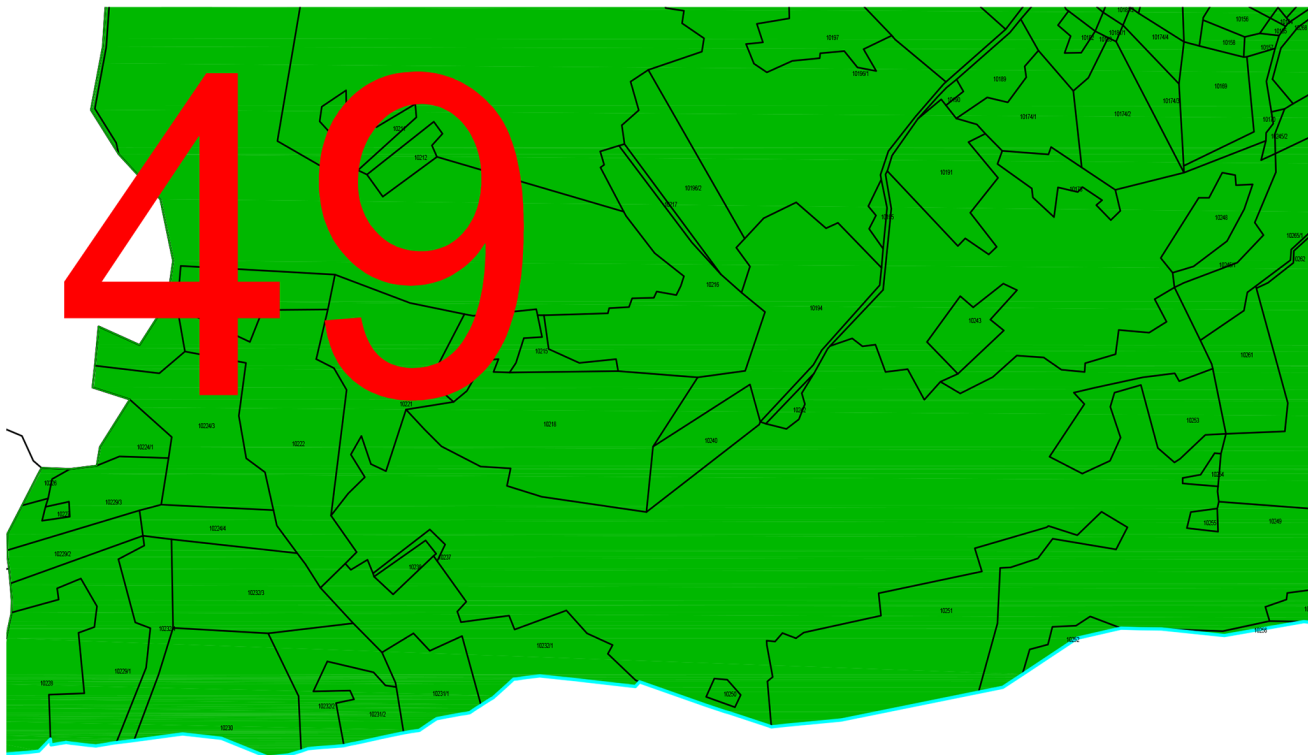

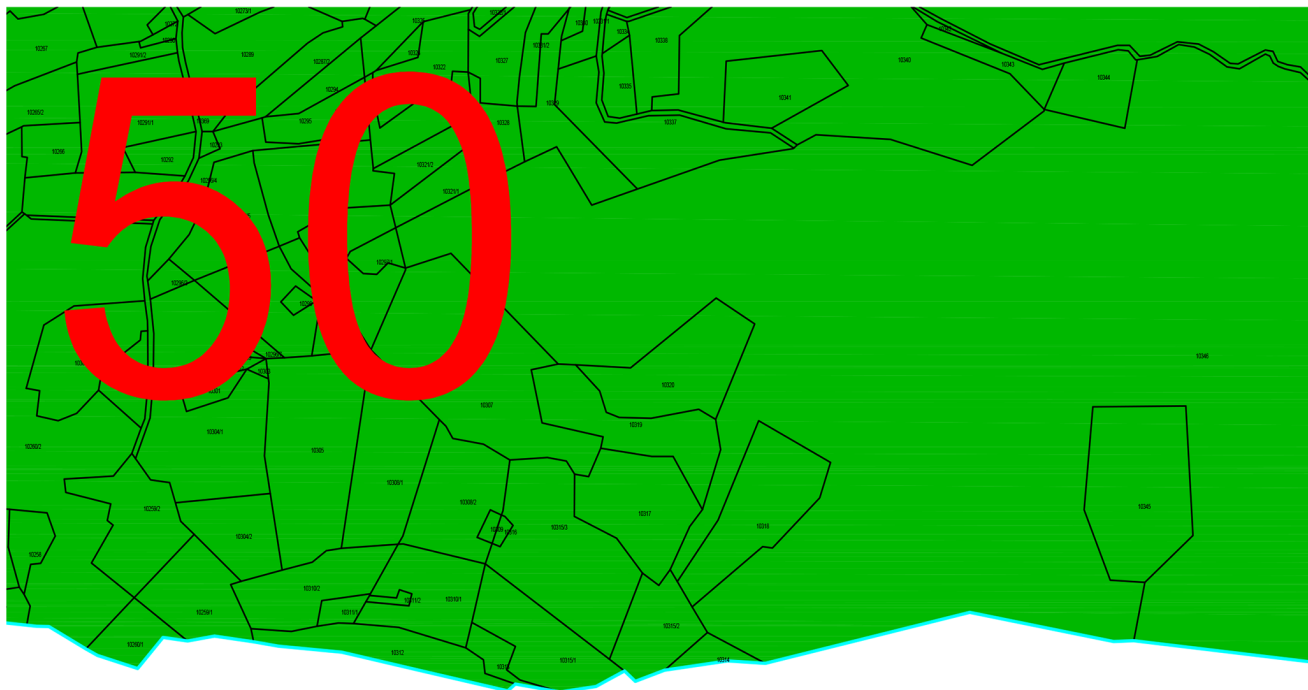
46

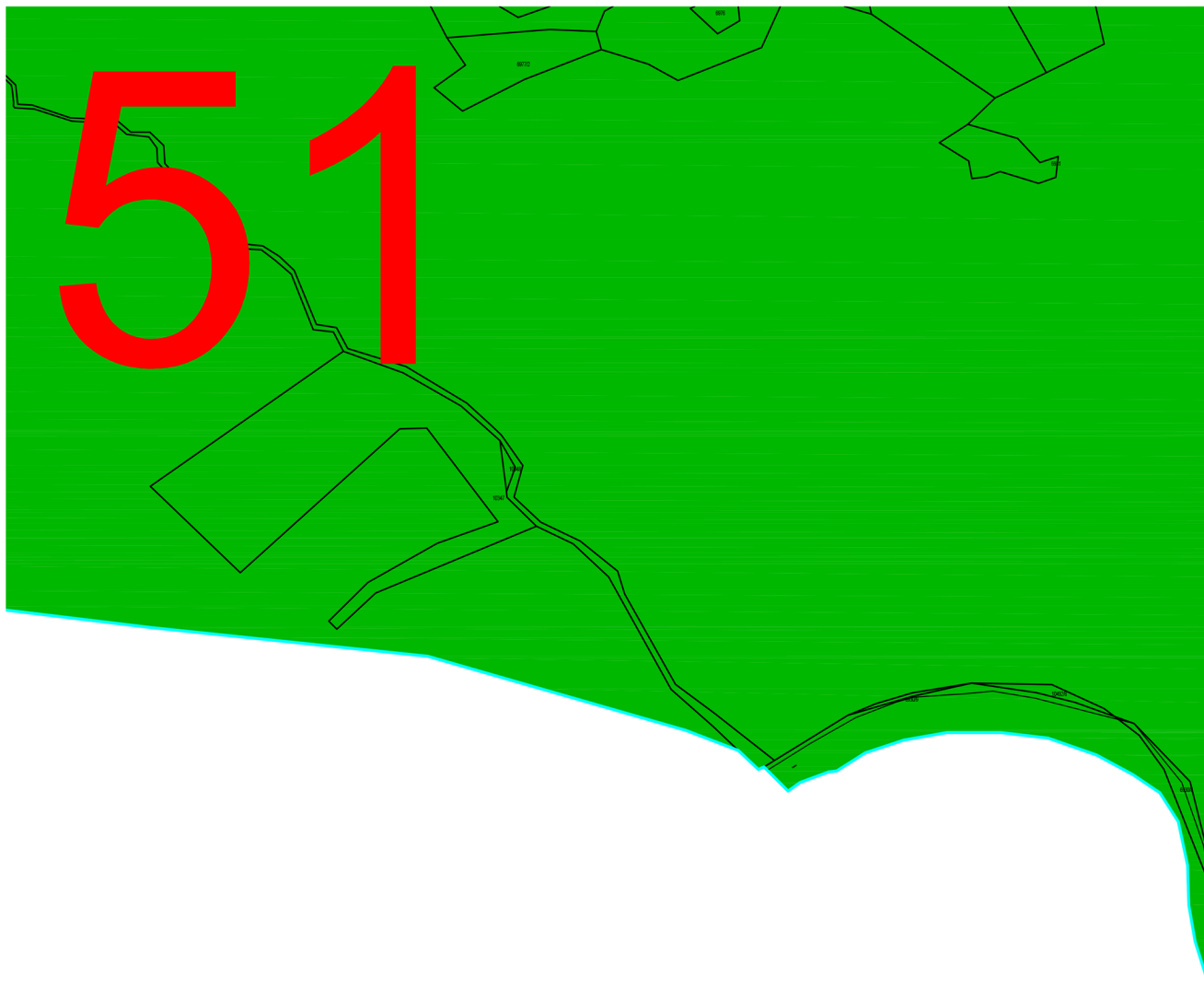

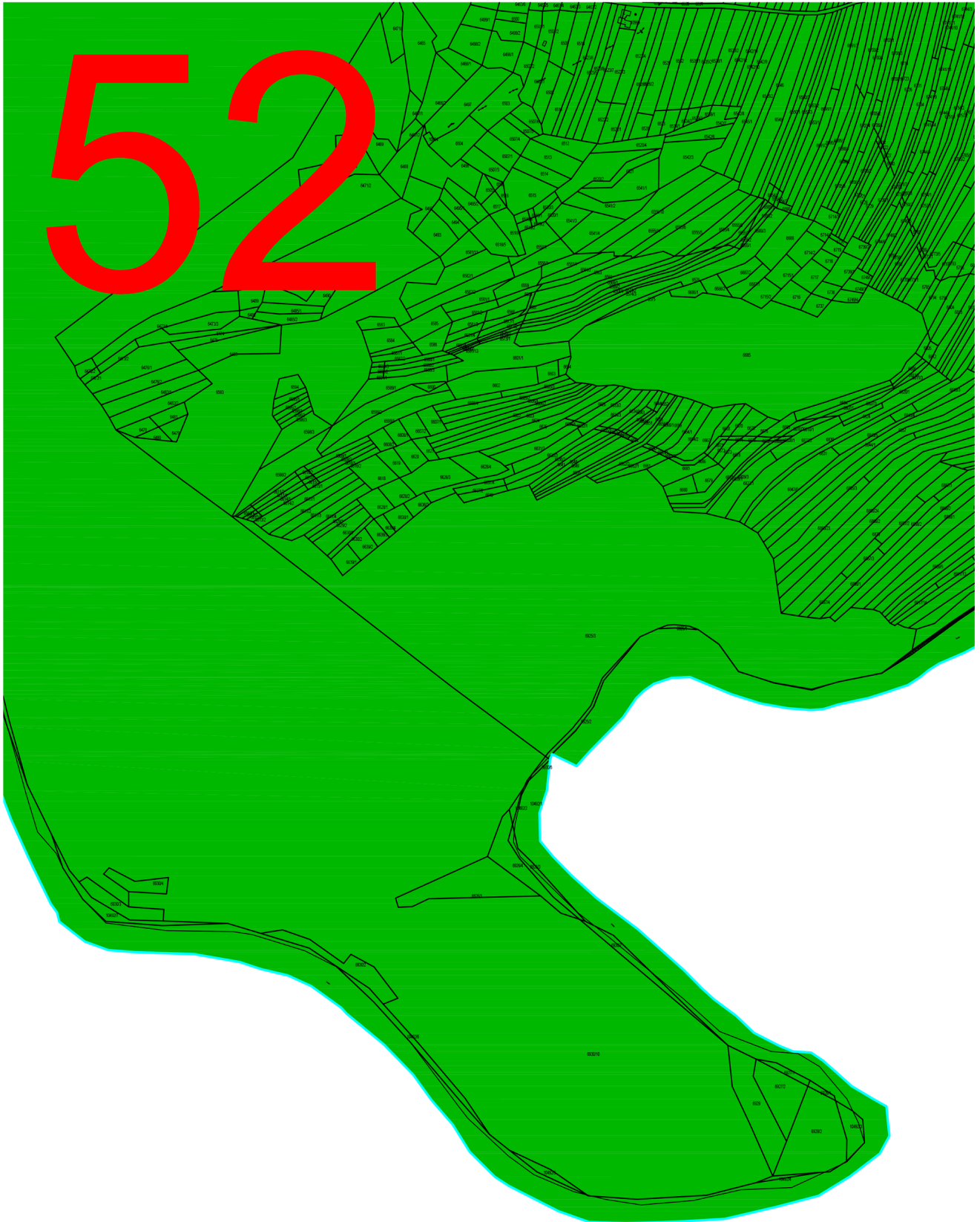

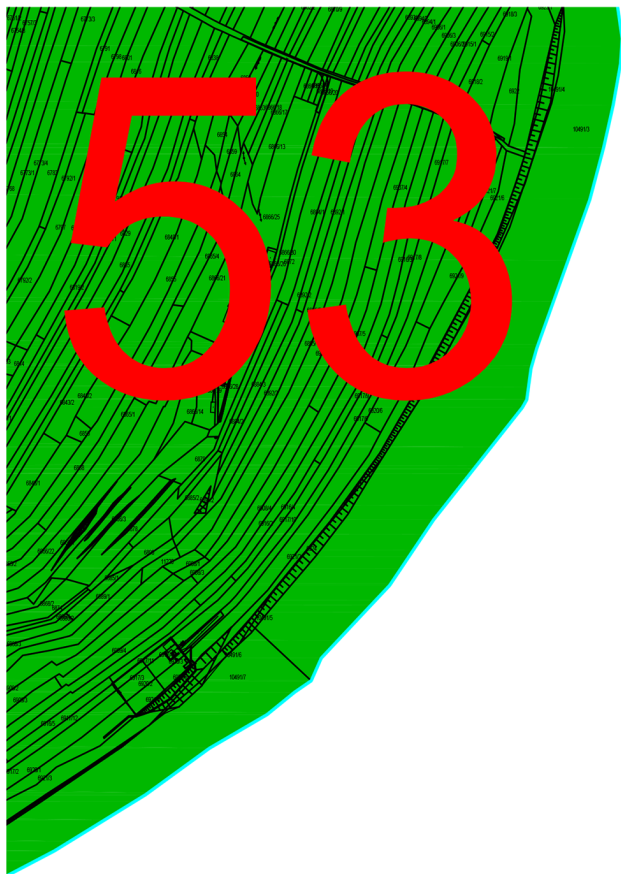

**Załącznik Nr 2
do Uchwały nr XXIV/203/2016
Rady Gminy Krościenko nad Dunajcem
z dnia 24.11.2016 roku**

***Diagnoza zjawisk społeczno-ekonomiczno-przestrzennych
Gminy Krościenko nad Dunajcem wraz ze wskazaniem obszaru
zdegradowanego i obszaru rewitalizacji***

Aktualizacja

Krościenko nad Dunajcem, październik 2016

SPIS TREŚCI

1.	Wstęp	5
2.	Charakterystyka gminy w aspektach społecznym, gospodarczym, środowiskowym, przestrzennym i technicznym	6
2.1.	Zjawiska społeczne	7
2.2.	Zjawiska gospodarcze	14
2.3.	Zjawiska środowiskowe	15
2.4.	Zjawiska przestrzenno-funkcjonalne	16
2.5.	Zjawiska techniczne	17
2.6.	Pozycja rozwojowa gminy Krościenko nad Dunajcem na tle powiatu i województwa	17
3.	Metodologia wyboru obszarów zdegradowanych i obszaru rewitalizacji	19
4.	Uwarunkowania społeczne, gospodarcze, przestrzenne, środowiskowe i infrastrukturalne jednostek urbanistycznych	21
4.1.	Diagnoza zjawisk społecznych	21
4.1.1.	Czynniki związane z ubóstwem i wykluczeniem społecznym	21
4.1.2.	Czynniki bezpieczeństwa	26
4.1.3.	Czynniki demograficzne	26
4.1.4.	Aktywność mieszkańców	27
4.2.	Diagnoza zjawisk techniczno-środowiskowych	29
4.2.1.	Czynniki gospodarcze	29
4.2.2.	Czynniki przestrzenne	30
4.2.3.	Czynniki techniczno-środowiskowe	31
4.3.	Jakość życia i dostępność usług	33
4.4.	Wybór obszarów zdegradowanych wraz z uzasadnieniem	34
5.	Charakter potrzeb rewitalizacyjnych	36
5.1.	Wskazanie obszaru rewitalizacji wraz z uzasadnieniem	36
5.2.	Podobszar 1: Krościenko – Centrum i Zawodzie	37
5.3.	Podobszar 2: Grywałd – Centrum	41
5.4.	Podobszar 3: Krośnica – Centrum	44

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1.	Gęstość zaludnienia w gminach powiatu w 2014 roku	6
Rysunek 2.	Przyrost naturalny na 1 tys. ludności w 2014 roku	8
Rysunek 3.	Dzieci w wieku 3-5 lat przypadające na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego w 2014 roku	9
Rysunek 4.	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2014 roku	13
Rysunek 5.	Udział w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa, podatek dochodowy od osób fizycznych w 2014 roku	15
Rysunek 6.	Udział osób korzystających z wodociągu w ogóle ludności w 2014 roku	16
Rysunek 7.	Frekwencja wyborcza w 2014 roku	28
Rysunek 8.	Liczba aktywnych czytelników na 1 000 mieszkańców	29
Rysunek 9.	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1 tysiąc ludności w 2014 roku	30
Rysunek 10.	Stężenie pyłu zawieszonego PM10 – kryterium ochrony zdrowia	31
Rysunek 11.	Stężenie pyłu zawieszonego PM2,5 – kryterium ochrony zdrowia	31
Rysunek 12.	Zagrożenie azbestem	32
Rysunek 13.	Liczba zabytków na 1 km ² w 2014 roku	33
Rysunek 14.	Dostępność komunikacyjna, podstawowej infrastruktury, miejsc spotkań i instytucji kultury w opinii mieszkańców	34
Rysunek 15.	Obszary zdegradowane w Gminie Krościenko nad Dunajcem	35
Rysunek 16.	Mapa koncentracji problemów społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-technicznych na obszarze gminy Krościenko nad Dunajcem – badanie fokusowe	36
Rysunek 17.	Podobszar rewitalizacji Krościenko – Centrum i Zawodzie z uwzględnieniem działek (1:5 000) oraz zdjęcie satelitarne obszaru	37
Rysunek 18.	Dymiące kominy w Rynku – zdjęcie wykonane wiosną i w środku letniego okresu wakacyjnego na obszarze rewitalizacji w Krościenku nad Dunajcem	39

Rysunek 19. Zabytkowe budynki na obszarze rewitalizacji w centrum Krościenka nad Dunajcem przy ul. Jagiellońskiej wymagające renowacji	39
Rysunek 20. Nieład architektoniczny zabytkowego Rynku – brak jednolitych wytycznych w zakresie wyglądu punktów handlowych i gastronomicznych, a także szyldów reklamowych	40
Rysunek 21. Nieład architektoniczny zabytkowego Rynku – brak jednolitych wytycznych (zaleceń) w zakresie wyglądu elewacji w zabytkowej przestrzeni – stylowym elewacjom drewnianym towarzyszy siding oraz różnego rodzaju i koloru tynki oraz bardzo różne – w zakresie materiału i kolorystyki – pokrycia dachowe	40
Rysunek 22. Dominująca funkcja parkingowa Rynku i duże natężenie ruchu kołowego spowodowane brakiem ograniczeń wjazdu do zabytkowej przestrzeni	40
Rysunek 23. Zabudowania na obszarze rewitalizacji w ścisłym centrum Krościenka nad Dunajcem	41
Rysunek 24. Podobszar rewitalizacji Grywałd – Centrum z uwzględnieniem działek (1:5 000) oraz zdjęcie satelitarne obszaru	42
Rysunek 25. Centrum Grywałdu – budynek dawnego ośrodka zdrowia i budynek dawnej szkoły powszechnej	43
Rysunek 26. Budynek Szkoły Podstawowej w Grywałdzie	43
Rysunek 27. Remiza OSP w Grywałdzie i zagospodarowanie ścisłego centrum miejscowości	44
Rysunek 28. Podobszar rewitalizacji Krośnica – Centrum z uwzględnieniem działek (1:5 000) oraz zdjęcie satelitarne obszaru (działki 543, 568)	45
Rysunek 29. Centrum Krośnicy – słabo zagospodarowany teren wokół remizy	46
Rysunek 30. Osada romska w Krośnicy	46

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Piramida wieku w 2014 roku	7
Wykres 2. Wskaźnik obciążenia demograficznego: gmina, powiat, województwo	8
Wykres 3. Saldo migracji ogółem na 1 tys. ludności: gmina, powiat, województwo	9
Wykres 4. Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkół podstawowych: gmina, powiat, województwo	10
Wykres 5. Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkół gimnazjalnych: gmina, powiat, województwo	11
Wykres 6. Liczba udzielonych porad na jednego mieszkańca: gmina, powiat, województwo	12
Wykres 7. Zasięg korzystania z pomocy społecznej	12
Wykres 8. Udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku: gmina, powiat, województwo	13
Wykres 9. Podmioty wpisane do rej. REGON na 10 tys. ludności: gmina, powiat, województwo	14
Wykres 10. Udział w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa, podatek dochodowy od osób prawnych na jednego mieszkańca: gmina, powiat, województwo	15
Wykres 11. Udział ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w ogólnej liczbie ludności: gmina, powiat, województwo	17
Wykres 12. Liczba korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców	22
Wykres 13. Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu ubóstwa na 100 mieszkańców	22
Wykres 14. Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu długotrwałej i ciężkiej choroby na 100 mieszkańców	23
Wykres 15. Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu niepełnosprawności na 100 mieszkańców	23
Wykres 16. Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu bezrobocia na 100 osób w wieku produkcyjnym	24
Wykres 17. Liczba wykroczeń na 1 tys. ludności	26
Wykres 18. Wskaźnik obciążenia demograficznego	27
Wykres 19. Liczba NGO wg rejestru powiatowego na 1 000 mieszkańców w 2014 roku	28
Wykres 20. Procent pokrycia planami miejscowymi	30

SPIS TABEL

Tabela 1. Porównanie wskaźników charakteryzujących analizowane zjawiska w 2014 roku	17
Tabela 2. Wskaźniki dotyczące ubóstwa i wykluczenia społecznego	25
Tabela 3. Wskaźniki z zakresu czynników bezpieczeństwa	26
Tabela 4. Wskaźniki z zakresu czynników demograficznych	27
Tabela 5. Wskaźnik z zakresu aktywności mieszkańców	29

Tabela 6. Wskaźnik z zakresu zjawisk techniczno-środowiskowych	33
Tabela 7. Wartości wskaźnika sum standaryzowanych dla zjawisk społecznych	34
Tabela 8. Wartości wskaźnika degradacji	35
Tabela 9. Kluczowe zjawiska – negatywne i potencjały na obszarze Krościenka – Centrum i Zawodzie.....	37
Tabela 10. Przesłanki wyboru podobszaru rewitalizacji Krościenko – Centrum	38
Tabela 11. Kluczowe zjawiska – negatywne i potencjały na obszarze Grywałd – Centrum	41
Tabela 12. Przesłanki wyboru podobszaru rewitalizacji Grywałd – Centrum	42
Tabela 13. Kluczowe zjawiska – negatywne i potencjały na obszarze Krośnica – Centrum.....	44
Tabela 14. Przesłanki wyboru podobszaru rewitalizacji Krośnica – Centrum.....	45

Pro Regio Consulting

Kraków, ul. Śliwkowa 14/3

tel./fax (12) 686 15 62, biuro@proregio.pl

Barbara Łączna +48 695 600 690

Grzegorz Godziek +48 601 961 499

1. WSTĘP

Przemiany społeczno-gospodarcze na przestrzeni ostatniego ćwierćwiecza - wywołane procesem globalizacji oraz transformacją ustrojową i wyzwaniem gospodarki wolnorynkowej - spowodowały szereg niekorzystnych zjawisk i procesów na obszarach jednostek samorządu, takich jak degradacja tkanki materialnej oraz narastające problemy w sferze społeczno-gospodarczej. W takiej sytuacji szczególnego znaczenia zaczęło nabierać **planowanie** oraz **realizacja kompleksowych projektów rewitalizacyjnych**, obejmujących sferę przestrzenną, społeczną, gospodarczą, środowiskową i kulturową, a tym samym odpowiadających na indywidualny zestaw zidentyfikowanych problemów danego obszaru.

Na potrzeby projektowania i wdrażania interwencji w ramach procesu rewitalizacji, współfinansowanych środkami Unii Europejskiej, rewitalizację należy rozumieć jako: **wyprowadzanie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez przedsięwzięcia całościowe (integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki), skoncentrowane terytorialnie i prowadzone we współpracy z lokalną społecznością, w sposób zaplanowany oraz zintegrowany przez określenie i realizację programów rewitalizacji.**

Udział w takim procesie jest ważny dla wielu osób i podmiotów z obszaru objętego działaniami rewitalizacyjnymi – w tym dla samorządu gminy, mieszkańców tego miejsca, organizacji społecznych, przedsiębiorców, zaś w szczególności wszystkich grup społecznych zagrożonych kryzysem na obszarze objętym procesami rewitalizacyjnymi.

Opracowanie *Diagnozy zjawisk społeczno-ekonomiczno-przestrzennych Gminy Krościenko nad Dunajcem wraz ze wskazaniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji* inicjuje działania związane z rewitalizacją Gminy Krościenko nad Dunajcem. Celem *Diagnozy* jest wskazanie, za pomocą zobiektywizowanych metod i wskaźników, tej części Gminy Krościenko nad Dunajcem, która charakteryzuje się szczególnie intensywną koncentracją szeregu niekorzystnych zjawisk. **Analiza zagadnień społecznych**, a w drugiej kolejności także **gospodarczych, przestrzenno-funkcyjnych, techniczno-budowlanych** pozwoliła dokonać pełnej diagnozy problemów i zagrożeń, **wskazać obszary o największej koncentracji zjawisk kryzysowych, a w konsekwencji wyznaczyć obszary zdegradowane i obszary poddane rewitalizacji.**

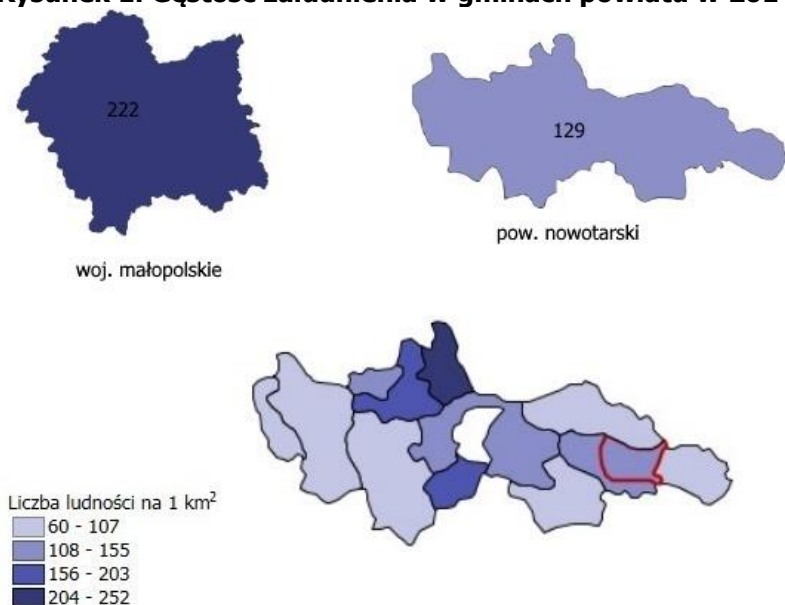
Diagnoza została opracowana zgodnie z Ustawą *O rewitalizacji* z dnia 9 października 2015 roku (Dziennik Ustaw 2015 Poz. 1777 tom 1) oraz *Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020* opracowanymi przez Ministra Infrastruktury i Rozwoju (MIiR/H 2014-2020/20(01)/07/2015) w lipcu 2015 roku.

2. CHARAKTERYSTYKA GMINY W ASPEKTACH SPOŁECZNYM, GOSPODARCZYM, ŚRODOWISKOWYM, PRZESTRZENNYM I TECHNICZNYM

Na potrzeby *Gminnego Programu Rewitalizacji (GPR)* charakterystyka gminy Krościenko nad Dunajcem została przygotowana w sześcioletnim horyzoncie czasowym, dla lat 2009-2014. Ponadto, w celu lepszego zobrazowania zjawisk tło analiz stanowią analogiczne wskaźniki dla powiatu nowotarskiego oraz województwa małopolskiego, w tym samym okresie. Charakterystyka gminy składa się z analizy pięciu obszarów wyróżnionych zgodnie z definicją zawartą w *Ustawie o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 i Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020* przygotowanych przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju. Obejmują one kwestie społeczne, gospodarcze, przestrzenno-funkcjonalne, techniczne i środowiskowe.

Całościowe spojrzenie na gminę, a także odniesienie się do wartości średnich z poziomu powiatu i województwa pozwoliło w dalszej części prac nad dokumentem lepiej rozumieć i diagnozować procesy zachodzące wewnątrz gminy, a także ich skalę i na tej podstawie wyciągać wnioski co do istotności zdarzeń zachodzących w poszczególnych jednostkach urbanistycznych zdefiniowanych na poziomie gminy Krościenko nad Dunajcem. Pomimo, iż dokument odnosi się do sytuacji wewnętrznej gminy w prowadzonej analizie zjawisk nie można abstrahować od wartości średnich dla porównywalnych jednostek, bowiem tylko wtedy możliwe jest rzetelne wskazywanie czy dane zjawisko rzeczywiście jest, czy nie jest, problemem i przesądza o obiektywnych czynnikach obniżających jakość życia mieszkańców danej jednostki urbanistycznej.

Rysunek 1. Gęstość zaludnienia w gminach powiatu w 2014 roku

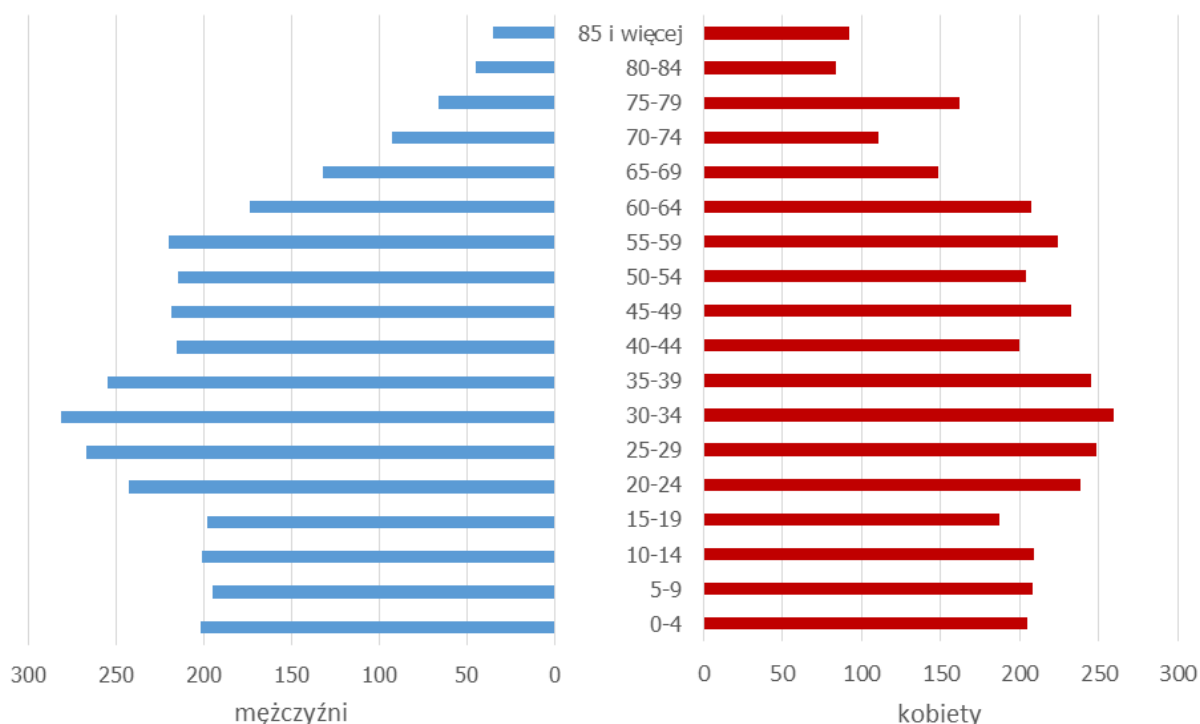
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Gmina Krościenko nad Dunajcem położona jest we wschodniej części powiatu nowotarskiego. Otoczona jest masywami górskimi – od południowego zachodu Pieninami, od północy Gorcami, zaś od wschodu Beskidem Sądeckim. Przez gminę mającą powierzchnię 57,1 km² przebiega droga wojewódzka 969. Czas połączenia drogowego z Krakowem wynosi ok. 94 minut

zaś z Nowym Targiem ok. 36 minut¹. Krościenko nad Dunajcem zamieszkuje obecnie 6,7 tys. mieszkańców, a ich liczba rosła od 2009 roku, aby w ostatnim roku spaść o 1 osobę. Przełożyło się to także na rosnącą gęstość zaludnienia, która w ostatnich dwóch latach wynosiła 118 osób na km².

W gminie Krościenko nad Dunajcem liczba kobiet przeważała nad liczbą mężczyzn (106 kobiet na 100 mężczyzn). Zmiany demograficzne mające miejsce w całym kraju można było również zauważyć w gminie Krościenko nad Dunajcem; wykres przedstawiający piramidę wieku zwraca uwagę na niekorzystne jej zwężanie się w dolnej części, co jest związane z systematycznie malejącym udziałem ludności w wieku przedprodukcyjnym – w roku 2009 było to 21,9%, a w roku 2014 spadło do 21,5% (proces ten przebiega mniej dynamicznie niż w całym województwie).

Wykres 1. Piramida wieku w 2014 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

2.1. Zjawiska społeczne

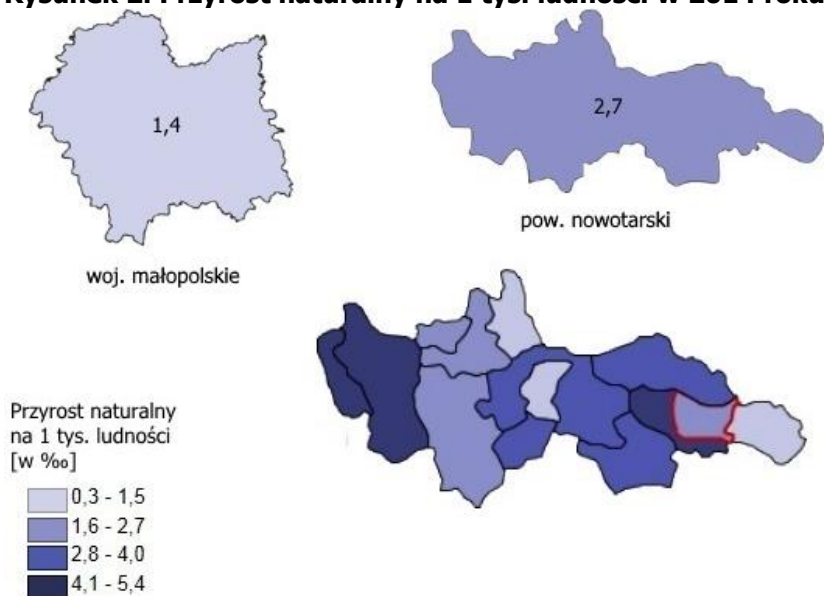
Najbardziej istotnymi w kontekście GPR zgodnie z *Ustawą o rewitalizacji* i ministerialnymi wytycznymi są zjawiska społeczne, a w szczególności takie kwestie jak bezrobocie, ubóstwo, przestępczość, niski poziom edukacji lub kapitału społecznego oraz niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym. Ponadto do obszaru społecznego zostały przypisane również zagadnienia z zakresu demografii. Poniżej zaprezentowano syntetyczny przegląd podstawowych danych:

- Podobnie jak w województwie małopolskim i powiecie nowotarskim, w gminie Krościenko nad Dunajcem w ostatnich latach liczba mieszkańców systematycznie rosła (wyjątek stanowił rok 2014). Ma to związek z utrzymującym się, dodatnim przyrostem naturalnym, którego wartość w latach 2009-2014 była wyższa od wartości tego wskaźnika dla

¹ Na podstawie Bazy Informacji Regionalnej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego.

Małopolski. Relacja pomiędzy przyrostem naturalnym dla gminy Krościenko nad Dunajcem i dla powiatu nowotarskiego w tym czasie była zmienna. W 2013 roku wartości te wynosiły odpowiednio 3,3‰ i 2,3‰, natomiast w 2014 roku 2,2‰ i 2,7‰.

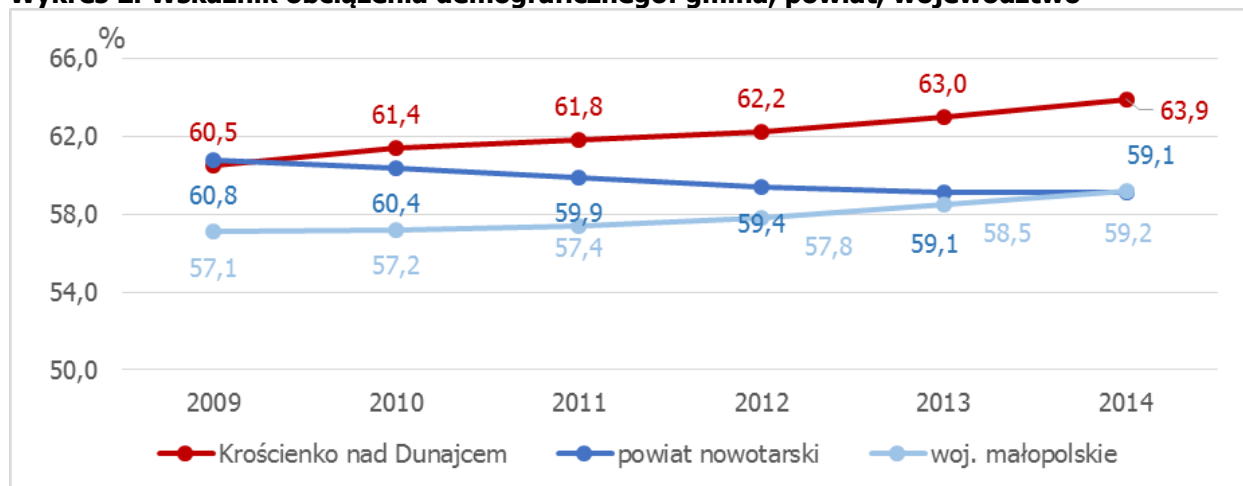
Rysunek 2. Przyrost naturalny na 1 tys. ludności w 2014 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

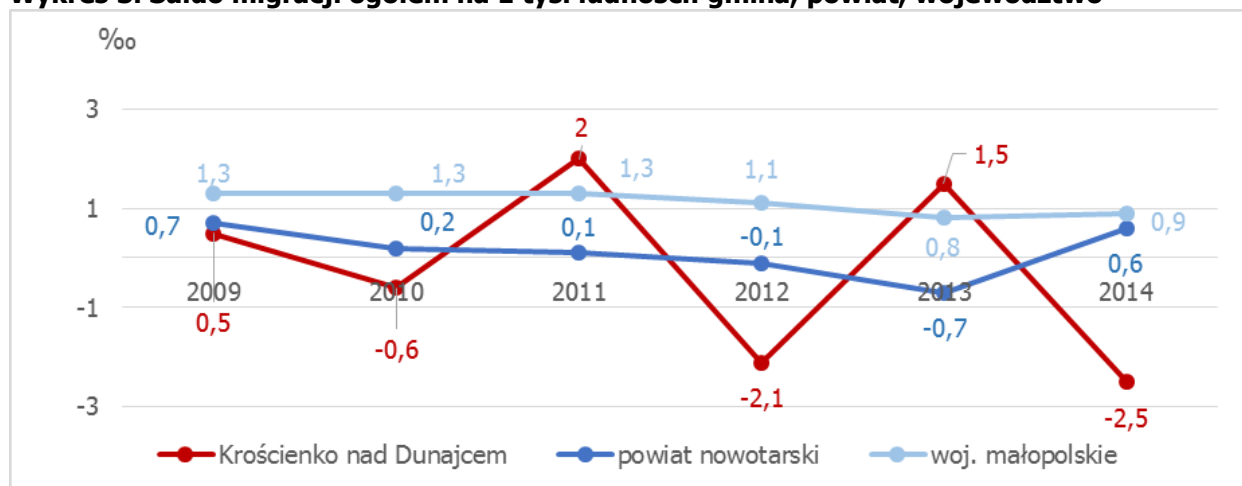
- Odwrotnie niż w powiecie, w gminie w latach 2009-2014 odnotowano wzrost wskaźnika obciążenia demograficznego, czyli liczby osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym. W przypadku Małopolski wskaźnik ten systematycznie wzrastał.

Wykres 2. Wskaźnik obciążenia demograficznego: gmina, powiat, województwo

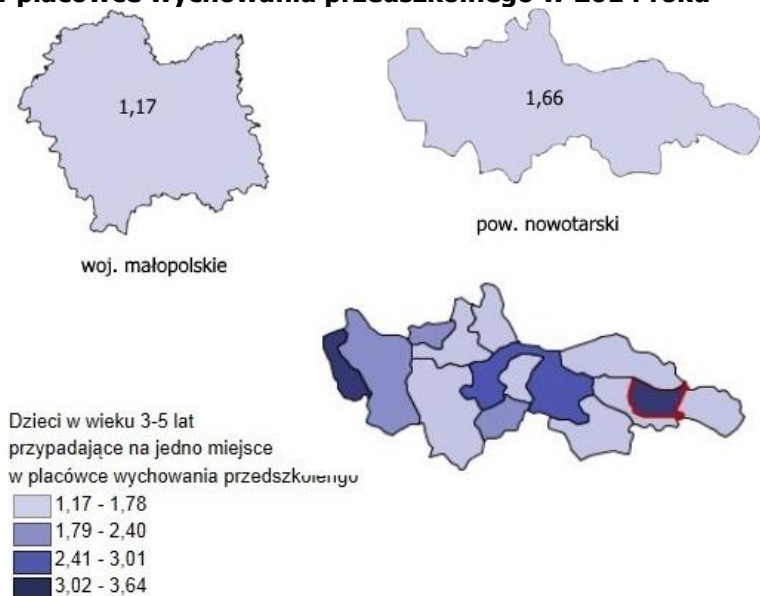
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

- W latach 2009-2014 saldo migracji, czyli różnica pomiędzy liczbą osób przyjeżdżających i wyjeżdżających na stałe z Krościenka nad Dunajcem, wahało się pomiędzy wartościami dodatnimi i ujemnymi – największy odpływ ludności miał miejsce w roku 2012.

Wykres 3. Saldo migracji ogółem na 1 tys. ludności: gmina, powiat, województwo

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

- Na obszarze gminy funkcjonuje obecnie 5 placówek wychowania przedszkolnego: 2 punkty przedszkolne i 3 oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych. W analizowanym okresie: liczba punktów przedszkolnych wzrosła o jedną placówkę.
- Liczba dzieci w wieku 3-5 lat przypadająca na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego od roku 2011 spadała. W 2014 roku wyniosła 3,6 dziecka na jedno miejsce i była najkorzystniejsza w porównaniu do poprzednich lat, lecz ciągle na wyższym poziomie niż średnia liczba dostępnych miejsc dla całego województwa oraz powiatu.

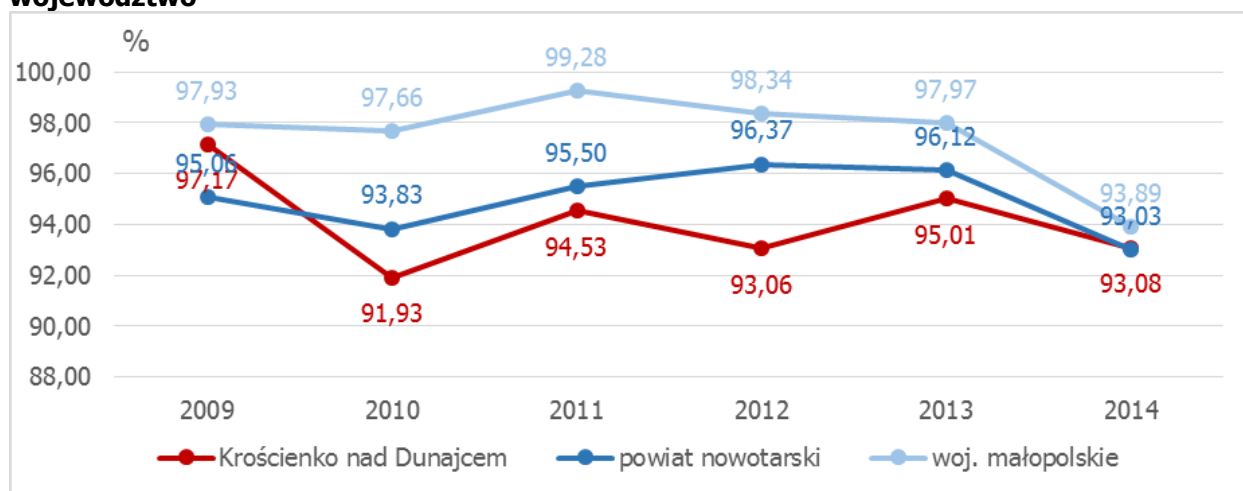
Rysunek 3. Dzieci w wieku 3-5 lat przypadające na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego w 2014 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

- Od 2009 roku liczba szkół podstawowych w gminie Krościenko nad Dunajcem utrzymuje się na stałym poziomie 3 placówek, w tym okresie liczba szkół w województwie wahała się, a w powiecie spadła w 2012 roku (w następnych latach bez zmian).
- W 2012 roku do użytku uczniów szkół podstawowych przeznaczonych było 58 komputerów, wszystkie z dostępem do Internetu. Na jeden komputer z dostępem do Internetu przypadało średnio 7,86 ucznia, czyli o 1,36 mniej w porównaniu do Małopolski i 0,19 mniej niż w powiecie.

- W 2014 roku współczynnik skolaryzacji brutto² dla szkół podstawowych wyniósł 93,08% i spadł o 1,93 punktu procentowego w porównaniu z rokiem poprzednim. W tym czasie spadek odnotowano również w porównywanych jednostkach terytorialnych i wynosił on odpowiednio 4,08 punktu procentowego dla Małopolski i 3,09 punktu procentowego dla powiatu. W okresie od 2010 do 2013 roku współczynnik skolaryzacji brutto dla szkół podstawowych w gminie Krościenko nad Dunajcem przyjmował wartości niższe niż w województwie i powiecie.

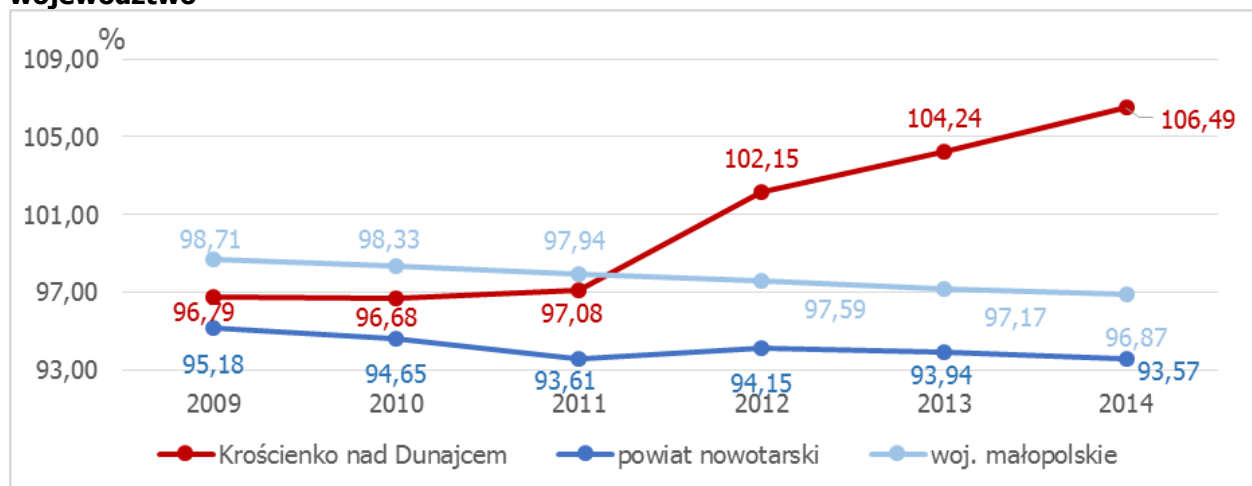
Wykres 4. Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkół podstawowych: gmina, powiat, województwo

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

- Średni wynik sprawdzianu w szkołach podstawowych w gminie Krościenko nad Dunajcem w 2014 roku wyniósł 68,6%, a w 2013 roku 64,4%. W obu przypadkach wyniki te były wyższe niż średni procentowy wynik dla całego województwa małopolskiego oraz powiatu.
- Od 2011 roku liczba szkół gimnazjalnych utrzymywała się na stałym poziomie (2 placówki), natomiast w Małopolsce oraz powiecie nowotarskim w tym okresie odnotowano wzrost liczby szkół tego typu.
- W 2012 roku do użytku uczniów szkół gimnazjalnych przeznaczonych było 28 komputerów, wszystkie z dostępem do Internetu. Na jeden komputer z dostępem do Internetu przypadają średnio 9 uczniów, czyli o blisko 2 osoby mniej w porównaniu ze średnią dla Małopolski i tyle samo, co w powiecie.
- W 2014 roku współczynnik skolaryzacji brutto dla szkół gimnazjalnych wyniósł 106,49% i wzrósł o 2,25 punktu procentowego w stosunku do roku poprzedniego. Spadek o niecały punkt procentowy odnotowano natomiast w porównywanych jednostkach terytorialnych. Do roku 2011 współczynnik skolaryzacji brutto dla szkół gimnazjalnych w gminie Krościenko nad Dunajcem przyjmował wyraźnie niższe wartości niż w województwie i powiecie, potem wyższe od porównywanych jednostek. Zmiana spowodowana jest uruchomieniem prywatnego gimnazjum na terenie Krościenka nad Dunajcem.

² Udział wszystkich osób uczących się na danym poziomie do ogółu osób będących w wieku przypisanym temu poziomowi kształcenia.

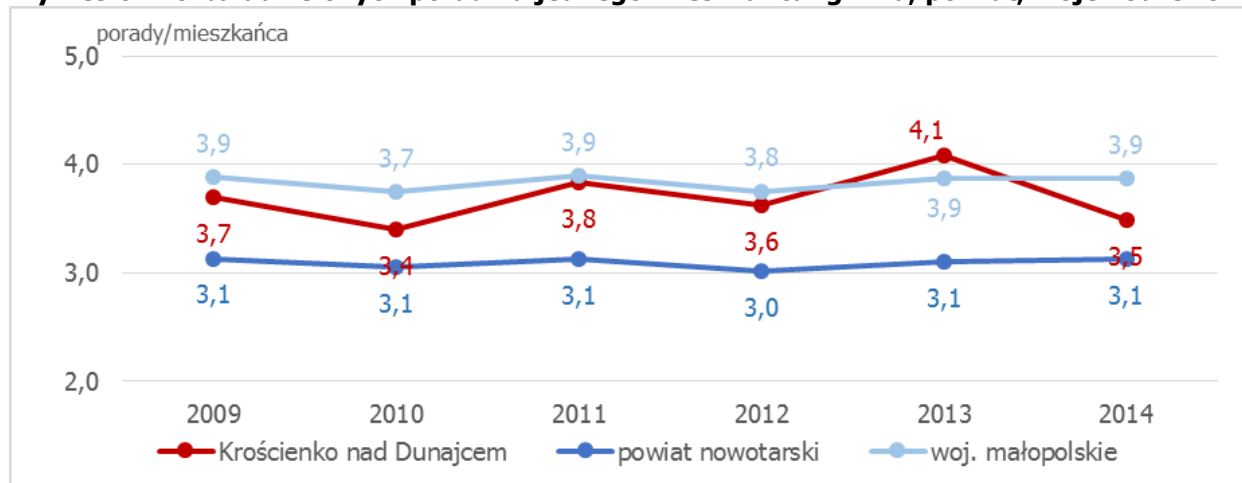
Wykres 5. Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkół gimnazjalnych: gmina, powiat, województwo

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

- Wyniki egzaminu gimnazjalnego w gminie Krościenko nad Dunajcem były wyższe od średniej dla powiatu, we wszystkich zakresach przedmiotowych, w przypadku województw średnie wyniki w gminie Krościenko nad Dunajcem były niższe w przypadku matematyki i języka angielskiego.
 - język polski: Krościenko nad Dunajcem – 71,8%, powiat – 67,7%, województwo – 70,3%,
 - matematyka: Krościenko nad Dunajcem – 49,8%, powiat – 45,1%, województwo – 50,33%,
 - historia i wiedza o społeczeństwie: Krościenko nad Dunajcem – 63,6%, powiat – 58,9%, województwo – 61,1%,
 - przedmioty przyrodnicze: Krościenko nad Dunajcem – 56,2%, powiat – 51,4%, województwo – 54,5%,
 - język angielski poziom podstawowy: Krościenko nad Dunajcem – 66,3%, powiat – 63,3%, województwo – 67,9%.

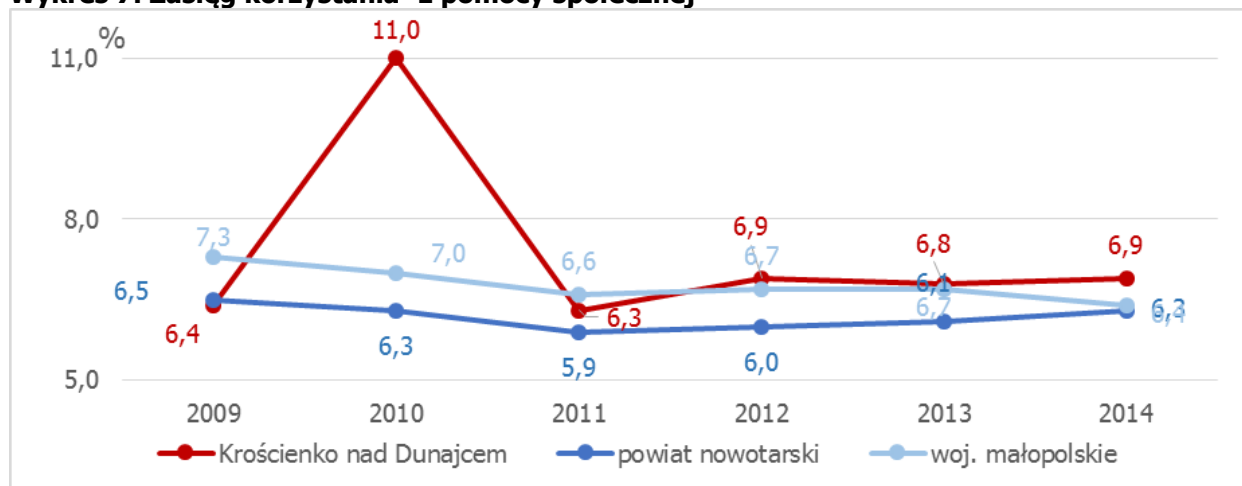
W 2013 roku średnie procentowe wyniki egzaminu gimnazjalnego były wyższe niż wyniki powiecie (wyjątek stanowił język polski).

- W gminie Krościenko nad Dunajcem w 2014 roku wg danych GUS działały 3 kluby sportowe (spadek o 1 w porównaniu z rokiem 2013), w których liczba ćwiczących spadła ze 179 osób do 126 osób.
- Na terenie gminy wg danych GUS działają 3 poradnie lekarskie (Zespół Opieki Ambulatoryjnej Poradnie – Krościenko, Centrum Zdrowia „Intermed” Poradnia lekarza POZ – nocna i świąteczna opieka lekarska i pielęgnarska, Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej), w których udzielono łącznie 39,7 tys. porad medycznych – spadek o 4,0 tys. w porównaniu z rokiem poprzednim. Nie odnotowano natomiast żadnych funkcjonujących praktyk lekarskich finansowanych ze źródeł publicznych. Liczba udzielonych porad na jednego mieszkańca oscylowała od 3,4 do 4,1 i była nieznacznie mniejsza od liczby porad udzielonych na jednego mieszkańca województwa (wyjątek w 2013 roku), ale większa od liczby porad na jednego mieszkańca powiatu.

Wykres 6. Liczba udzielonych porad na jednego mieszkańca: gmina, powiat, województwo

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

- Od 2011 roku mieszkańcy gminy mieli do dyspozycji 3 apteki, a ich obciążenie liczbą osób w 2014 roku wynosiło 2,2 tys. osób i było niższe o około 1 tys. osób w odniesieniu do województwa i powiatu.
- W gminie funkcjonowała 1 placówka stacjonarnej pomocy społecznej.
- W 2014 roku wzrosła liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej i liczba osób w gospodarstwach domowych korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej, natomiast spadła liczba gospodarstw poniżej kryterium dochodowego. W przypadku województwa sytuacja kształtowała się odmiennie – wszystkie trzy wartości spadły, a w powiecie, odnotowano analogiczną sytuację, co w gminie Krościenko nad Dunajcem.
- W gminie Krościenko nad Dunajcem po wysokim pikie w 2010 roku (11%) udział osób korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem, utrzymywał się na zbliżonym poziomie, co w powiecie i województwie.

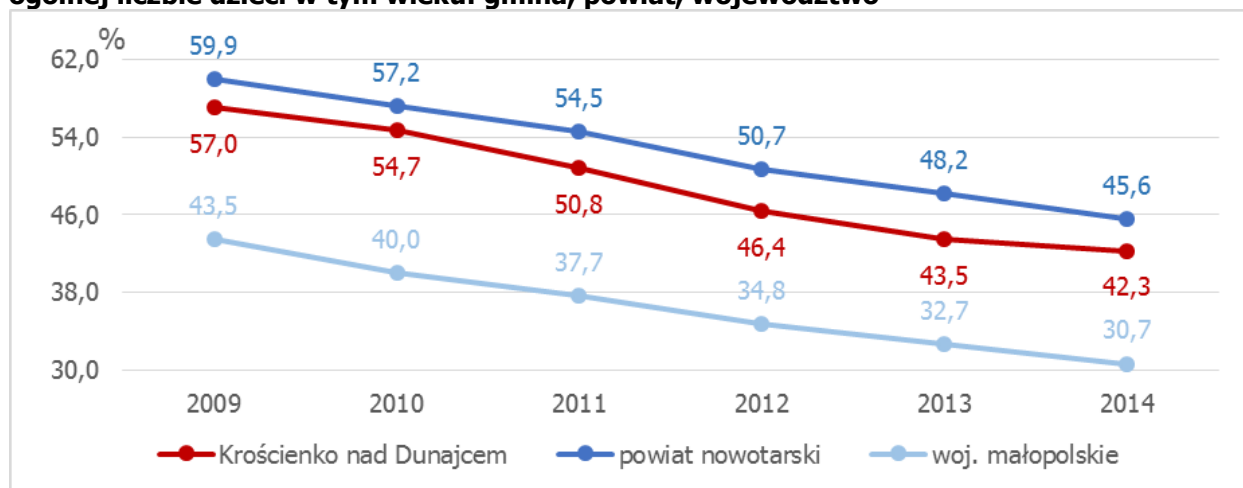
Wykres 7. Zasięg korzystania³ z pomocy społecznej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

³ Zasięg korzystania z pomocy społecznej to udział osób w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej w ludności ogółem.

- W przypadku wszystkich trzech analizowanych jednostek terytorialnych nastąpił spadek liczby rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne na dzieci do lat 17 oraz spadek udziału dzieci w wieku do lat 17, które otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku. Udział ten, dla gminy Krościenko nad Dunajcem w latach 2009-2014, był zawsze wyższy od kilku do kilkunastu punktów procentowych od średniej dla województwa, ale niższy od średniej dla powiatu.

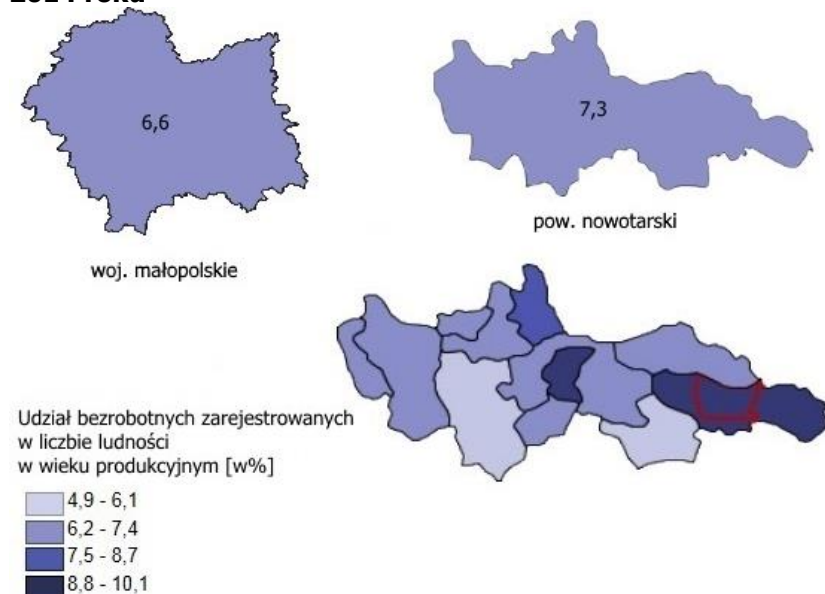
Wykres 8. Udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku: gmina, powiat, województwo

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

- W 2014 roku spadła liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców gminy oraz ich udział w stosunku do liczby ludności w wieku produkcyjnym, z poziomu 431 do poziomu 391 bezrobotnych (tj. udział bezrobotnych z 10,5% do 9,5%). Podobnie prezentowała się sytuacja w województwie małopolskim oraz powiecie nowotarskim. Podobnie jak w powiecie nowotarskim i odwrotnie niż w Małopolsce, mężczyźni stanowili nieznacznie licznější grupę wśród zarejestrowanych bezrobotnych.

Rysunek 4. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2014 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

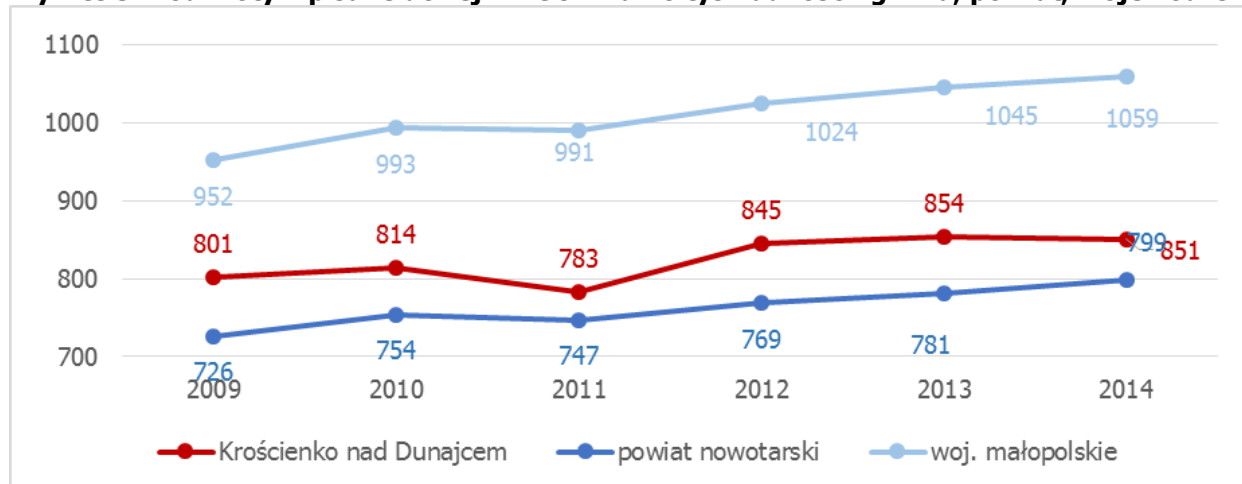
- W 2014 roku w gminie Krościenko nad Dunajcem działały 2 biblioteki (spadek o 1 placówkę), z czego żadna nie była przystosowana dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich. W ciągu ostatnich lat liczba czytelników spadała, natomiast wielkość księgozbioru rosła, co oznacza większą liczbę książek dostępnych dla jednego czytelnika biblioteki. Jednocześnie mieszkańcy gminy Krościenko nad Dunajcem mieli lepszy „dostęp” do księgozbioru od przeciętnego mieszkańca województwa czy też powiatu – na przestrzeni analizowanych lat liczba woluminów przypadających na 1 tys. ludności była wyższa o około 2 tys. książek.
- Biblioteki w gminie dysponowały 7 komputerami, z czego 3 były udostępnione do użytku czytelników, wszystkie komputery były podłączone do Internetu.

2.2. Zjawiska gospodarcze

Kolejnym obszarem, który został wytypowany zgodnie z *Ustawą* do analizy jest obszar gospodarczy. Koncentruje się on na zjawiskach związanych z przedsiębiorczością oraz kondycją lokalnych przedsiębiorstw. Sytuacja gminy Krościenko nad Dunajcem przedstawia się w tym zakresie w sposób następujący:

- W 2014 roku na terenie gminy do rejestru REGON były wpisane 572 podmioty gospodarcze – nastąpił wzrost w porównaniu z 2009 rokiem. Najwięcej podmiotów gospodarczych zarejestrowanych było w sekcji G, w dziale 47 – *sprzedaż detaliczna* (77 podmiotów), a następnie w sekcji F, w dziale 43 – *roboty budowlane specjalistyczne* (75 podmiotów). Pod względem wielkości dominowały mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające od 0-9 osób. Podobnie prezentowała się sytuacja w województwie i powiecie, tzn.: liczba podmiotów systematycznie rosła, przeważały podmioty z sekcji G w dziale 47 oraz o wielkości zatrudnienia 0-9 osób. W całym badanym okresie, w porównaniu z województwem i powiatem, w gminie Krościenko nad Dunajcem wskaźnik przedsiębiorczości przyjmował niższe wartości.

Wykres 9. Podmioty wpisane do rej. REGON na 10 tys. ludności: gmina, powiat, województwo

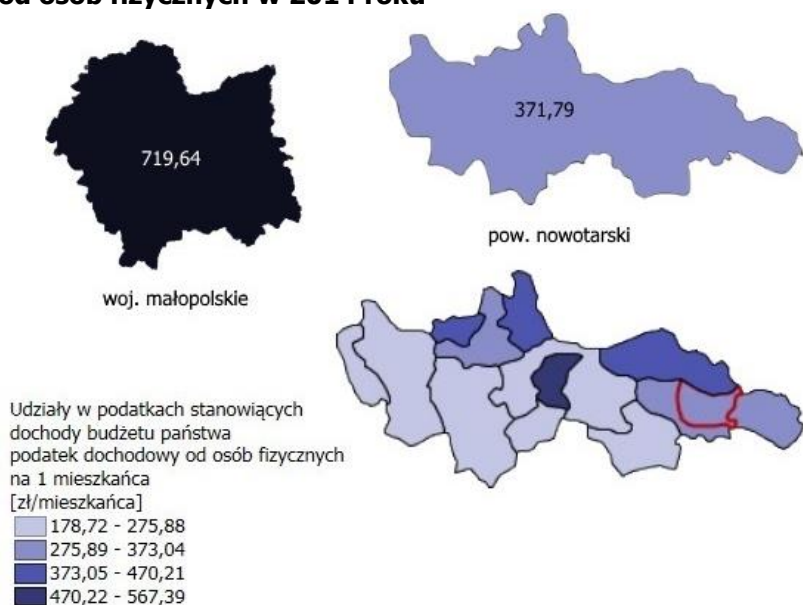

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

- Ze względu na brak dostępnych danych przedstawiających wprost kondycję finansową mieszkańców gminy, do analizy wykorzystana została informacja o podatku dochodowym od osób fizycznych⁴, która jest pochodną wynagrodzeń mieszkańców.

⁴ Pozycja z dochodów własnych gmin – udział w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa, podatek dochodowy od osób fizycznych (PIT).

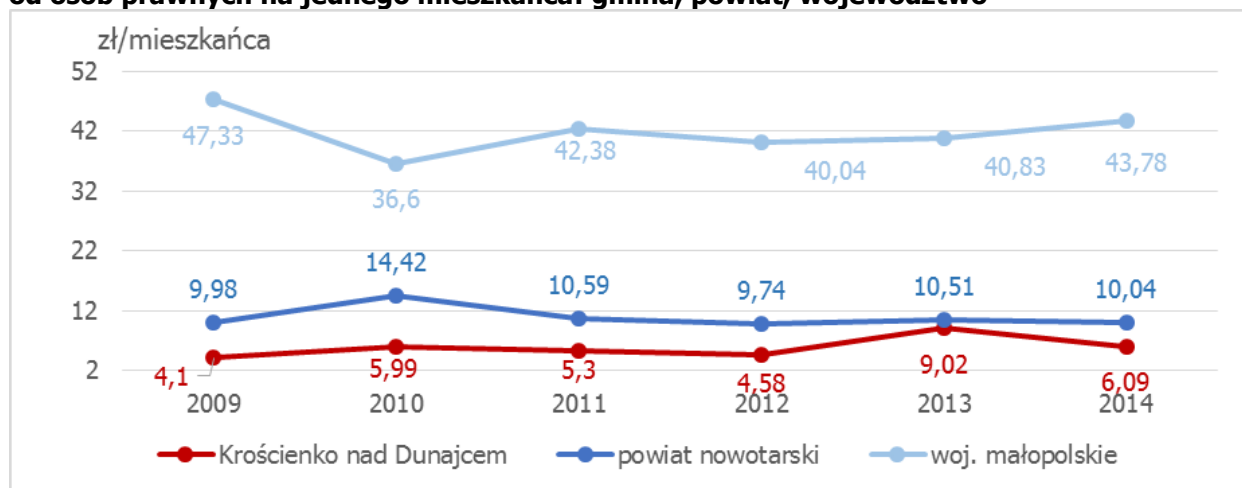
Rysunek 5. Udział w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa, podatek dochodowy od osób fizycznych w 2014 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

- W 2014 roku pozycja ta w dochodach własnych gminy w przeliczeniu na jednego mieszkańca wynosiła 298,26 zł, średnia dla gmin w powiecie jest 1,1 razy większa, natomiast przeciętna dla gmin w Małopolsce⁵ jest 2,4 razy większa. Zwrot do budżetu gminy z tytułu podatku CIT w gminie Krościenko nad Dunajcem na jednego mieszkańca zmalał z poziomu 9,02 zł w 2013 roku do poziomu 6,09 zł w 2014 roku.

Wykres 10. Udział w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa, podatek dochodowy od osób prawnych na jednego mieszkańca: gmina, powiat, województwo

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

2.3. Zjawiska środowiskowe

Kolejnym obszarem zdefiniowanym w *Ustawie i Wytycznych*, w którym należy badać zjawiska kryzysowe, są kwestie związane z jakością środowiska. Obszar ten powiązany jest ze standardami

⁵ z miastami na prawach powiatów.

środowiska, w tym z gospodarką odpadami stanowiącymi zagrożenie dla życia, zdrowia lub stanu środowiska. Podstawowe dane dotyczące tego obszaru są następujące:

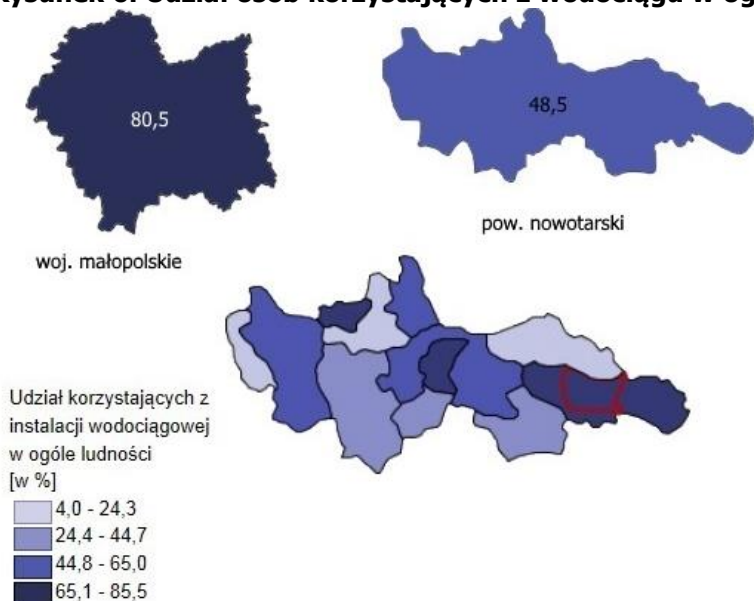
- Cały obszar gminy to obszary chronione – Pieński Park Narodowy zajmuje 20,3% powierzchni Gminy Krościenko nad Dunajcem, park krajobrazowy – 7,3% powierzchni, zaś obszar chronionego krajobrazu 72% gminy.
- Na terenie gminy znajdują się dwa obszary Natura 2000: Pieniny PLH120013 oraz Środkowy Dunajec z dopływami (PLH120088).
- W gminie działała 1 oczyszczalnia ścieków, która obsługuje 63,2% ludności, czyli 3,9 punktu procentowego więcej niż w przypadku tego udziału dla powiatu i 0,5 punktu procentowego więcej niż odsetek ten wynosi w województwie.
- W 2014 roku 49,2% powierzchni gminy zajmowały lasy, dla województwa wskaźnik ten wynosił 28,7%, a dla powiatu 37,2%.

2.4. Zjawiska przestrzenno-funkcjonalne

Czwartym z wytypowanych obszarów są zjawiska przestrzenno-funkcjonalne, które charakteryzują: wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną oraz stan tej infrastruktury, dostęp i jakość podstawowych usług, dostępność komunikacyjna:

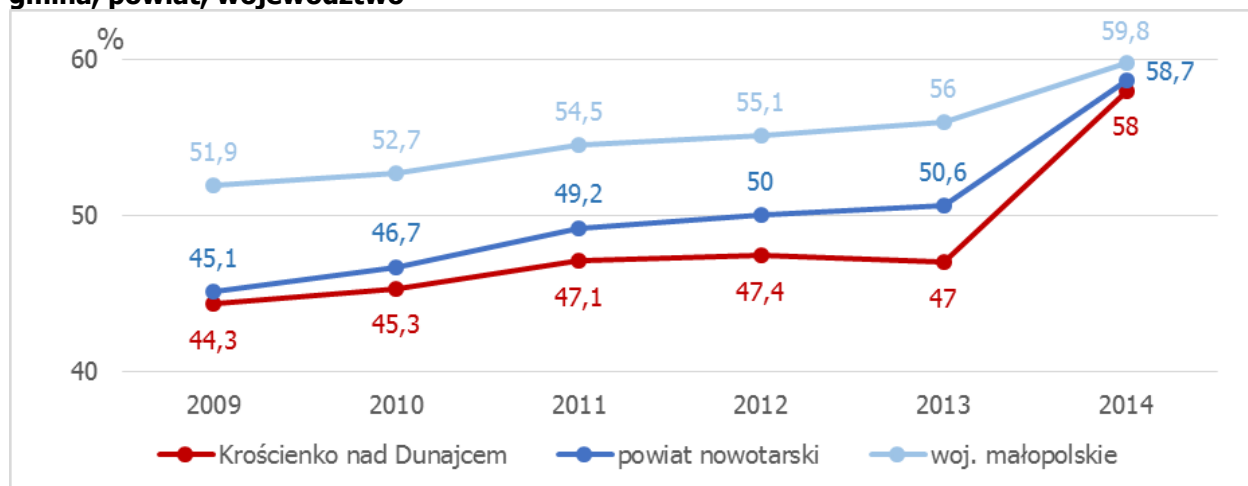
- W 2014 roku udział osób korzystających z wodociągu w ogólnej liczbie ludności wynosił 68,9%, natomiast wartość tego wskaźnika dla Małopolski wynosiła 80,5%, a dla powiatu nowotarskiego 48,5%.

Rysunek 6. Udział osób korzystających z wodociągu w ogólnej liczbie ludności w 2014 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

- Długość czynnej sieci kanalizacyjnej na 100 km² od roku 2009 systematycznie rosła do poziomu 50,9 km na 100 km². W województwie wartość tego wskaźnika wynosiła 89,0, a w powiecie 72,1, również rosnąc od 2009 roku. Udział mieszkańców gminy korzystających z sieci kanalizacyjnej wynosił 58,0% (59,8% województwo, 58,7% powiat) i wzrost w porównaniu z 2009 rokiem o 13,7 punktu procentowego. W tym samym czasie w powiecie odnotowano wzrost o 13,6 punktów procentowych, a w województwie o 7,9 punktów procentowych.

Wykres 11. Udział ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w ogólnej liczbie ludności: gmina, powiat, województwo

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

2.5. Zjawiska techniczne

- W gminie było 2 067 mieszkań w 1 853 budynkach mieszkalnych (wzrosty od 2009 roku). Na jedno mieszkanie przypadały ponad 3 osoby. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wynosiła 95,2 m², czyli 29,3 m² na osobę.
- W październiku 2015 roku do rejestru zabytków nieruchomości województwa małopolskiego wpisane były następujące obiekty:
 - Grywałd – kościół drewniany pod wezwaniem św. Marcina;
 - Krościenko nad Dunajcem – kościół pod wezwaniem Wszystkich Świętych;
 - Krościenko nad Dunajcem – zespół plebański: dom, spichrz, stodoła, z 21.05.1984;
 - Krościenko nad Dunajcem – zamek Pieniny;
 - Krościenko nad Dunajcem – Stara poczta;
 - Krościenko nad Dunajcem – zagroda;
 - Krościenko nad Dunajcem – dom Rynek 13;
 - Krościenko nad Dunajcem – dom Rynek 24;
 - Krościenko nad Dunajcem – dom Rynek 25;
 - Krościenko nad Dunajcem – dom Rynek 26;
 - Krościenko nad Dunajcem – dom Rynek 27;
 - Krościenko nad Dunajcem – dom ul. Zdrojowa 68.

2.6. Pozycja rozwojowa gminy Krościenko nad Dunajcem na tle powiatu i województwa

Tabela 1. Porównanie wskaźników charakteryzujących analizowane zjawiska w 2014 roku

Wskaźnik	Krościenko na Dunajcem	woj. małopolskie	powiat nowotarski
Gęstość zaludnienia	118	222	129
Współczynnik obciążenia demograficznego	63,9	59,2	59,1
Kobiety na 100 mężczyzn	106	106	104
Przyrost naturalny na 1 tys. ludności	2,2	1,4	2,7
Saldo migracji na pobyt stały na 1 tys. ludności	-2,5	0,9	0,6

Współczynnik skolaryzacji brutto - szkoły podstawowe	93,08	93,89	93,03
Współczynnik skolaryzacji brutto - szkoły gimnazjalne	106,49	96,87	93,57
Dzieci w wieku 3-5 lat przypadające na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego	3,64	1,17	1,66
Porady lekarskie ogółem na 1 mieszkańca	3,5	3,9	3,1
Ludność na 1 aptekę (w tys.)	2,2	3,0	3,5
Zasięg korzystania z pomocy społecznej wg kryterium dochodowego (%) ⁶	6,9	6,4	6,3
Udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku	42,3	30,7	45,6
Ludność na 1 placówkę biblioteczną (w tys.)	3,4	4,4	3,3
Księgozbiór bibliotek na 1 000 ludności	5 435,1	3 252,4	3 582,4
Czytelnicy bibliotek publicznych na 1 000 ludności	256	195	152
Wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach	29,7	15,6	15,2
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	9,5	6,6	7,3
Udział pracujących mężczyzn na terenie gminy ⁷	33,2	51,1	46,9
Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	851	1059	799
Lesistość ⁸	49,2	28,7	37,2
Udział ludność korzystająca z oczyszczalni w ludności ogółem	64,0	62,8	59,3
Korzystający z instalacji w % ogółu ludności - wodociąg	68,9	80,5	48,5
Korzystający z instalacji w % ogółu ludności - kanalizacja	58,0	59,8	58,7
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej na 100 km2	59,9	89,0	72,1
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (m2)	95,2	77,6	91,4
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę	29,3	26,1	25,0
Mieszkania na 1 000 mieszkańców	307,5	336,1	273,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Jeżeli wskaźnik negatywnie odbiega od średniej dla województwa małopolskiego jest zaznaczany kolorem czerwonym.

⁶ Zasięg korzystania z pomocy społecznej to udział osób w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej w ludności ogółem.

⁷ Dane dla roku 2013.

⁸ Wskaźnik lesistości (lesistość) - stosunek procentowy powierzchni lasów do ogólnej powierzchni geograficznej kraju (danej jednostki terytorialnej: województwa, powiatu, gminy).

3. METODOLOGIA WYBORU OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH I OBSZARU REWITALIZACJI

W celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji opracowano diagnozę, która została przeprowadzona na podstawie wiarygodnych i mierzalnych danych pozyskanych z: Urzędu Gminy Krościenko Nad Dunajcem i jednostek organizacyjnych m.in. Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krościenku nad Dunajcem, Gminnej Biblioteki Publicznej w Krościenku nad Dunajcem oraz Komendy Powiatowej Policji, Głównego Urzędu Statystycznego, Starostwa Powiatowego w Nowym Targu. Ponadto w *Diagnozie* wykorzystano wyniki badań ankietowych mieszkańców i liderów lokalnych dotyczących oceny jakości życia i kluczowych problemów, postrzeganych przez mieszkańców, wyniki badania fokusowego i warsztatów rewitalizacyjnych z kluczowymi interesariuszami w Gminie Krościenko nad Dunajcem.

Dla przestrzennego określenia problemów i potencjałów gminę podzielono zgodnie ze strukturą jednostek pomocniczych na **sołectwa**. Jest to podział naturalny dla mieszkańców gminy, a także umożliwia przeprowadzenie analizy różnicowania wewnątrzgminnego.

Biorąc pod uwagę, że rewitalizacja ma w pierwszej kolejności służyć poprawie jakości życia mieszkańców, uznano, że kwestie społeczne mają kluczowe i nadrzędne znaczenie dla wyznaczania obszarów zdegradowanych. Dla wyznaczonych obszarów przeprowadzono diagnozę wskaźników opisujących negatywne zjawiska społeczne takie jak: zakres korzystania z pomocy społecznej, ubóstwo, przestępczość, niski poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, niewielka dostępność podstawowych usług w dziedzinie oświaty, zdrowia, kultury.

W celu wskazania obszarów wymagających rewitalizacji, na podstawie szeregu wskaźników opisujących problemy społeczne zbudowano tak zwany **wskaźnik syntetyczny**.

Pierwszym etapem budowy wskaźnika syntetycznego jest normalizacja zmiennych w celu sprowadzenia ich do porównywalnej skali tzw. skali niemianowanej, czyli nie związanej z jednostką miary. Jest to zabieg konieczny z punktu widzenia poprawności obliczeń, ponieważ dzięki niemu różne rozpiętości zmiennych nie będą sztucznie nadawały wagi czynnikom przyjmującym wartość z wyższych przedziałów. W trakcie normalizacji zmiennych przekształcono również destymulanty w stymulanty. Jako stymulanty, na potrzeby wskazania obszarów zdegradowanych, przyjęte zostały zmienne, których wyższa wartość występowała w obszarach gminy kwalifikujących się jako obszary zdegradowane (np. liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 100 mieszkańców). Natomiast destymulantami były zmienne, których niższa wartość oznaczała bardziej problemowy obszar (np. liczba przedsiębiorstw na 1 000 mieszkańców). Obliczeń dokonano wg następujących wzorów:

$$Z_{ij} = \frac{x_{ij} - \min_i\{x_{ij}\}}{\max_i\{x_{ij}\} - \min_i\{x_{ij}\}} \text{ dla stymulant}$$

$$Z_{ij} = \frac{\max_i\{x_{ij}\} - x_{ij}}{\max_i\{x_{ij}\} - \min_i\{x_{ij}\}} \text{ dla destymulant}$$

gdzie:

x_{ij} – to wartość i -tego obszaru (np. sołectwo) dla j -tej zmiennej,

Z_{ij} – to zmienna po normalizacji.

Syntetyczną miarę, odzwierciedlającą sytuację obszarów w poszczególnych zakresach, utworzono przy użyciu metody sum standaryzowanych. Metoda sum standaryzowanych należy do grupy metod bezwzorcowych porządkowania liniowego, zgodnego ze wzorem:

$$S_i = \sum_{j=1}^k Z_{ij} \quad i = 1, \dots, n$$

Wskaźnik sum standaryzowanych został skonstruowany na bazie wskaźników cząstkowych zaprezentowanych w rozdziale 4. Wskaźniki cząstkowe zsumowano, uznając większe znaczenie niektórych wskaźników cząstkowych poprzez nadanie im wag różnych od 1. Wartość jaką przyjmowała waga dla konkretnego wskaźnika była wynikiem analizy ankiety przeprowadzonej wśród mieszkańców gminy oraz wskazań z warsztatów rewitalizacyjnych. Za szczególnie uciążliwe

w Gminie Krościenko nad Dunajcem uznano problemy związane z niekorzystnymi wskaźnikami demograficznymi – udział osób starszych w ludności ogółem. Wskaźnikowi przyznano wagę 3.

Dla każdego obliczonego dla sołectwa wskaźnika syntetycznego, zasadniczo daną referencyjną jest średni wskaźniki sum standaryzowanych dla całej gminy, obliczony jako średnia arytmetyczna wskaźników syntetycznych dla sołectw. W analizie wzięto również pod uwagę rozrzut wskaźników syntetycznych, biorąc jako wielkość porównawczą 50% wartości maksymalnej wskaźnika syntetycznego.

Najwyższe wartości obliczonego wskaźnika sumarycznego oznaczają największą koncentrację negatywnych zjawisk społecznych na tych obszarach. Za obszar objęty kryzysem społecznym uznano wszystkie jednostki, w których wartość wskaźnika sumarycznego była wyższa niż zmienna referencyjna tym przypadku 50% wartości maksymalnej wskaźnika syntetycznego dla zjawisk społecznych.

Jednostki urbanistyczne, dla których **społeczny** wskaźnik syntetyczny będzie wyższy niż 50% wartości maksymalnego wskaźnika mogą być potencjalnie uznane za zdegradowane, pod warunkiem występowania w nich dodatkowo co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk techniczno-środowiskowych:

- **gospodarczych** – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw;
- **środowiskowych** – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska;
- **przestrzenno-funkcjonalnych** – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych;
- **technicznych** – w szczególności złego stanu obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz braku rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, przede wszystkim w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Analizy zjawisk techniczno-środowiskowych dokonano w oparciu o: czynniki techniczne, środowisko gospodarcze, przestrzenne i przyrodnicze. Analogicznie, jak w przypadku zjawisk społecznych, został skonstruowany wskaźnik syntetyczny, a wskaźniki cząstkowe, poddano standaryzacji. Otrzymano sumaryczny wskaźnik czynników techniczno-środowiskowych, który określał koncentrację zjawisk negatywnych.

Ostatnim etapem diagnozy było wskazanie obszarów zdegradowanych, które wykazują kumulację negatywnych zjawisk społecznych, a dodatkowo w analizowanych czynnikach techniczno-środowiskowych wykazują nagromadzenie negatywnych cech. Na bazie wcześniej obliczonych wskaźników sum standaryzowanych skonstruowano **wskaźnik degradacji obszaru**, wyliczony jako suma dwóch wcześniej uzyskanych wskaźników.

4. UWARUNKOWANIA SPOŁECZNE, GOSPODARCZE, PRZESTRZENNE, ŚRODOWISKOWE I INFRASTRUKTURALNE JEDNOSTEK URBANISTYCZNYCH

Przedmiotem niniejszego rozdziału jest analiza czynników społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych i techniczno-środowiskowych gminy Krościenko nad Dunajcem i wskazanie obszarów zdegradowanych i obszaru rewitalizacji na obszarze gminy. Analizy dokonano zgodnie z zaleceniami wynikającymi z *Ustawy rewitalizacyjnej*, to znaczy w pierwszej kolejności dokonano pogłębionej analizy zjawisk społecznych, w tym w szczególności związanych z poziomem bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji, niskiego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym czy kulturalnym. Ponadto przeanalizowano pozostałe zjawiska (gospodarcze, przestrzenno-funkcjonalne i techniczno-środowiskowe). Koncentracja negatywnych zjawisk społecznych z jednoczesnym występowaniem jednego lub więcej negatywnych zjawisk w pozostałych obszarach pozwoliła wskazać i wyznaczyć obszary o największej kumulacji zjawisk kryzysowych.

4.1. Diagnoza zjawisk społecznych

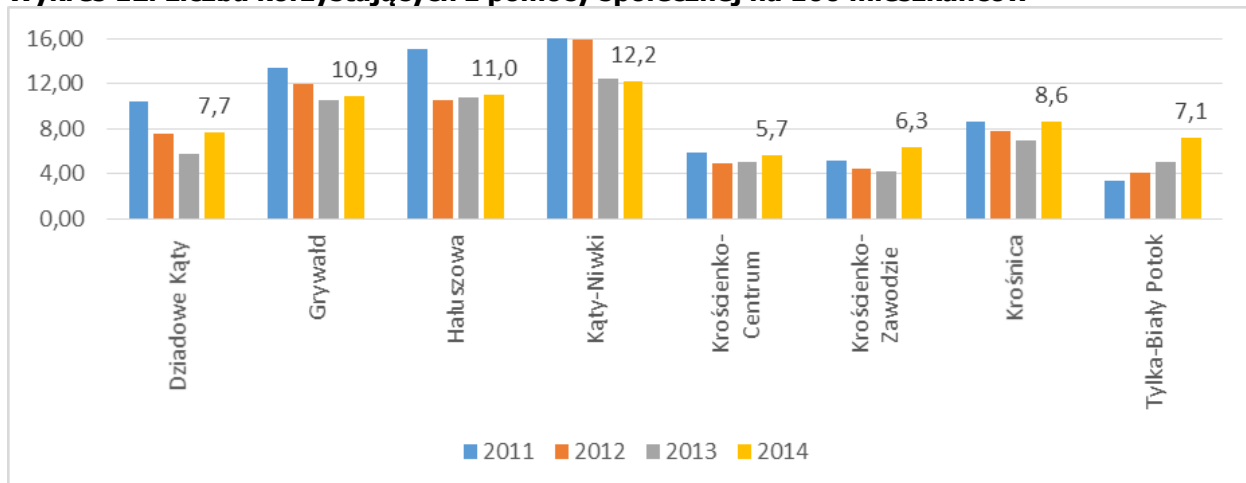
Diagnoza uwarunkowań społecznych w gminie Krościenko nad Dunajcem opierała się na zestawie wskaźników dotyczących:

- czynników związanych z ubóstwem i wykluczeniem społecznym;
- czynników bezpieczeństwa;
- czynników demograficznych;
- aktywności mieszkańców.

4.1.1. Czynniki związane z ubóstwem i wykluczeniem społecznym

W celu wyznaczenia obszarów zdegradowanych wytypowano listę 10 wskaźników (9 wskaźników pochodzi z informacji Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krościenku nad Dunajcem), które poddano analizie w wymiarze terytorialnym i czasowym. Diagnoza uwzględniała wpływ wszystkich zmiennych, natomiast komentarz analityczny koncentruje się na kluczowych wskaźnikach.

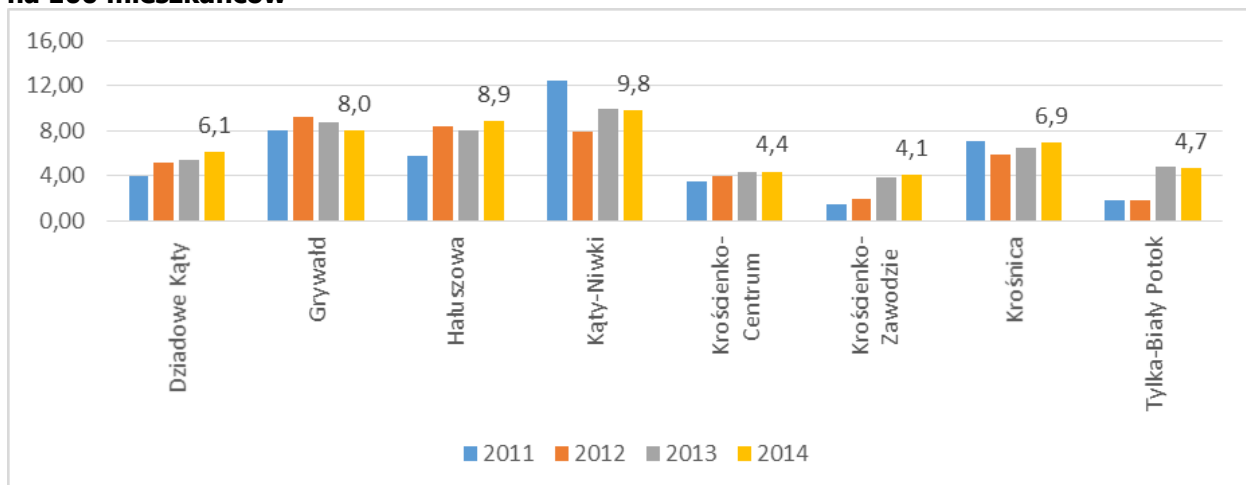
W latach 2011-2014 liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców wahała się od 3,8 do 16,4. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej przeliczona na jednego mieszkańca, mówi o skali tego zjawiska i obrazuje sytuację materialno-bytową ludności danego sołectwa. W całym badanym okresie negatywnie pod względem omawianego wskaźnika wyróżniały się sołectwa: Kąty-Niwki, Hałuszowa i Grywałd.

Wykres 12. Liczba korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krościenku nad Dunajcem

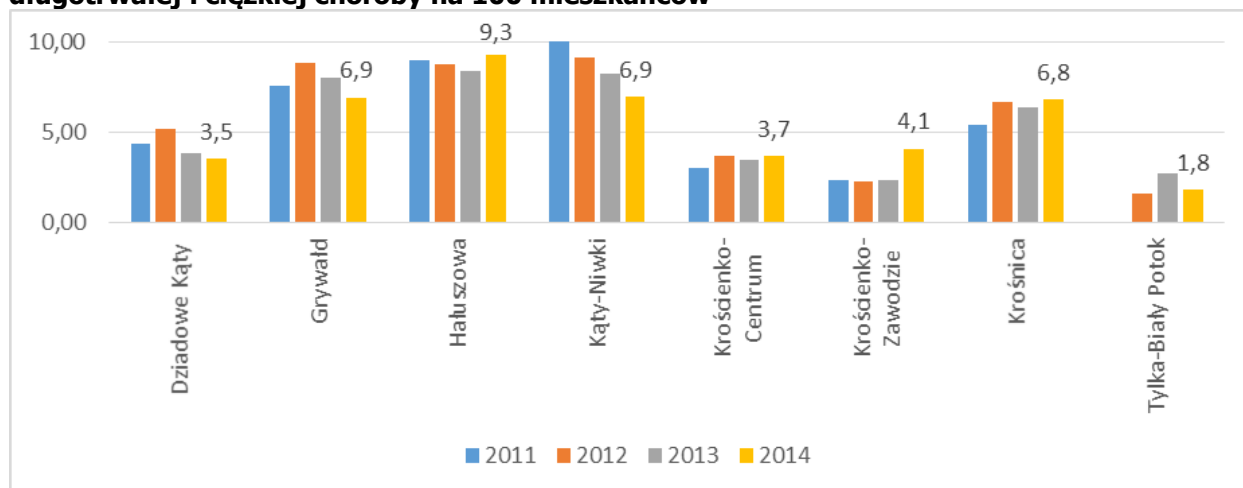
Jednocześnie należy podkreślić, iż w odniesieniu do całej gminy najczęstszymi powodami korzystania z pomocy społecznej jest ubóstwo, długotrwała i ciężka choroba, niepełnosprawność. Natomiast najrzadziej powodem korzystania ze świadczeń pomocy społecznej w gminie Krościenko nad Dunajcem wśród badanych wskaźników jest przemoc i alkoholizm.

Ubóstwo jest pojęciem związanym z niemożliwością zaspokojenia podstawowych potrzeb egzystencjalnych. W przypadkach skrajnego ubóstwa może wystąpić biologiczne zagrożenie życia oraz rozwoju psychofizycznego człowieka latami 2011-2014 liczba korzystających ze wsparcia z powodu ubóstwa na 100 mieszkańców przyjmowała wartości od 1,5 do 12,4. W całym badanym okresie najwyższe wartości tego wskaźnika wystąpiły w sołectwach: Kąty-Niwki, Hałuszowa i Grywałd.

Wykres 13. Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu ubóstwa na 100 mieszkańców

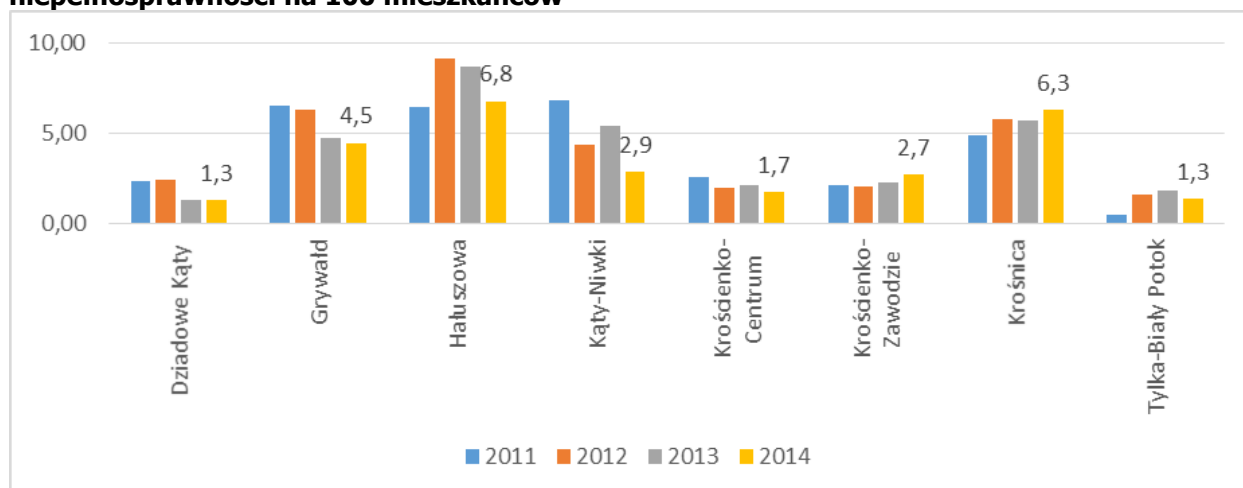
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krościenku nad Dunajcem

Długotrwała i ciężka choroba członka gospodarstwa domowego dezorganizuje życie rodziny. Niejednokrotnie w związku z podjęciem opieki nad taką osobą, członek rodziny zmuszony jest częściowo lub w całości zrezygnować z pracy zarobkowej. Ponadto osoby przewlekle chore mogą wymagać dodatkowo specjalistycznych zabiegów medycznych oraz drogich leków, które istotnie obciążają budżet gospodarstwa domowego. W latach 2011-2014 liczba osób korzystających z tego powodu ze środków pomocy społecznej na 100 mieszkańców wahała się od 0,0 do 10,4. W całym badanym okresie negatywnie pod względem omawianego wskaźnika wyróżniała się Hałuszowa, a do 2013 roku także sołectwa: Grywałd i Kąty-Niwki.

Wykres 14. Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu długotrwałej i ciężkiej choroby na 100 mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krośńenku nad Dunajcem

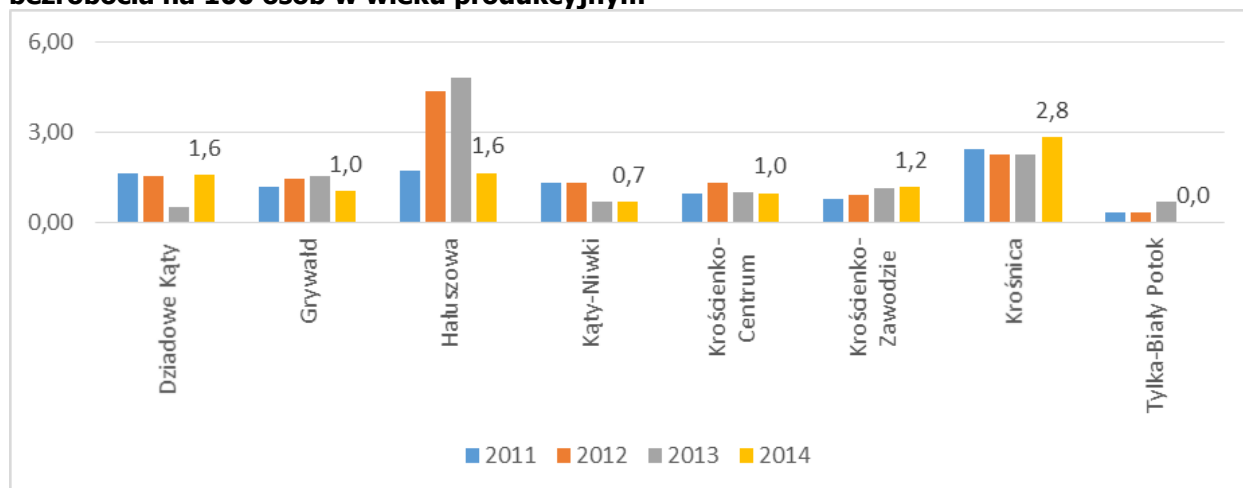
Osoby mające status niepełnosprawnych są to ludzie, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy powoduje trwale lub okresowe utrudnienia, ograniczenia, bądź uniemożliwia samodzielną egzystencję. Osoby te mogą mieć problem z podejmowaniem normalnej pracy zarobkowej, często też należą do grup objętych wykluczeniem społecznym. W przypadku liczby korzystających ze wsparcia z powodu niepełnosprawności na 100 mieszkańców, w całym badanym okresie najwięcej beneficjentów było w sołectwie Hałuszowa oraz Krośnica, a w ostatnim roku również w Grywałdzie. Natomiast w badanym okresie dla całego obszaru wiejskiego wskaźnik przyjmował wartości od 0,5 do 9,1.

Wykres 15. Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu niepełnosprawności na 100 mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krośńenku nad Dunajcem

Osoby mające status bezrobotnych nie są w stanie zapewnić gospodarstwu stałego źródła dochodu z pracy zarobkowej, co może przekładać się na kondycję finansową wszystkich członków danego gospodarstwa domowego. W przypadku liczby korzystających ze wsparcia z powodu bezrobocia na 100 osób w wieku produkcyjnym w roku 2014 największą wartość tego wskaźnika odnotowano w rejonach: Krośnica i Hałuszowa. Natomiast w badanym okresie dla całego obszaru wskaźnik przyjmował wartości od 0,3 do 24,8.

Wykres 16. Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu bezrobocia na 100 osób w wieku produkcyjnym

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krościenku nad Dunajcem

Ostatnim wskaźnikiem z zakresu czynników społecznych pochodzącym spoza źródeł Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krościenku nad Dunajcem jest wskaźnik określający liczbę osób oczekujących na mieszkanie socjalne na 100 mieszkańców. W przypadku przyznania przez sąd mieszkańcowi gminy, który znajduje się w trudnej sytuacji materialnej i mieszkaniowej, mieszkania socjalnego, obowiązek zapewnienia lokalu mieszkaniowego spoczywa na gminie, którą zamieszkuje ta osoba. Mieszkanie socjalne jest lokalem wynajmowanym po przystępnej cenie głównie przez urzędy gmin. Czynsz za takie lokum jest kilkukrotnie mniejszy niż za mieszkanie o podobnej wielkości wynajmowane przez agencję mieszkaniową lub od prywatnego właściciela. Wysokość czynszu uzależniona jest od tego, ile właściciel musi wydać, by dostarczyć mieszkańcom wszystkich niezbędnych usług. Utrzymywanie przez gminę mieszkań socjalnych jest dodatkowym obciążeniem budżetu. W roku 2014 jedynie w sołectwach Tylka-Biały Potok i Krościenko-Zawodzie odnotowano osoby oczekujące na tego typu lokale.

Tabela 2. Wskaźniki dotyczące ubóstwa i wykluczenia społecznego

Jednostka urbanistyczna	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców				Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu alkoholizmu na 100 mieszkańców				Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego na 100 mieszkańców				Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu bezrobocia na 100 osób w wieku produkcyjnym			
	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014
Dziewicze Kąty	10,37	7,53	5,77	7,7	1,34	1,37	0,00	0,00	0,00	1,03	0,96	0,00	1,63	1,55	0,52	1,6
Grywałd	13,39	11,92	10,60	10,9	1,45	1,76	1,07	0,47	1,93	4,54	3,69	0,60	1,16	1,46	1,54	1,0
Hałuszowa	15,05	10,53	10,80	11,0	0,36	1,75	1,74	0,00	1,43	1,05	0,70	0,00	1,71	4,37	4,79	1,6
Kąty-Niwki	16,40	15,87	12,40	12,2	0,00	0,00	0,41	0,41	9,60	9,52	4,13	2,04	1,32	1,32	0,68	0,7
Krościenko – Centrum	5,82	4,92	5,09	5,7	1,34	0,64	0,59	0,24	2,62	1,99	2,01	2,54	0,95	1,31	0,98	1,0
Krościenko Zawodzie	5,22	4,39	4,20	6,3	0,09	0,43	0,94	0,95	0,34	0,43	0,77	0,78	0,76	0,90	1,13	1,2
Krośnica	8,62	7,74	6,96	8,6	1,65	0,09	0,09	0,09	0,82	2,09	2,98	2,82	2,42	2,26	2,26	2,8
Tylka – Biały Potok	3,38	4,09	5,00	7,1	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3,18	3,35	0,33	0,33	0,66	0,0

Jednostka urbanistyczna	Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu niepełnosprawności na 100 mieszkańców				Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu długotrwałej bądź ciężkiej choroby na 100 mieszkańców				Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu przemocy na 100 mieszkańców				Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu ubóstwa na 100 mieszkańców				Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu wielodzietności na 100 mieszkańców				Liczba oczekujących na mieszkania socjalne na 100 mieszkańców
	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014	2014
Dziewicze Kąty	2,34	2,40	1,28	1,3	4,35	5,14	3,85	3,5	0,00	0,68	0,64	0,64	4,01	5,14	5,45	6,1	4,01	4,11	3,53	1,9	0,00
Grywałd	6,49	6,30	4,69	4,5	7,52	8,81	7,98	6,9	0,00	0,41	0,00	0,00	8,07	9,28	8,72	8,0	5,11	6,17	6,04	5,6	0,00
Hałuszowa	6,45	9,12	8,71	6,8	8,96	8,77	8,36	9,3	0,00	1,05	1,05	1,07	5,73	8,42	8,01	8,9	2,15	2,11	2,09	4,6	0,00
Kąty-Niwki	6,80	4,37	5,37	2,9	10,40	9,13	8,26	6,9	0,00	0,00	0,00	0,00	12,40	7,94	9,92	9,8	6,80	5,56	7,44	7,3	0,00
Krościenko – Centrum	2,56	1,99	2,13	1,7	3,03	3,69	3,43	3,7	0,41	0,82	1,12	1,42	3,44	3,93	4,38	4,4	2,68	3,28	2,01	1,3	0,00
Krościenko Zawodzie	2,14	2,07	2,23	2,7	2,31	2,24	2,32	4,1	0,00	0,00	0,00	0,00	1,45	1,89	3,86	4,1	1,20	1,21	1,11	0,6	0,09
Krośnica	4,86	5,74	5,70	6,3	5,41	6,65	6,33	6,8	1,47	0,82	0,00	0,00	7,06	5,83	6,51	6,9	3,39	2,64	2,44	3,3	0,00
Tylka – Biały Potok	0,45	1,59	1,82	1,3	0,00	1,59	2,73	1,8	0,00	0,45	1,14	0,45	1,80	1,82	4,77	4,7	0,00	0,00	0,00	1,3	0,22

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krościenku nad Dunajcem

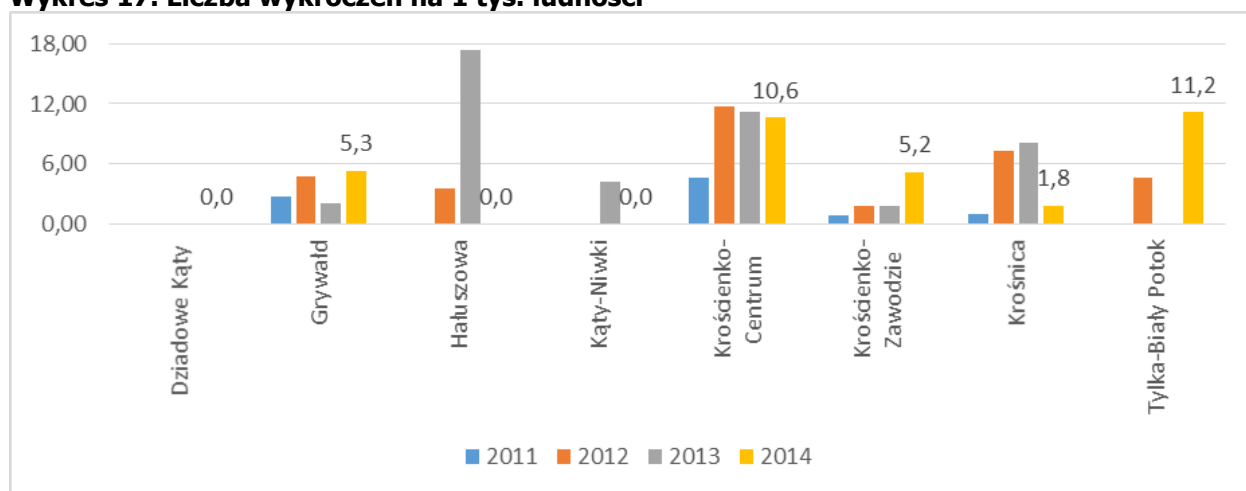
4.1.2. Czynniki bezpieczeństwa

Poczucie bezpieczeństwa jest jednym z podstawowych kryteriów oceny obszaru, w którym się żyje, pracuje i spędza czas. Przystępczość stanowi ważny czynnik wpływający na jakość życia mieszkańców. W celu wyznaczenia obszarów zdegradowanych wykorzystano 1 wskaźniki z zakresu statystyk policyjnych:

- liczba wykroczeń na 1 tys. ludności.

Wykroczeniem jest czyn, którego popełnienie zagrożone jest karą aresztu, ograniczenia wolności, grzywny do wysokości 5 tysięcy złotych lub nagany. Liczba wykroczeń na 1 tys. mieszkańców pokazuje zagrożenie przestępczością w układzie terytorialnym. Najniższe poczucie bezpieczeństwa w całym analizowanym okresie mogli mieć mieszkańcy sołectwa Krościenko-Centrum, a w ostatnim roku również sołectwa Tylka-Biały Potok.

Wykres 17. Liczba wykroczeń na 1 tys. ludności

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Nowym Targu

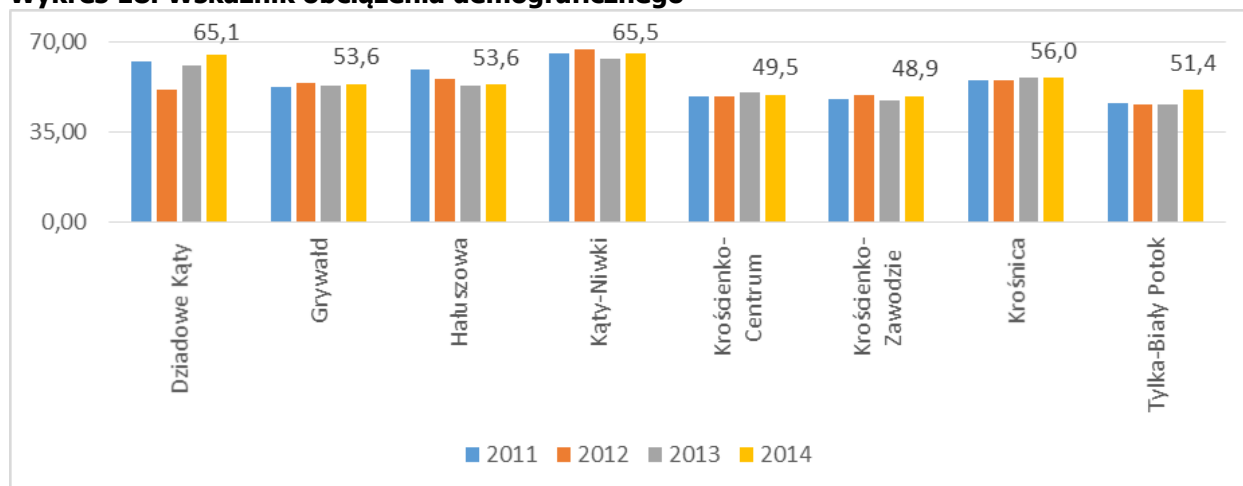
Tabela 3. Wskaźniki z zakresu czynników bezpieczeństwa

Jednostka urbanistyczna	Liczba wykroczeń na 1 tys. ludności			
	2011	2012	2013	2014
Dziadowe Kąty	0,00	0,00	0,00	0,0
Grywałd	2,76	4,74	2,01	5,3
Hałuszowa	0,00	3,51	17,42	0,0
Kąty-Niwki	0,00	0,00	4,13	0,0
Krościenko-Centrum	4,66	11,72	11,24	10,6
Krościenko-Zawodzie	0,86	1,72	1,72	5,2
Krośnica	0,92	7,29	8,14	1,8
Tylka-Biały Potok	0,00	4,55	0,00	11,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Krościenko nad Dunajcem

4.1.3. Czynniki demograficzne

Ze względu na szeroko dyskutowane problemy demograficzne związane ze starzeniem się społeczeństwa, w analizie zjawisk społecznych uwzględniono również dwa wskaźniki z tej dziedziny: wskaźnik obciążenia demograficznego oraz udział osób starszych. Pierwszy z nich wskazuje na niekorzystną tendencję nadmiernego obciążenia ludności w wieku produkcyjnym – najbardziej niepokojące wskaźniki w tym aspekcie są w sołectwach: Kąty-Niwki (2011-2014) oraz Dziadowe Kąty.

Wykres 18. Wskaźnik obciążenia demograficznego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Krościenko nad Dunajcem

Drugi wskaźnik, tj. zwiększający się udział osób starszych, które w przyszłości mogą wymagać odpowiednio dostosowanych placówek do swoich potrzeb, najwyższe wartości przyjmuje w rejonie Krościenko-Zawodzie oraz Krościenko-Centrum.

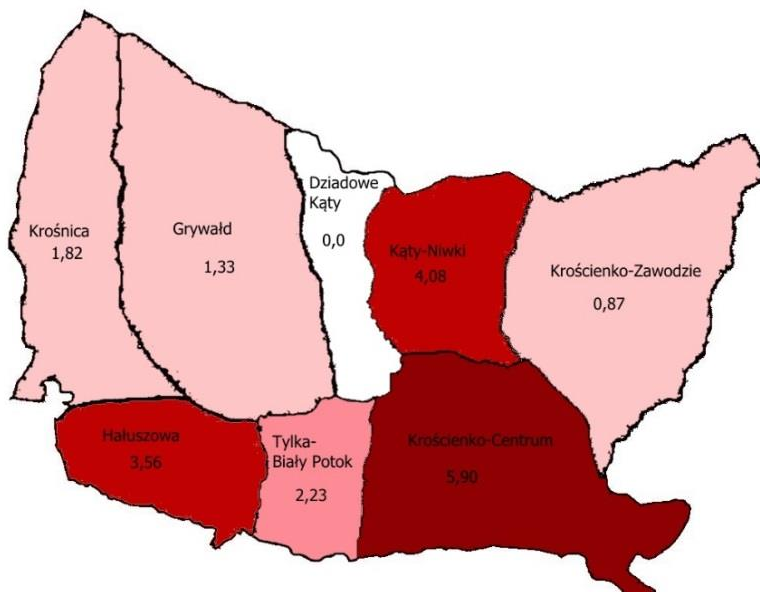
Tabela 4. Wskaźniki z zakresu czynników demograficznych

Sołectwo	Wskaźnik obciążenia demograficznego				Udział osób starszych w ogólnej ludności			
	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014
Dziadowe Kąty	62,50	51,3	60,8	65,1	9,7	9,2	9,9	11,5
Grywałd	52,37	53,8	52,9	53,6	9,9	10,1	10,6	11,4
Hałuszowa	59,43	55,7	52,7	53,6	10,8	10,5	9,8	10,3
Kąty-Niwki	65,56	66,9	63,5	65,5	12,0	11,9	12,0	10,6
Krościenko-Centrum	48,53	48,7	50,2	49,5	13,7	14,2	14,6	14,5
Krościenko-Zawodzie	47,79	49,0	47,0	48,9	15,1	15,1	14,9	16,1
Krośnica	55,19	54,9	56,0	56,0	10,3	10,3	10,7	10,8
Tylka-Biały Potok	46,05	45,7	45,7	51,4	11,7	11,1	11,1	11,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Krościenko nad Dunajcem

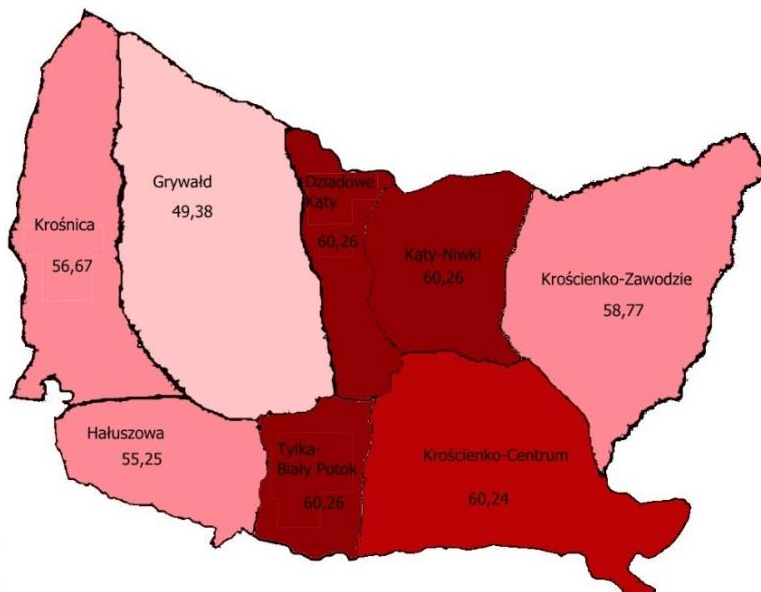
4.1.4. Aktywność mieszkańców

Aktywność społeczności lokalnej może mieć istotny wpływ na zmiany zachodzące w jej otoczeniu. Jednym z przejawów aktywności mieszkańców jest liczba organizacji pozarządowych działających na terenie gminy, reprezentowana przez wskaźnik liczby NGO na 1 000 mieszkańców. Wskaźnik ten można interpretować jako współczynnik aktywności społeczeństwa obywatelskiego – im większa liczba organizacji tego rodzaju, tym bardziej aktywna jest lokalna społeczność. Ze względu na cele analizy (wytypowanie obszarów wymagających rewitalizacji) istotne jest wskazanie sołectw o najniższych wartościach omawianego wskaźnika – są nimi Dziadowe Kąty (brak organizacji pozarządowych) oraz Krościenko-Zawodzie i Grywałd.

Wykres 19. Liczba NGO w rejestrze powiatowego na 1 000 mieszkańców w 2014 roku

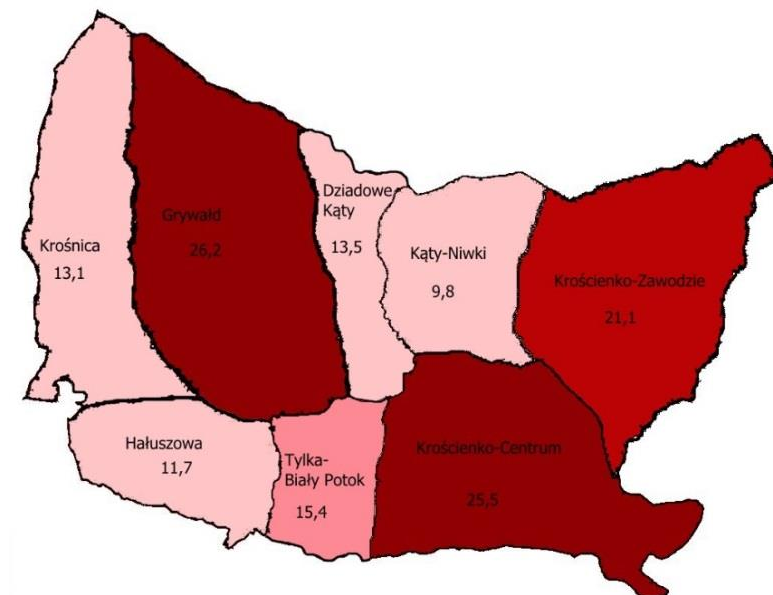
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Krościenko nad Dunajcem

Jedną z podstawowych form uczestnictwa obywatela w życiu publicznym, dostępną dla każdego uprawnionego, jest głosowanie w wyborach. Analiza rozkładu przestrzennego frekwencji w wyborach samorządowych, które miały miejsce w 2014 roku w poszczególnych sołectwach pozwoliła wskazać obszary gminy z najmniejszą aktywnością mieszkańców w tym zakresie – są to sołectwa: Grywałd i Hałuszowa.

Rysunek 7. Frekwencja wyborcza w 2014 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Krościenko nad Dunajcem

Ostatnim ze wskaźników opisujących aktywność mieszkańców jest liczba aktywnych czytelników korzystających z bibliotek publicznych z danego obszaru. Analizując ten wskaźnik można stwierdzić, że najmniej aktywni są mieszkańcy sołectw: Kąty-Niwki i Hałuszowa.

Rysunek 8. Liczba aktywnych czytelników na 1 000 mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Krościenko nad Dunajcem

Tabela 5. Wskaźnik z zakresu aktywności mieszkańców

Sołectwo	Frekwencja wyborcza	Liczba NGO na 1000 mieszkańców	Liczba zapisanych czytelników do bibliotek na 1000 mieszkańców
	2014	2014	2014
Dziadowe Kąty	60,26	0,00	13,5
Grywałd	49,38	1,33	26,2
Hałuszowa	55,25	3,56	11,7
Kąty-Niwki	60,26	4,08	9,8
Krościenko-Centrum	60,24	5,90	25,5
Krościenko-Zawodzie	58,77	0,87	21,1
Krośnica	56,67	1,82	13,1
Tylka-Biały Potok	60,26	2,23	15,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Krościenko nad Dunajcem

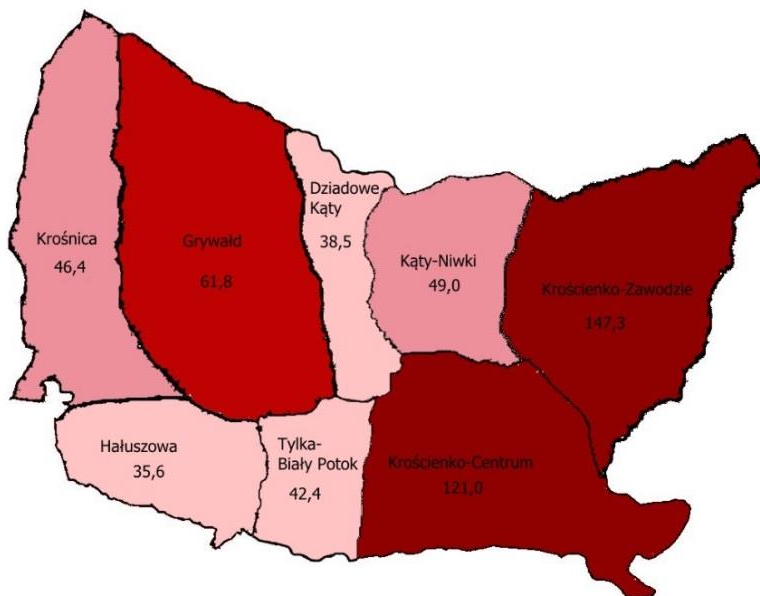
4.2. Diagnoza zjawisk techniczno-środowiskowych

Analizy zjawisk dokonano w oparciu o czynniki gospodarcze, przestrzenne, techniczne i środowiskowe.

4.2.1. Czynniki gospodarcze

Zgodnie ze wskaźnikami uwzględnionymi w *Ustawie o rewitalizacji*, sytuacja kryzysowa w danym obszarze może być również związana z niskim poziomem przedsiębiorczości na analizowanym terenie. Dobrze rozwinięta sfera działalności gospodarczej jest wypadkową wielu czynników: począwszy od kapitału ludzkiego, przez położenie gminy, na wsparciu władz lokalnych kończąc. Poziom przedsiębiorczości jest mierzony liczbą zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1 tysiąc mieszkańców. Wskaźnik przedsiębiorczości w sołectwach w 2014 roku wahał się od blisko 36 podmiotów do ponad 147 podmiotów na 1 tysiąc mieszkańców.

Rysunek 9. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1 tysiąc ludności w 2014 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Krośienko nad Dunajcem

W gminie Krośienko nad Dunajcem najniższy poziom przedsiębiorczości odnotowano w sołectwach: Dziadowe Kąty i Hałuszowa.

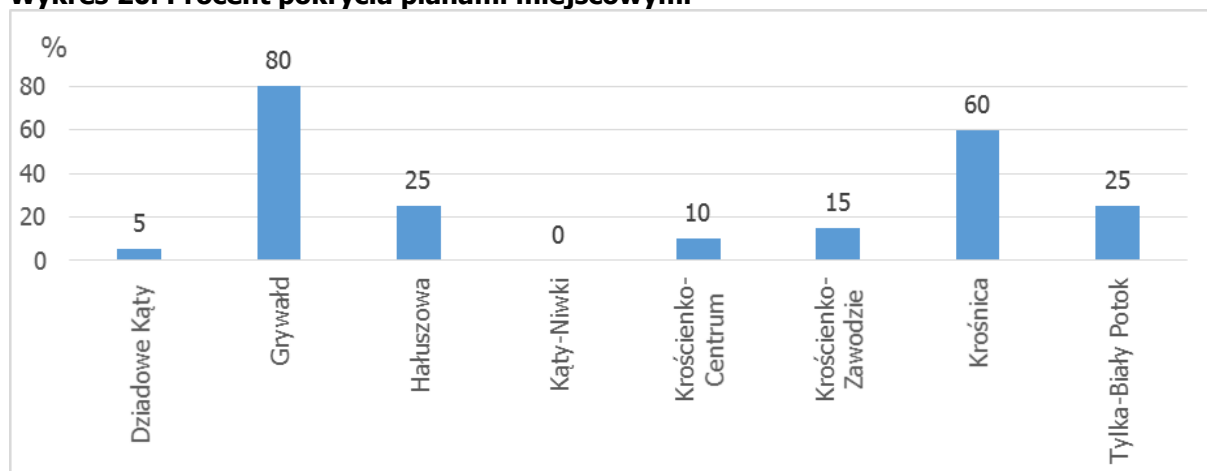
4.2.2. Czynniki przestrzenne

Czynniki przestrzenno-funkcjonalne charakteryzowane są poprzez: wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną oraz stan tej infrastruktury w danym obszarze. W dalszej analizie wykorzystano jeden wskaźnik z tego zakresu:

- procent pokrycia planami miejscowymi.

Czynniki przestrzenne są reprezentowane przez plany miejscowego zagospodarowania, które ustalają przeznaczenie gruntów w gminie, określają sposób ich zagospodarowania i zabudowy. Stanowią informację dla mieszkańców i potencjalnych inwestorów o przeznaczeniu konkretnych terenów w gminie. W 2014 roku najgorsza sytuacja w tym zakresie była w sołectwie Kąty-Niwki, które w żadnym procencie nie były pokryte miejscowymi planami zagospodarowania.

Wykres 20. Procent pokrycia planami miejscowymi

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Krośienko

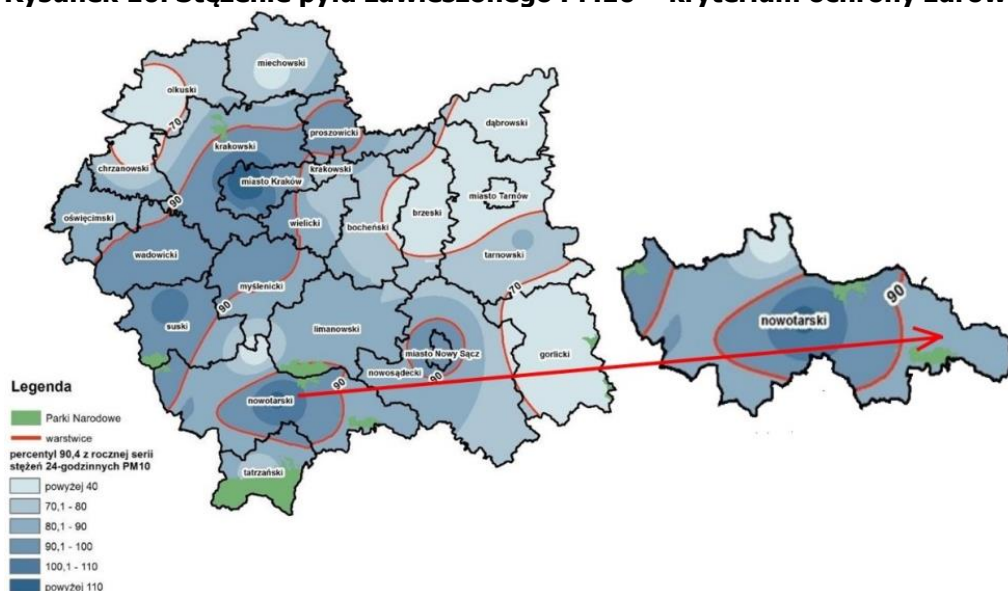
4.2.3. Czynniki techniczno-środowiskowe

Kolejną badaną grupą czynników, o której mowa w *Wytycznych* Ministerstwa są czynniki związane ze stanem technicznym zabudowy znajdującej się na terenie gminy oraz ze standardami środowiska, w tym gospodarką odpadami stanowiącymi zagrożenie dla życia, zdrowia lub stanu środowiska. W dalszej analizie wykorzystano trzy wskaźniki z tego zakresu:

- poziom zanieczyszczenia pyłami z palenisk domowych;
- zagrożenie azbestem;
- liczba zabytków wpisana do gminnego rejestru zabytków na 1 km².

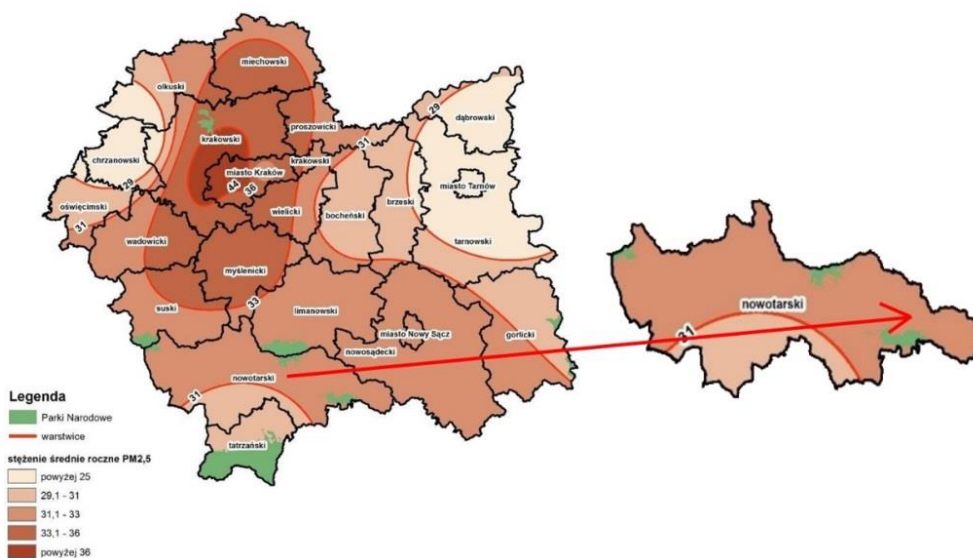
Dodatkowo diagnozę wzbogacono o analizę treści raportu Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Krakowie pod tytułem *Ocena jakości powietrza w województwie małopolskim w 2014 roku*. Wskazuje on na przekroczenie emisji PM10 oraz PM2,5 (emisja pyłu zawieszonego o najdrobniejszych frakcjach mogących łatwo przedostać się do dróg oddechowych) z palenisk lokalnych.

Rysunek 10. Stężenie pyłu zawieszonego PM10 – kryterium ochrony zdrowia

Źródło: *Ocena jakości powietrza w województwie małopolskim w 2014 r., Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Krakowie*

Rysunek 11. Stężenie pyłu zawieszonego PM2,5 – kryterium ochrony zdrowia

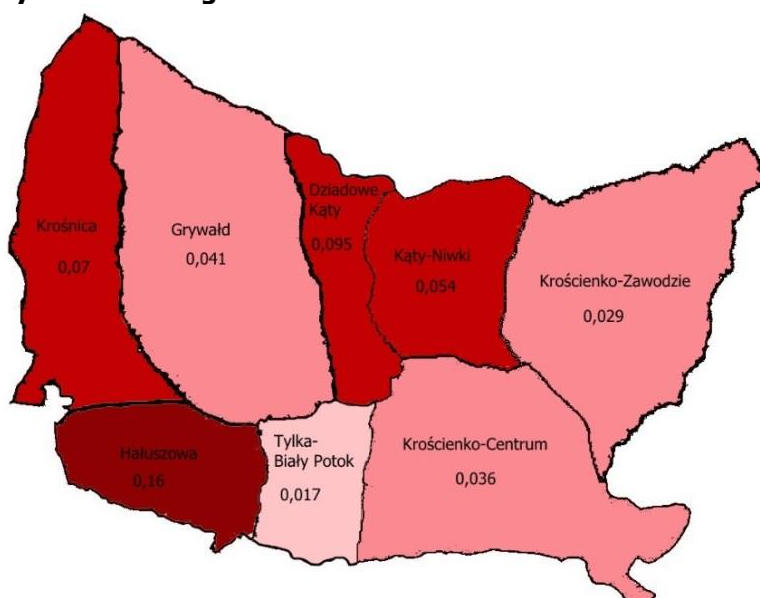

Źródło: Ocena jakości powietrza w województwie małopolskim w 2014 r., Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Krakowie

Mieszkańcy całej gminy Krościenko nad Dunajcem są równomiernie narażeni na emisję pyłów zawieszonych PM10 oraz PM2.5. Wysokie stężenie pyłów zawieszonych ma wpływ na zachorowalność mieszkańców na choroby układu oddechowego, alergie oraz choroby nowotworowe. Częstsze zapadanie na choroby układu oddechowego wiąże się z większą liczbą porad udzielanych przez lekarzy oraz istotnym zagrożeniem dla życia i zdrowia mieszkańców.

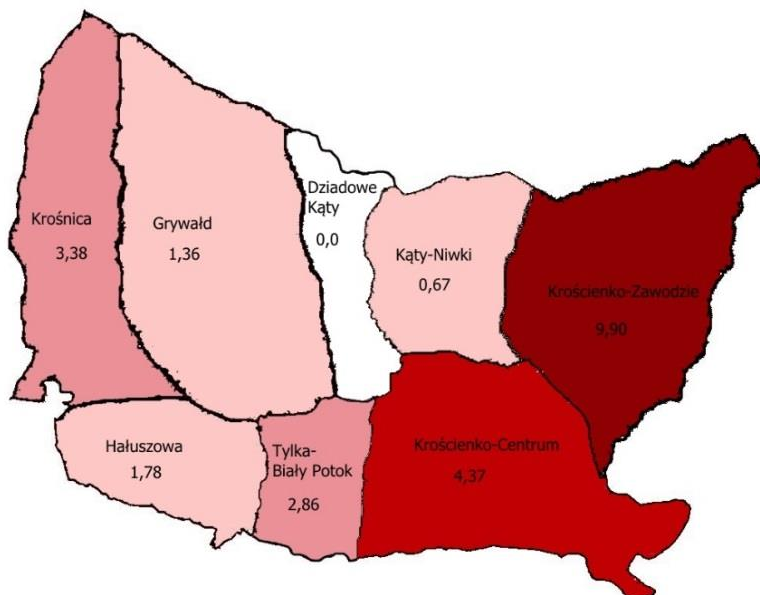
Kolejnym wskaźnikiem z analizowanych czynników jest wskaźnik związany z narażeniem mieszkańców na szkodliwe działanie budynków zawierających wyroby z azbestu. Dowiedziono, że azbest ma oddziaływanie rakotwórcze, dlatego powinien być niezwłocznie usuwany z budynków, jednakże usuwanie azbestu jest czynnością skomplikowaną i generującą znaczne koszty. W 2014 roku najwięcej osób było wystawionych na niekorzystne działanie azbestu w Hałuszowej i Dziadowych Kątach.

Rysunek 12. Zagrożenie azbestem

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Krościenko nad Dunajcem

Ostatnim wskaźnikiem z zakresu czynników techniczno-środowiskowych jest liczba zabytków na 1 km². W 2014 roku najwięcej zabytków ujętych w gminnej ewidencji było w sołectwach Krościenko-Zawodzie i Krościenko-Centrum. Obiekty te – często o funkcjach mieszkaniowych – są bardzo często w złym stanie technicznym, co przekłada się na obraz stanu zasobu mieszkaniowego na obszarze tych części gminy.

Rysunek 13. Liczba zabytków na 1 km² w 2014 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Krościenko nad Dunajcem

Tabela 6. Wskaźnik z zakresu zjawisk techniczno-środowiskowych

Sołectwo	Zjawiska gospodarcze	Zjawiska przestrzenne	Zjawiska techniczne	Zjawiska środowiskowe
	Liczba przedsiębiorstw na 1 tys. ludności	Procent (%) pokrycia planami miejscowymi	Liczba zabytków wpisana do gminnego rejestru zabytków na 1 km ²	Zagrożenie azbestem na liczbę osób
	2014	2014	2014	2014
Dziadowe Kąty	38,5	5	0,00	0,09
Grywałd	61,8	80	1,36	0,04
Hałuszowa	35,6	25	1,78	0,16
Kąty-Niwki	49,0	0	0,67	0,05
Krościenko – Centrum	121,0	10	4,37	0,04
Krościenko – Zawodzie	147,3	15	9,90	0,03
Krośnica	46,4	60	3,38	0,07
Tylka-Biały Potok	42,4	25	2,86	0,02

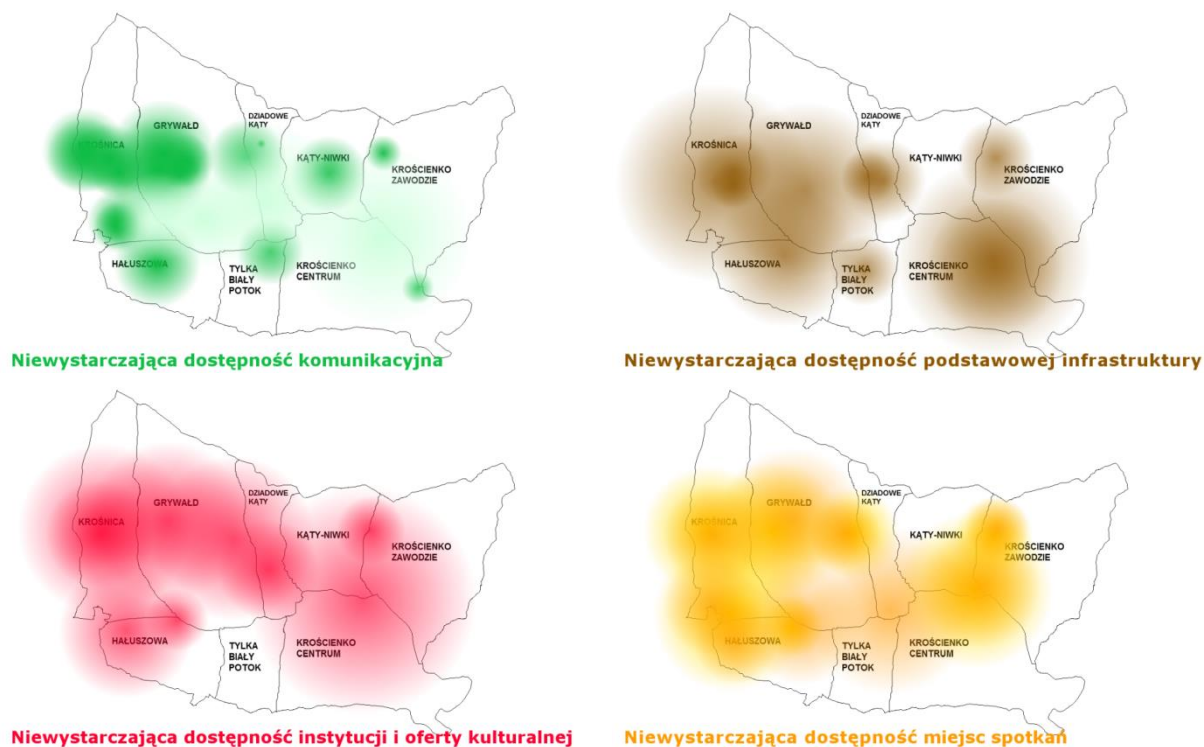
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Krościenko nad Dunajcem

4.3. Jakość życia i dostępność usług

W trakcie analiz badano dostępność usług społecznych i technicznych oraz subiektywne odczucie mieszkańców dot. jakości życia w poszczególnych jednostkach urbanistycznych. Ponad połowa mieszkańców uważa, że jakość życia w gminie jest raczej dobra, źle i bardzo źle ocenia 13% ankietowanych. Najgorzej oceniana jest w Krośnicy, Grywałdzie o Hałuszowej.

Mieszkańcy podkreślali brak dostępności komunikacyjnej i niezbyt dobry stan dróg oraz brak chodników. Kolejnym problemem był słaby dostęp do podstawowej infrastruktury, przede wszystkim kanalizacyjnej. Często wymieniana była **niewystarczającą dostępność miejsc do wspólnego spędzania wolnego czasu**, co powoduje rozluźnianie się więzi społecznych. Respondenci wymieniali, że bardzo dojmujący jest **brak dostępności zróżnicowanej oferty kulturalnej, szczególnie dla dzieci i młodzieży**.

Rysunek 14. Dostępność komunikacyjna, podstawowej infrastruktury, miejsc spotkań i instytucji kultury w opinii mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne na podstawie opinii mieszkańców gminy Krościenko nad Dunajcem

4.4. Wybór obszarów zdegradowanych wraz z uzasadnieniem

Ostatnim etapem diagnozy jest wskazanie obszarów zdegradowanych, które wykazują kumulację negatywnych zjawisk społecznych oraz dodatkowo w pozostałych analizowanych zjawiskach wykazują nagromadzenie negatywnych cech.

Na podstawie uzyskanego wskaźnika sum standaryzowanych dla zakresu **społecznego**, jako obszary o szczególnej koncentracji problemów w tym obszarze można wytypować następujące rejony: **Kąty-Niwki, Hałuszowa, Grywałd, Krościenko-Centrum, Krośnica, Krościenko-Zawodzie**. W wymienionych obszarach na uwagę zasługiwały problemy związane z ogólnym korzystaniem ze środków pomocy społecznej oraz z powodu ubóstwa, długotrwałej lub ciężkiej choroby i niepełnosprawności. Również bezpieczeństwo było na niezadowalającym poziomie. Niepokojąca jest również kwestia związana z niekorzystnymi zmianami demograficznymi, a w szczególności udziału osób starszych, który najwyższy był w Krościenku: Centrum i Zawodziu.

Tabela 7. Wartości wskaźnika sum standaryzowanych dla zjawisk społecznych

Sołectwo	Zjawiska społeczne	Zjawiska techniczno-środowiskowe
Kąty-Niwki	32,52	2,2
Hałuszowa	29,45	2,9
Grywałd	27,14	1,1
Krościenko – Centrum	24,45	1,9
Krośnica	23,91	1,9
Krościenko – Zawodzie	20,06	1,7
Działowe Kąty	15,88	2,5
Tylka – Biały Potok	11,53	1,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych

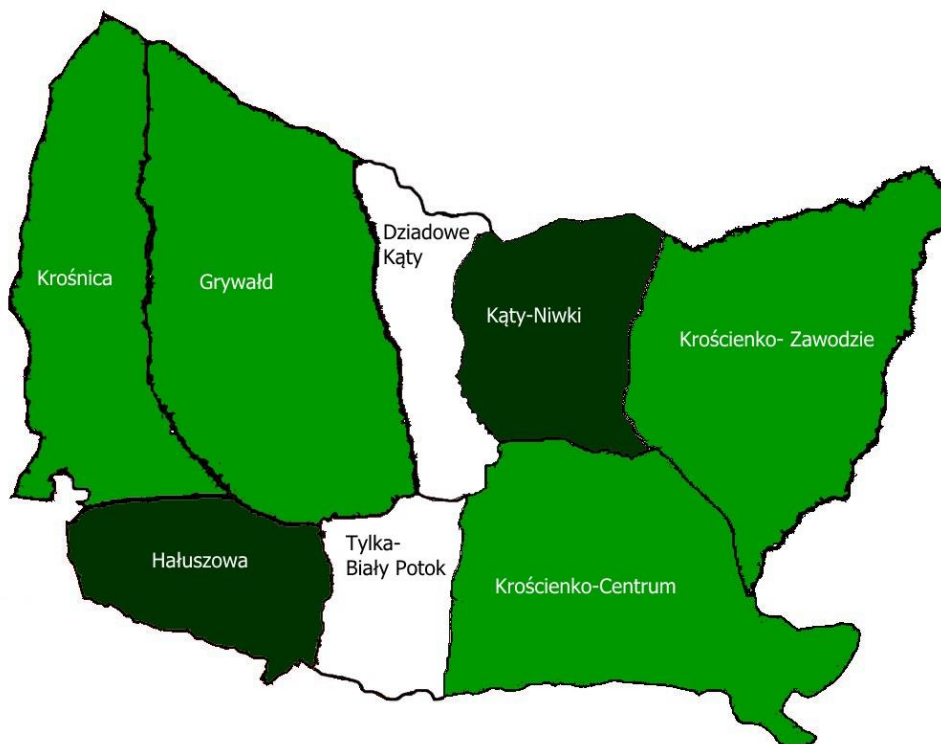
Opierając się na tak przeprowadzonym postępowaniu badawczym możliwe było wyznaczenie sześciu sołectw, które charakteryzują się koncentracją negatywnych zjawisk, tj. noszą znamiona obszaru zdegradowanego w pierwszej kolejności w oparciu o czynniki społeczne, a następnie pozostałe.

Tabela 8. Wartości wskaźnika degradacji

Sołectwo	Wskaźnik degradacji	Wskaźnik degradacji	Zdiagnozowane problemy w poszczególnych aspektach rewitalizacji				
			społeczny	gospodarczy	przestrzenno-funkcjonalny	środowiskowy	techniczny
Kąty-Niwki	34,7	bardzo zła	X				X
Hałuszowa	32,3		X			X	
Grywałd	28,2	zła	X	X			
Krościenko – Centrum	26,1		X		X		X
Krośnica	25,8		X		X	X	
Krościenko – Zawodzie	22,0		X		X		X
Dziadowe Kąty	18,4	dobra		X		X	X
Tylka – Biały Potok	13,4			X	X		

Źródło: Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych

Rysunek 15. Obszary zdegradowane w Gminie Krościenko nad Dunajcem

Źródło: Opracowanie własne

5. CHARAKTER POTRZEB REWITALIZACYJNYCH

5.1. Wskazanie obszaru rewitalizacji wraz z uzasadnieniem

Synteza wyników uzyskanych z przeprowadzonej diagnozy oraz badań ilościowych i jakościowych obecnej sytuacji w gminie Krościenko nad Dunajcem, a także oczekiwania i potrzeby lokalnej społeczności wyrażone podczas warsztatów rewitalizacyjnych, doprowadziły do wyodrębnienia obszaru rewitalizacji na terenie gminy, który cechuje się największą kumulacją negatywnych zjawisk i problemów.

Badania ilościowe obejmowały:

- badania metodą CAWI mieszkańców dotyczące jakości życia w gminie Krościenko nad Dunajcem i poszczególnych sołectwach (liczba wypełnionych ankiet: 73 ankiety, czas badania: 2015.12.30-2016.02.15);
- badania metodą CAWI liderów lokalnych dot. problemów i potencjałów sołectwa w Gminie Krościenko nad Dunajcem (liczba wypełnionych ankiet: 16 ankiet, czas badania: 2016.01.11- 2016.02.15). Do wyrażenia swoich opinii w badaniach zaproszono osoby mieszkające lub pracujące na obszarze gminy Krościenko nad Dunajcem, które pełnią znaczące funkcje w różnych organizacjach i instytucjach zlokalizowanych na terenie gminy

Badania jakościowe przeprowadzono z wykorzystaniem techniki zogniskowanych wywiadów grupowych. Na potrzeby wyznaczenia obszaru rewitalizacji przeprowadzono 1 wywiad grupowy, w którym uczestniczyło łącznie 6 osób – członkowie organizacji pozarządowych, pracownik socjalny, urzędnicy. Szeroki udział mieszkańców na każdym etapie wyznaczania obszarów zdegradowanych i obszaru rewitalizacji gwarantuje, że wybrane obszary są odpowiedzią na rzeczywiste zapotrzebowanie mieszkańców gminy Krościenko nad Dunajcem. Trafne dopasowanie do dostrzeganych i wskazywanych przez mieszkańców problemów pozwoli na podjęcie działań naprawczych, które dadzą oczekiwane przez społeczeństwo efekty.

Rysunek 16. Mapa koncentracji problemów społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-technicznych na obszarze gminy Krościenko nad Dunajcem – badanie fokusowe

Źródło: Mapa z badania fokusowego w Urzędzie Gminy w Krościenku nad Dunajcem

Wyznaczono obszar rewitalizacji o **łącznie powierzchni 111,70 ha** (tj. **1,96%** powierzchni gminy), **zamieszkały przez 1 365 osób** (tj. **20,31%** populacji gminy). Składa się on z **3 podobszarów**:

- podobszar 1. Krościenko – Centrum i Zawodzie;
- podobszar 2. Grywałd – Centrum;
- podobszar 3. Krośnica – Centrum.

5.2. Podobszar 1: *Krościenko – Centrum i Zawodzie*

Diagnoza przeprowadzona w rozdziale 4, wsparta wynikami warsztatów oraz analizą ankiet zbieranych w trakcie konsultacji społecznych wskazuje na następujące deficyty i potencjały obszaru i jego otoczenia:

Tabela 9. Kluczowe zjawiska – negatywne i potencjały na obszarze *Krościenka – Centrum i Zawodzie*

Kluczowe zjawiska	Negatywne	Potencjały
Społeczne	<ol style="list-style-type: none"> 1. Relatywnie duża liczba rodzin objęta pomocą w uwagi na przemoc domową. 2. Największa w skali gminy liczba wykroczeń. 3. Relatywnie wysoki wskaźnik obciążenia demograficznego. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Relatywnie niskie bezrobocie. 2. Mała liczba osób niepełnosprawnych. 3. Relatywnie niski wskaźnik ubóstwa. 4. Lepszy dostęp do kultury. 5. Największa w skali gminy aktywność społeczna (udział w wyborach, liczba zarejestrowanych NGO). 6. Kulturowanie tradycji i bogaty folklor.
Pozostałe (w tym gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niewielki poziom pokrycia sołectwa planami miejscowymi. 2. Duża liczba starszych budynków mieszkalnych. 3. Najgorsza jakość powietrza spowodowana dużą gęstością zabudowy. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Najlepiej w gminie rozwinięta przedsiębiorczość. 2. Dostępność podstawowej infrastruktury komunalnej.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych oraz wyników konsultacji społecznych (ankiety, warsztaty)

Jednocześnie podobszar ***Krościenko – Centrum i Zawodzie*** wskazany jako rewitalizowany charakteryzuje się największymi deficytami na dwóch obszarach zdegradowanych: **sołectwo Krościenko – Centrum** oraz **sołectwo Krościenko - Zawodzie**, na których się znajduje, ale także stwarza realną możliwość kreowania pozytywnych zmian, które wpłyną zarówno na poprawę sytuacji na tym terenie, jak również będą pozytywnie oddziaływać na cały obszar zdegradowany.

Rysunek 17. Podobszar rewitalizacji *Krościenko – Centrum i Zawodzie* z uwzględnieniem działek (1:5 000) oraz zdjęcie satelitarne obszaru

Źródło: Urząd Gminy Krościenko geoportal.gov.pl

KROŚCIENKO – Centrum i Zawodzie**Tabela 10. Przesłanki wyboru podobszaru rewitalizacji Krościenko – Centrum**

Aspekty społeczne	Aspekty pozostałe (w tym gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne)
<ol style="list-style-type: none"> 1. Niskie poczucie bezpieczeństwa mieszkańców (bardzo duża koncentracja wykroczeń i przestępstw na tym obszarze). 2. Duża koncentracja problemów społecznych z racji obecności dużej liczby punktów handlowych i gastronomicznych oferujących alkohol. 3. Duża liczba starszych osób potrzebujących wsparcia. (brak dziennego miejsca opieki dla osób starszych). 4. Coraz więcej młodych ludzi chce wyjechać z Krościenka (rosnąca liczba samotnych rodziców, których dzieci wyjechały). 5. Brak oferty i infrastruktury kultury. 6. Niewystarczająca opieka nad dziećmi w wieku przedszkolnym – zbyt krótko czynne przedszkola. 7. Brak miejsc spotkań dla młodzieży. 8. Brak poczucia bezpieczeństwa dzieci w wyniku dużego ruchu samochodowego w centrum Krościenka nad Dunajcem. 9. Stwarzanie zagrożenia przez parkowanie samochodów w niewłaściwych miejscach, np. zastawianie chodników, przejść. 10. Występowanie Hot spotów „777” (automaty do gry). 11. Brak wydarzeń rozwijających aktywność mieszkańców (np. nocne seanse starych filmów). 12. Brak widocznych służb mundurowych w Centrum Krościenka, skutkujący brakiem dostatecznego poczucia bezpieczeństwa mieszkańców i turystów. 13. W kontekście działań prewencyjnych – „eliminacja” osób nietrzeźwych z publicznych miejsc publicznych – psujących wizerunek miejscowości. 14. Brak różnorodnej oferty instytucji kulturalnych, dostosowanej do różnych grup wiekowych, dostosowanie godzin pracy instytucji do potrzeb turystów. 15. Świetlica powinna być czynna w szkole od 7.00 do 16.00 również dla kl. „0”. 16. Brak miejsca – świetlicy dla osób oczekujących na autobusy, busy. 17. Brak w rynku całorocznej kawiarni. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Duża liczba starszych budynków mieszkalnych. 2. Nieład architektoniczny. 3. Brak uporządkowania wystroju rynku. 4. Brak wytycznych dotyczących elewacji budynków. 5. Brak rozwiązań w zakresie ujednoczenia małej architektury i wyglądu punktów handlowych i gastronomicznych. 6. Bardzo duża koncentracja budynków na relatywnie niewielkim obszarze. 7. Duża presja ruchu kołowego – zarówno tranzytowego, jak i presja samochodów na obszarze Rynku, w tym dominująca funkcja parkingowa Rynku. 8. Zły stan techniczny wielu budynków wynikający z ich wieku oraz ograniczonych środków na ich remont i modernizację. 9. Zły stan w zakresie instalacji grzewczych oraz instalacji do C.W.U. – ok. 77% kotłów służących do zimowego ogrzewania w budynkach mieszkalnych to kotły zasypowe na węgiel i drewno, kolejne 10% to piece kaflowe. 10. Nieuporządkowany, często przypadkowy, handel na obszarze rynku. 11. Brak wiat na przystankach autobusowych. 12. Brak instytucji zajmujących się opieką nad dziećmi do lat 3 (żłobki). 13. Brak dofinansowania do instalacji solarów i fotowoltaiki. 14. Brak toalet 24h. 15. Zanieczyszczenie powietrza spalinami. 16. Brak sklepu spożywczego. 17. Problemy z dostępnością komunikacji publicznej – konieczna aktualizacja rozkładów jazdy busów, autobusów szczególnie w soboty, niedziele i święta. 18. Niewystarczające wykorzystanie bulwarów nad Dunajcem do celów rekreacyjnych. 19. Brak targowiska.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników konsultacji społecznych (ankiety, warsztaty, badania fokusowe)

Położenie podobszaru: Obszar obejmujący dużą część Krościenka, szczególnie sołectwa Centrum i Zawodzie. Obszar położony p wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 969 (Nowy Targ – Nowy Sącz) oraz na prawym brzegu Dunajca, na północ od drogi powiatowej w kierunku Szczawnicy. Początek w rejonie siedziby dyrekcji Pienińskiego Parku Narodowego obejmuje obszar zwartej zabudowy w odległości 50 do 250 metrów od śladu drogi w każdą ze stron, wraz z zabytkowym rynkiem i terenami rekreacyjnymi nad brzegiem Dunajca. Od strony północnej granice obszaru stanowi Potok Krośniczanka i ul. Kościuszki, południową granicę wyznacza linia zabudowy ulic: Jagiellońskiej, Gumowskiego, Esperanto, Rynek wraz zabudową. Następnie obszar - wyznaczony linia drogi wojewódzkiej w kierunku Nowego Sącza - obejmuje Dunajec i zwartą zabudowę dzielnicy Zawodzie na prawym brzegu Dunajca.

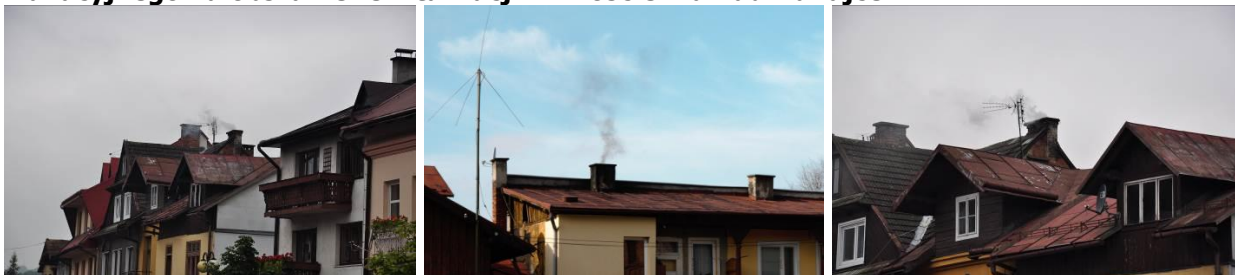
Powierzchnia podobszaru: 79,33 ha.

Ludność podobszaru: 900 osób.

Opis podobszaru: Obszar obejmuje ściśle centrum miejscowości Krościenko oraz zabudowę dzielnicy Zawodzie. Charakteryzuje go zwarta zabudowa, przeważają budynki jedno- i

dwupiętrowe. Pierzeje raczej zwarte bez dużej liczby niezabudowanych działek. Zwraca uwagę wiek budynków na całym obszarze – jest to teren szczególnej koncentracji budynków starszych (często wpisanych do gminnej ewidencji zabytków – obiekty takie stanowią blisko ¼ wszystkich budynków na obszarze rewitalizowanym). Ich stan techniczny jest często zły, elewacje niejednorodne. Problemem jest także brak wyposażenia w nowoczesne instalacje, w tym grzewcze oraz do przygotowywania c.w.u. – co sprawia ogromne problemy z jakością powietrza na obszarze rewitalizowanym (77% obiektów w tym obszarze opalanych jest węglem – nierzadko złej lub bardzo złej jakości i drewnem, zaś aż 48% budynków mieszkalnych do podgrzewania ciepłej wody użytkowej także używa pieców węglowych, co sprawia iż problem utrzymuje się także w okresie letnim).

Rysunek 18. Dymiące kominy w Rynku – zdjęcie wykonane wiosną i w środku letniego okresu wakacyjnego na obszarze rewitalizacji w Krościenku nad Dunajcem

Źródło: Pro Regio Consulting

Dobre jest wyposażenie tego obszaru w **podstawową infrastrukturę techniczną** (w tym wodno-ściekową) oraz **społeczną** (w tym edukacyjną, kulturalną i z zakresu ochrony zdrowia).

Najgorsza sytuacja – spośród wszystkich miejscowości gminy – w miejscowości Krościenko nad Dunajcem związana jest z **bezpieczeństwem publicznym**, a także **stanem przestrzenno-funkcyjnym**, w tym w szczególności niską jakością rozwiązań urbanistycznych i niedostosowaniem do zabytkowego charakteru miejscowości – dotyczy to w szczególności centrum, w tym samego Rynku. Problemem jest też deficyt oraz niska jakość – szczególnie w kontekście zabytkowego układu urbanistycznego – terenów publicznych w obszarze rynku oraz duża presja komunikacyjna na obszar zabytkowy. Ponadto z racji wieku substancji budowlanej należy podkreślić znaczącą degradację stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym mieszkaniowych.

Rysunek 19. Zabytkowe budynki na obszarze rewitalizacji w centrum Krościenka nad Dunajcem przy ul. Jagiellońskiej wymagające renowacji

Źródło: Pro Regio Consulting

Na obszarze tym zidentyfikowano następujące problemy, których koncentracja potwierdza potrzebę wskazania właśnie tego obszaru, jako miejsca o największej skali zjawisk negatywnych, są to przede wszystkim:

- bardzo duża koncentracja budynków na relatywnie niewielkim obszarze – 1/4 zasobu całej gminy znajduje się na 7% jej powierzchni;

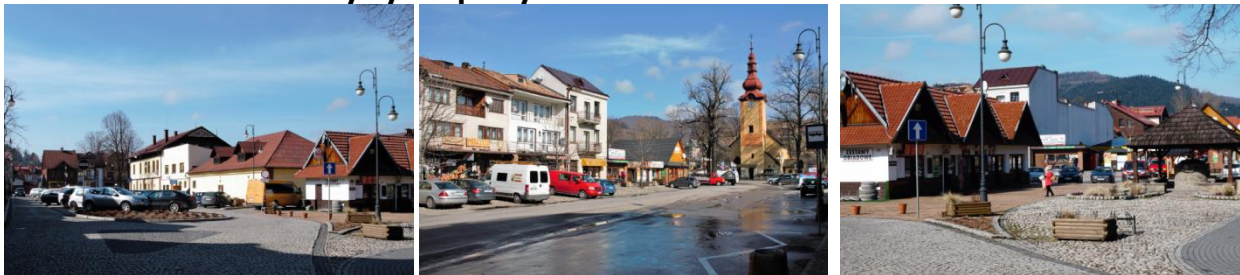
- nieład architektoniczny – brak uporządkowania wystroju rynku, brak wytycznych dotyczących elewacji budynków, brak rozwiązań w zakresie ujednolicenia małej architektury i wyglądu punktów handlowych i gastronomicznych;

Rysunek 20. Nieład architektoniczny zabytkowego Rynku – brak jednolitych wytycznych w zakresie wyglądu punktów handlowych i gastronomicznych, a także szyldów reklamowych

Źródło: Pro Regio Consulting

Rysunek 21. Nieład architektoniczny zabytkowego Rynku – brak jednolitych wytycznych (zaleceń) w zakresie wyglądu elewacji w zabytkowej przestrzeni – stylowym elewacjom drewnianym towarzyszy siding oraz różnego rodzaju i koloru tynki oraz bardzo różne – w zakresie materiału i kolorystyki – pokrycia dachowe

Źródło: Pro Regio Consulting

- duża presja ruchu kołowego – zarówno tranzytowego, jak i presja samochodów na obszarze Rynku, w tym dominująca funkcja parkingowa Rynku. Ponadto Rynek pełni funkcję największego przystanku autobusowego w całej gminie, zwiększając liczbę pojazdów i spalin w zabytkowym centrum;

Rysunek 22. Dominująca funkcja parkingowa Rynku i duże natężenie ruchu kołowego spowodowane brakiem ograniczeń wjazdu do zabytkowej przestrzeni

Źródło: Pro Regio Consulting

- zły stan techniczny wielu budynków wynikający z ich wieku oraz ograniczonych środków na ich remont i modernizację. Bardzo wiele obiektów w tej części Krościenka budowanych było jeszcze przed I wojną światową oraz w okresie międzywojennym. Dotyczy to także dzielnicy Zawodzie, w której np. przy ul. Zdrojowej blisko 2/3 wpisana jest do gminnej ewidencji zabytków;
- część budynków ma dalej nieuregulowany stan prawny;

- zły stan w zakresie instalacji grzewczych oraz instalacji do c.w.u. – ok. 77% kotłów służących do zimowego ogrzewania w budynkach mieszkalnych to kotły zasypowe na węgiel i drewno, kolejne 10% to piece kaflowe. Problem zanieczyszczenia powietrza w tym rejonie nie znika także w okresie letnim, jako że 48% budynków mieszkalnych do podgrzewania c.w.u także używa pieców węglowych. Wiele pozostawia do życzenia także poziom termomodernizacji obiektów – 35% budynków w tym obszarze nie jest w żaden sposób ocieplonych;
- na obszarze także tereny czynnej oczyszczalni ścieków i teren byłego dzikiego wysypiska śmieci (konieczna rekultywacja), a obecnie prowizorycznie urządzone nabrzeże Dunajca z funkcją parkingową;
- bardzo duża koncentracja wykroczeń i przestępstw na obszarze rewitalizacji, szczególnie w rejonie rynku;
- nieuporządkowany, często przypadkowy, handel na obszarze rynku i jego okolic;
- duża koncentracja problemów społecznych z racji obecności dużej liczby punktów handlowych i gastronomicznych oferujących alkohol.

Rysunek 23. Zabudowania na obszarze rewitalizacji w ścisłym centrum Krościenka nad Dunajcem

Źródło: Pro Regio Consulting

5.3. Podobszar 2: *Grywałd – Centrum*

Diagnoza przeprowadzona w rozdziale 4, wsparta wynikami warsztatów oraz analizą ankiet zbieranych w trakcie konsultacji społecznych wskazuje na następujące deficyty i potencjały obszaru i jego otoczenia:

Tabela 11. Kluczowe zjawiska – negatywne i potencjały na obszarze *Grywałd – Centrum*

Kluczowe zjawiska	Negatywne	Potencjały
Społeczne	<ol style="list-style-type: none"> 1. Relatywnie duża liczba osób korzystająca z pomocy społecznej. 2. Zauważalny problem alkoholizmu; 3. Duża liczba osób długotrwale chorych i niepełnosprawnych. 4. Wysoki wskaźnik ubóstwa. 5. Relatywnie wysoki wskaźnik obciążenia demograficznego. 6. Niski poziom aktywności społecznej mieszkańców. 7. Słaba dostępność do oferty kulturalnej. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wyższa od przeciętnej aktywność w zakresie kultury (analizując czytelnictwo na terenie miejscowości). 2. Relatywnie mniejsza liczba ludzi starszych w stosunku do ludności ogółem. 3. Dobra dostępność oferty edukacyjnej.
Pozostałe (w tym gospodarcze, środowiskowe, przestrzennie-funkcjonalne)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Najgorsza jakość powietrza spowodowana dużą gęstością zabudowy. 2. Niezadowalająca dostępność handlu i usług. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dobrze działające rolnictwo. 2. Dogodne i atrakcyjne położenie.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych oraz wyników konsultacji społecznych (ankiety, warsztaty)

Jednocześnie podobszar *Grywałd – Centrum* wskazany jako rewitalizowany charakteryzuje się największymi deficytami na obszarze zdegradowanym: **sołectwo Grywałd**, ale także stwarza

realną możliwość kreowania pozytywnych zmian, które wpłyną zarówno na poprawę sytuacji na tym terenie, jak również będą pozytywnie oddziaływać na cały obszar zdegradowany.

Rysunek 24. Podobszar rewitalizacji *Grywałd – Centrum* z uwzględnieniem działek (1:5 000) oraz zdjęcie satelitarne obszaru

Źródło: Urząd Gminy Krościenko oraz geoportal.gov.pl oraz www.google.pl/maps

GRYWAŁD – Centrum

Tabela 12. Przesłanki wyboru podobszaru rewitalizacji *Grywałd – Centrum*

Aspekty społeczne	Aspekty pozostałe (w tym gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne)
<ol style="list-style-type: none"> 1. Rosnąca liczba osób ubogich. 2. Zjawisko „dziedziczenie biedy”. 3. Dużo ludzi korzysta z pomocy społecznej. 4. Gromadzenie się w przestrzeni centrum osób z problemem alkoholowym. 5. Niewystarczające wykorzystanie budynków publicznych na cele społeczne i kulturalne w stosunku do potrzeb mieszkańców. 6. Brak miejsc spotkań dla młodzieży, seniorów. 7. W kontekście działań prewencyjnych – „eliminacja” osób nietrzeźwych z publicznych miejsc publicznych – psujących wizerunek miejscowości. 8. Brak oferty i infrastruktury kultury. 9. Konieczność wydłużenia czasu pracy oddziału przedszkolnego. 10. Duża liczba osób starszych potrzebujących wsparcia. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niedostateczna estetyka i funkcjonalność przestrzeni publicznej. 2. Zły stan techniczny budynków w tym publicznych. 3. Brak małej architektury. 4. Brak toalet publicznych. 5. Brak kawiarni. 6. Znaki drogowe określające m.in. drogę z pierwszeństwem przejazdu. 7. Wykonanie chodnika od Centrum w dół w stronę Kapliczki, w kierunku ul. Luban. 8. Niezadowalająca komunikacja publiczna, rzadkie połączenia z Centrum Grywałdu w kierunku Szczawnicy, Nowego Targu (wymusza to korzystanie z przystanku znajdującego się ok. 1,5 km. od Centrum Grywałdu, przy głównej drodze, droga do niego bez chodnika). 9. Nie wykorzystanie budynku „starego” Ośrodka Zdrowia (Ośrodek Zdrowia, świetlica, punkt rehabilitacyjny). 10. Brak toalet 24h. 11. Zrobienie wiaty przystankowej w Centrum Grywałdu. 12. Brak miejsc handlu. 13. Braki w kanalizacji sanitarnej.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników konsultacji społecznych (ankiety, warsztaty, badania fokusowe)

Położenie podobszaru: obszar zlokalizowany w ścisłym centrum Grywałdu ograniczony terenem Szkoły Podstawowej, rowem melioracyjnym od szkoły do ulicy Pienińskiej, fragmentem ulicy Pienińskiej i Zakopie, terenem parafialnym przy ulicy Kościelnej, ulicą Rzeczną i ulicą Luban od północy, terenem działki gminnej przy ulicy Zamowieckiej oraz rowem melioracyjnym do zabudowań Hospicjum, terenem Hospicjum, ulicą Dworską do skrzyżowania z ulicą Szkolną i dalej ulicą Szkolna do budynku szkoły podstawowej.

Powierzchnia podobszaru: 18,96 ha.

Ludność podobszaru: 156 osób.

Opis podobszaru: obszar stanowi ściśle centrum miejscowości Grywałd. W rejonie tym zabudowa jest raczej zwarta o charakterze mieszkaniowo-zagrodowym. Stan budynków zróżnicowany, w części wymagający prac remontowych. Także estetyka budynków bardzo zróżnicowana, bez jednolitej, uporządkowanej formy architektonicznej, nie prezentuje jednolitego stylu regionalnego.

Pośród ważniejszych obiektów o charakterze publicznym, znajdujących się na obszarze należy wymienić Szkołę Podstawową im. Bohaterów Warszawy. Budynek z lat 60. ubiegłego wieku. Szkoła dysponuje wystarczającym w stosunku do potrzeb zapleczem sportowo-rekreacyjnym (zarówno wewnątrz, jak i na zewnątrz obiektu). Obiekt wymaga jednak termomodernizacji. Także jedno ze skrzydeł budynku w najstarszej części obiektu nie odpowiada współczesnym standardom funkcjonalno-użytkowym. Ta część budynku wymaga pilnej nadbudowy i pozyskania w ten sposób nowych, potrzebnych pomieszczeń dydaktycznych.

Ważnym obiektem na obszarze rewitalizacji jest zabytkowy, drewniany kościół pw. św. Marcina, pochodzący z II połowy XV wieku, w kolejnych wiekach przebudowywany i remontowany oraz znajdujący się nieopodal cmentarz z grobowcami pochodzącymi jeszcze z XIX wieku. Wiele z nich wymaga podjęcia prac konserwatorskich.

W centralnej części obszaru rewitalizacji znajduje się budynek dawnego ośrodka zdrowia, przekształcony obecnie na mieszkania komunalne, a także budynek dawnej szkoły powszechnej przekształcony obecnie na sklep oraz remiza OSP.

Budynek byłego ośrodka zdrowia wybudowany w latach 70. ubiegłego wieku, utracił swoje funkcje ponad 10 lat temu, następnie zaadoptowany na potrzeby mieszkań komunalnych. Budynek czterokondygnacyjny, murowany, kryty blachą, wymagający termomodernizacji oraz dostosowania do obecnie obowiązujących standardów funkcjonalno-użytkowych. W budynku znajdują się obecnie 3 mieszkania, dwa z nich zamieszkałe, trzecie jest obecnie pustostanem. W budynku mieszkają obecnie dwie rodziny.

Rysunek 25. Centrum Grywałdu – budynek dawnego ośrodka zdrowia i budynek dawnej szkoły powszechnej

Źródło: Pro Regio Consulting

Budynek dawnej szkoły powszechnej pochodzi z okresu powojennego, konstrukcji drewniano-murowanej, kryty eternitem. Obecnie w budynku mieści się sklep. Budynek stanowi własność gminy. Jego stan techniczny predestynuje go do generalnego remontu, bądź wyburzenia.

Rysunek 26. Budynek Szkoły Podstawowej w Grywałdzie

Źródło: Urząd Gminy Krościenko nad Dunajcem i i SP w Grywałdzie

Trzeci obiekt na obszarze to remiza Ochotniczej Straży Pożarnej w Grywałdzie – budynek trzykondygnacyjny, wybudowany na miejscu drewnianego budynku w latach 80. ubiegłego wieku i rozbudowanym 20 lat później. Obiekt murowany, kryty blachą, wymagający termomodernizacji, pilnej wymiany instalacji grzewczej (ogrzewany węglem i koksem) oraz dostosowania do obecnie obowiązujących standardów funkcjonalno-użytkowych. Jest to jedyny obiekt w całej miejscowości pełniący funkcje społeczne (w budynku odbywają się zebrania wiejskie, spotkania itp.).

Teren wokół obiektów słabo zagospodarowany, nie stanowi wizytówki miejscowości, a także nie pełni naturalnych dla tego typu miejsc funkcji centrotwórczych (skwer, miejsce spotkań mieszkańców itp.).

Rysunek 27. Remiza OSP w Grywałdzie i zagospodarowanie ścisłego centrum miejscowości

Źródło: Pro Regio Consulting

5.4. Podobszar 3: *Krośnica – Centrum*

Diagnoza przeprowadzona w rozdziale 4, wsparta wynikami warsztatów oraz analizą ankiet zbieranych w trakcie konsultacji społecznych wskazuje na następujące deficyty i potencjały obszaru i jego otoczenia:

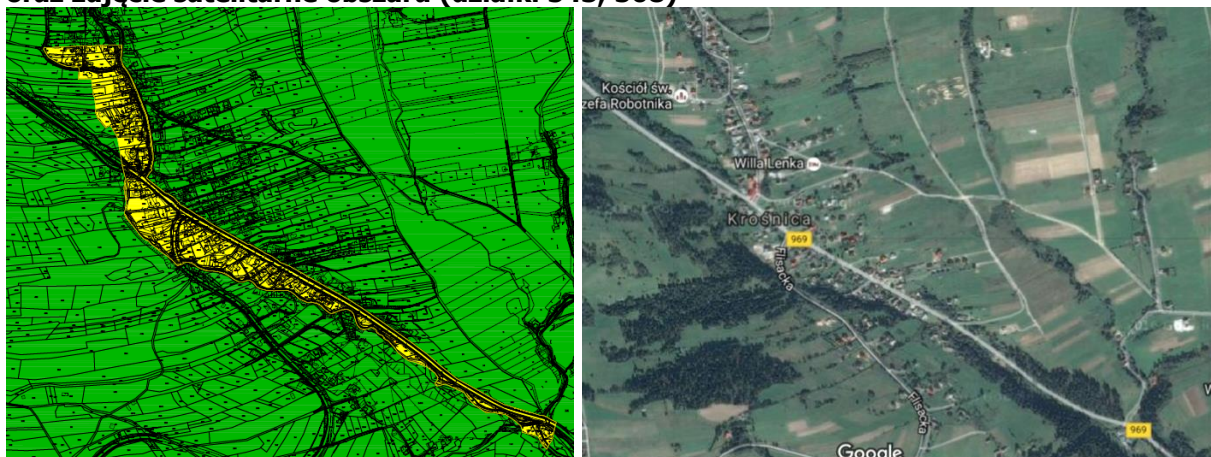
Tabela 13. Kluczowe zjawiska – negatywne i potencjały na obszarze *Krośnica – Centrum*

Kluczowe zjawiska	Negatywne	Potencjały
Społeczne	<ol style="list-style-type: none"> 1. Bezrobocie. 2. Relatywnie duża liczba osób niepełnosprawnych. 3. Relatywnie duża liczba wykroczeń. 4. Rosnący wskaźnik obciążenia demograficznego. 5. Brak oferty i miejsc rekreacji. 6. Brak infrastruktury umożliwiającej wspólne spędzanie czasu wolnego dla mieszkańców. 7. Mniejsza od średniej dla gminy aktywność społeczna (udział w wyborach, liczba NGO). 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Relatywnie mało osób starszych i chorych korzystających ze wsparcia. 2. Niski wskaźnik ubóstwa na obszarze.
Pozostałe (w tym gospodarcze, środowiskowe, przestrzennie-funkcjonalne)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Relatywnie duża liczba starszych budynków mieszkalnych. 2. Relatywnie duże zagrożenie azbestem. 3. Słaba dostępność komunikacyjna (w opinii mieszkańców). 4. Brak chodników. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Atrakcyjne położenie. 2. Plany budowy stacji narciarskiej na terenie miejscowości.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych oraz wyników konsultacji społecznych (ankiety, warsztaty)

Jednocześnie podobszar *Krośnica – Centrum* wskazany jako rewitalizowany charakteryzuje się największymi deficytami na obszarze zdegradowanym: **sołectwo Krośnica**, na którym się znajduje, ale także stwarza realną możliwość kreowania pozytywnych zmian, które wpłyną zarówno na poprawę sytuacji na tym terenie, jak również będą pozytywnie oddziaływać na cały obszar zdegradowany.

Rysunek 28. Podobszar rewitalizacji *Krośnica – Centrum* z uwzględnieniem działek (1:5 000) oraz zdjęcie satelitarne obszaru (działki 543, 568)

Źródło: Urząd Gminy Krościenko oraz geoportal.gov.pl oraz www.google.pl/maps

KROŚNICA – Centrum

Tabela 14. Przesłanki wyboru podobszaru rewitalizacji *Krośnica – Centrum*

Aspekty społeczne	Aspekty pozostałe (w tym gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne)
<ol style="list-style-type: none"> 1. Duża liczba osób pozostająca bez pracy (część z nich nie chce podjąć pracy). 2. Znacząca grupa mieszkańców podobszaru utrzymuje się z pomocy społecznej. 3. Rośnie liczba seniorów (także samotnych, starszych osób, które potrzebują pomocy i wsparcia). 4. Niska aktywność społeczna (coraz większy marazm). 5. Gromadzenie się w przestrzeni centrum osób z problemem alkoholowym. 6. Niewystarczające wykorzystanie budynków publicznych na cele społeczne i kulturalne w stosunku do potrzeb mieszkańców. Młodzież przesiaduje na przystanku znajdującym się w kierunku Czorsztyna. 7. Niedostateczna liczba miejsc w przestrzeni publicznej centrum, które spełniałyby funkcje integrujące mieszkańców. 8. Brak widocznych służb mundurowych w Centrum Krośnicy, skutkujący brakiem dostatecznego poczucia bezpieczeństwa mieszkańców i turystów. 9. W kontekście działań prewencyjnych – „eliminacja” osób nietrzeźwych z publicznych miejsc publicznych – psujących wizerunek miejscowości. 10. Niewystarczająca oferta zajęć, a także udostępnienie remizy dla społeczności lokalnej. 11. Brak oferty i infrastruktury kultury. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Brak zagospodarowanego centrum miejscowości. 2. Niedostateczna estetyka i funkcjonalność przestrzeni publicznej. 3. Brak terenów zieleni. 4. Zły stan techniczny budynków w tym publicznych. 5. Brak infrastruktury służącej rekreacji mieszkańców. 6. Duża presja ruchu kołowego, w tym tranzytowego, jak i presja samochodów na drodze powiatowej, brak infrastruktury drogowej zapewniającej bezpieczeństwo na drodze (np. wysepka, spowalniacze, radar). 7. Brak toalet. 8. Zaniedbana remiza. 9. Brak chodników.

Położenie podobszaru: obszar obejmuje fragment zwartej zabudowy przy ul. Ojca Leona wraz z kościołem św. Józefa Robotnika, następnie obejmuje budynek szkoły i bieżnię w dół wzdłuż drogi wojewódzkiej 969. W rejonie ul. Flisackiej poszerza się i obejmuje budynek OSP wraz z przylegającymi terenami rekreacyjnymi, a następnie obejmuje zabudowę po prawej stronie drogi wojewódzkiej i dochodzi aż do terenów osady romskiej przy granicy z Hałuszową.

Powierzchnia podobszaru: 13,41 ha.

Ludność podobszaru: 309 osób.

Opis podobszaru: Obszar położony w rejonie ul. Ojca Leona obejmuje kilka działek zabudowanych budynkami o charakterze willowym. W rejonie tym dostępna jest jeszcze rezerwa terenu pod dalszą zabudowę o charakterze mieszkaniowym. Następnie obszar obejmuje ściśle

centrum Krośnicy zlokalizowane przy skrzyżowaniu ul. Nowotarskiej (droga wojewódzka) z ul. Flisacką. Teren ten zabudowany jest budynkiem remizy OSP. Obiekt wybudowany w latach 90. ubiegłego wieku, częściowo stermomodernizowany, ogrzewany węglem i koksem (pilna konieczność wymiany instalacji grzewczej) oraz dostosowania do obecnie obowiązujących standardów funkcjonalno-użytkowych. W obiekcie sale stanowiące miejsce spotkań miejscowej ludności.

Cały teren wokół obiektów słabo zagospodarowany, nie stanowi wizytówki miejscowości, a także nie pełni naturalnych dla tego typu miejsc funkcji centrotwórczych (skwer, miejsce spotkań mieszkańców itp.).

Rysunek 29. Centrum Krośnicy – słabo zagospodarowany teren wokół remizy

Źródło: Pro Regio Consulting

Następnie teren obejmuje zwartą zabudowę pomiędzy ul. Nowotarską, a ul. Flisacką. Jest to zabudowa o charakterze mieszkaniowym i częściowo także zagrodowym. Stan budynków zróżnicowany, część to jeszcze domy drewniane. Obszar kończy osada romska. Są to typowe romskie domostwa zlokalizowane poniżej drogi wojewódzkiej, zbudowane wzdłuż przepływającego tam potoku. W rozpadających się domach mieszka ponad 60 Romów z najbiedniejszej i najniższej cygańskiej kasty Bergitka Roma. Osada romska stanowi przykład chaosu urbanistyczno-architektonicznego. Nowe obiekty są odpowiedzią na zapotrzebowania mieszkaniowe i stanowią inicjatywę samych zainteresowanych, ale nie mają nic wspólnego z planowaniem i honorowaniem przepisów. Zaniedbane, nieestetyczne posesje, położone bezpośrednio przy drodze wojewódzkiej źle wpływają na wizerunek Gminy. Nikt w osadzie nie ma stałej pracy. Główne źródło utrzymania to renty, emerytury, zasiłki i zapomogi. W lecie można liczyć na organizowane przez gminę prace sezonowe. Młodzi zbierają złom, kobiety dostają czasem ubrania i jedzenie od polskich sąsiadów. Dobre są natomiast relacje z polskimi sąsiadami, co podkreślają sami Romowie.

W dużej mierze ludność zamieszkująca osadę jest niepiśmienna. Społecznością romską opiekuje asystent romskim, odpowiedzialny m.in. za to żeby dzieci z osady chodziły do szkoły.

Rysunek 30. Osada romska w Krośnicy

Fotografie: Jacek Pomykalski, <http://wiadomosci.onet.pl/kraj/romowie-z-krosnicy/7xdev>